

Utopia

STUDENTAVISA I TROMSØ

Nr. 9, 1. desember 1989, 13. ÅRGANG

Landsdel i krise:

«Universitetet i Tromsø svikter Nord-Norge»

Svart hav. Arbeidsløshet. Fraflytting. Fortvilelse. Nord-Norge er inne i ei krise ingen i landsdelen kan være uberørt av. Med ett unntak, skal man tro mange politikere, forskere og næringslivsfolk: Universitetet i Tromsø. Landsdelens fremste kompetansesenter må tåle mye juling for tida. I en syv-siders tema-del ser Utopia i dette nummeret nærmere på Universitetets rolle i forhold til krisa i Nord-Norge.

Se sidene 9-15

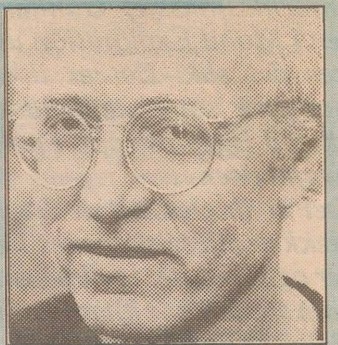
–Studentene må Inn i LO

–Norsk Studentunion har ikke lyktes med sin viktigste oppgave; å bedre studiefinansieringa. Et eget studentforbund innen LO vil radikalt forbedre studentenes gjennomslagskraft, sier studentpolitikens «grand old man» i Tromsø, Tor Ødegård.

Se side 5

Ubegrunnet frykt

Norske oljeselskaper avviser overfor Utopia at nedleggelsen av Total-stipendet den 2. november vil innvirke negativt på deres forhold til Universitetet i Tromsø. Nå skal imidlertid saken behandles på nytt.

Se side 6

Æres-student

I juni var hun en heltemodig studentleder under demonstrasjonene i Peking. Torsdag ble Chai Ling utnevnt til æresstudent ved Universitetet i Tromsø. Chai Ling er en av få studentledere som unnslapp blodbadet da «Folkets frigjøringshær» slo ned de fredelige demonstrasjonene på Den himmelske freds plass. Myndighetene startet omfattende utrenskningsaksjoner som ennå pågår. Chai Ling ble utnevnt til æresstudent for sin modige kamp for demokrati og frihet

Med fredelige midler. Det faktum at Chai Ling fortsatt er etterlyst er den viktigste indikasjonen på at hun er i live og på frifot. Det verserer utallige rykter om hvor hun har gått i dekning. I Juli skrev media at hun var i Australia, som har en stor koloni eksil-kinesere.

Invitert til Tromsø Siste nytt om Chai Ling, slik det ble presentert på pressekonferansen etter utnevnelsen, tyder på noe annet.– Kinesiske studenter mener hun har klart å komme seg over til Hongkong, men at hun nå er tilbake i Kina!, sier førsteamanuensis Rei-

dar Myklebust. Sammen med medisinerstudent Andreas Skulberg var han initiativtaker til å utnevne Chai Ling til æresstudent. De to har nå invitert studentlederen til Tromsø for å motta diplommet. Slik situasjonen er i dag er dette selvsagt ikke realistisk, sier de to.–Men vi viser kinesiske myndigheter at vi ikke skal glemme Chai Ling.

Oppsikt Utnevnelsen av Chai Ling har vakt oppsikt landet rundt. Chai Ling er Norges første æresstudent. Og trolig også verdens første.

Chai Ling under demonstrasjonene på Den himmelske freds plass i juni.

Olje-søl

2. NOVEMBER: Rektor Ole D. Mjøs framsetter i Universitetsstyret forslag om å si opp stipendavtalen med oljeselskapet Total. Enstemmig vedtatt.

Tromsøstudentene tror de har vunnet en av de viktigste kamp-sakene de siste åra: Siden 1987 har Tromsøstudentene slåss for nedleggelse av Total-stipendiet. Årsaken er det franske moderselskapets store engasjement i Sør-Afrika. Ikke en eneste student har i denne perioden

søkt på midler fra stipendiet. Men seieren ble kortvarig: Totalsaken skal behandles på nytt i Universitetsstyret den 10. desember.

Det skyldes at enkelte styremedlemmer, blant dem universitetssdirektør Harald Overvaag, mener at man pga den raske framgangsmåten ikke fikk drøftet følgene for Universitetet godt nok. Overvaag frykter at den negative signaleffekten ovenfor andre oljeselskaper kan få store konsekvenser for Universitetet, som får sponset en rekke stillinger og prosjekter av oljeselskaper.

Frykten er ubegrunnet.

Det bekrefter de aktuelle oljeselskapene selv i dette nummeret av Utopia.

Informasjonssjef Gunnar Bråten i Mobil Exploration uttrykker det slik: -Det er ikke vår oppgave som utenlandsk selskap å legge oss opp i politiske avgjørelser.

Det er interessant at Overvaag trekker oljeselskapenes hensikter og integritet i tvil på en måte som studentene knapt har gjort. Rektor Ole D. Mjøs' initiativ til å si opp stipendavtalen, og styrets enstemmige oppslutning, var -og er- riktig.

Men i dette nummeret av Utopia sier rektor Mjøs at han før det neste møtet ikke vil gi sitt syn på om stipendiet bør legges ned. En måned etter at han fikk det nedlagt! I bakgrunnen aner man ekkoet av «konsekvensanalysene» til byråkratene i administrasjonen. Rektor Ole D. Mjøs bør slå i bordet og fortelle de lokale «møbelhandlere» hvor skapet skal stå.

Ingen akademisk institusjon med respekt for seg selv kan fordømme Sør-Afrikas apartheid-system i tale, uten å følge opp i handling. Treer skal kjennes på sine frukter.

Viktige studentpolitiske merkesaker lider under de lokale møbelhandlernes «maktkamp», mener Unni Sandbukt.

Blindt «opprør» i studentpolitikken

Av Unni Sandbukt, styreleder i Studentsamskipnaden i Tromsø

Noen vil påstå at den studentpolitiske aktiviteten har tatt seg opp ved universitetet dette semesteret. Et uttrykk for dette er oppmøtet i Studentrådet og på siste Hovedallmøtet. En annen indikasjon er et klart tegn til opposisjon mot de såkalte «etablerte» studentpolitikkerne i sentrale verv.

På tross av disse forholdene, så er min påstand: Det har sjelden stått så dårlig til med studentpolitikken som nå. En ting er at Studentutvalget har vært amputert pga. av utskiftninger og dermed mangel på ressurser og organisering. Noe annet og mye verre, er at en udefinert «opposisjon» har sørga for å stikke alle mulige kjepper i hjulene for et konstruktivt studentpolitisk arbeid. Dette har først og fremst pågått ved bruk av Studentrådet; det viktigste studentorganet mellom Hovedallmøtene.

Denne «opposisjonens» fremste talsmenn

har engasjert seg i følgende saker dette semesteret:

- Å ta Studentutvalget for protokollfuske
- Å få sine «egne» valgt inn i diverse tillitsverv. Heldigvis uten særlig hell.

- Å lese Studentutvalgets rapporter som fanden leser bibelen for å finne noe «snusk» å henge seg opp i.

Greit nok å være kritisk til Studentutvalget. Det som får meg til å reagere er alt det disse «kritikerne» ikke gjør.

Ingen av dem har stått i spissen for f.eks:

- bedre studentvelferd
- bedre studiefinansiering, eller
- mobilisering mot lukking av fag

Tvert i mot!

Det har vært kjemisk fritt for engasjement

når saker av betydning for studentene har vært fremma for Studentrådet. Disse lokale «møbelhandlernes» har ingen alternativer, politik og fremmer ingen politisk utvikling. Formøtene de pleier å ha er ren konspirasjonsvirksomhet for å svekke makten i Hovedallmøtets tiltsvalgte.

Slik jeg ser det er dette et blindt, apolitisk rop om oppmerksomhet fra et lite mindretall av studentene. Det er svært beklagelig at slik marginal gruppe får lov til å sløse med de studentpolitiske ressursene over lengre tid. Den voldsomme aktiviteten burde vært kanalisert inn i arbeidet for de viktige målene.

Mitt beste og eneste råd er: Studentmassen på instituttene må våkne og stille større krav til sine representanter. Ingen er tjent med student-tillitsvalgte som misbruker studentenes tillit og studentorganer på denne måten.

Frem for et blått universitet

- Eller skal Universitetet i Tromsø fortsatt være «den røde bastion» i Norge? Tromsø Konservative Studenterforening (TøKSF) ønsker ihvertfall å være et alternativ til «den røde maktelite» her på universitetet. Vi mener at studentorganene bør reflekteres av den politiske sammensetningen blant studentene som helhet, og ikke være noe pampevelde for den ene eller andre politiske side.

Det er foreslått en sammenslåing av studentorganene her på universitetet. Studentutvalget (SU) og Norsk Studentunion i Tromsø (NSU) bør bli ett, mener pampene. En slik maktkonsentrasjon mener TøKSF vil være uheldig for studentdemokratiet. Demokrati forutsetter maktspredning, og ikke maktkonsentrasjon slik forslaget legger opp til. I tillegg er det en rekke andre prinsipielle betenkeligheter. Disse er nevnt nedenfor, sammen med en skisse av hvordan TøKSF kunne tenke seg studentdemokratiet i Tromsø for fremtiden.

SU er det saksforberedende organ for Hovedallmøtet (HAM). HAM er idag det øverste organ for studentene i Tromsø. Men bør det være det for fremtiden? TøKSF mener at «mobiliseringsdemokrati» ikke er et ekte de-

Tromsø konservative studentforening skriver i denne kommentaren at den studentpolitiske organiseringen ved Universitet i Tromsø strider mot rettigheter satt av FN's menneskerettighetserklæring og Den Europeiske menneskerettskonvensjonen.

mokrati. Ekte demokrati forutsetter at alle deltar i avstemningene, ikke de som tilfeldigvis har anledning til å komme på et møte. Derfor går TøKSF inn for at HAM blir erstattet av et studentting, valgt ved uravstemning blant alle studenter i de forskjellige valgkretsene. Studentutvalget bør bli dette studenttingets arbeidsutvalg. Slik vil Studenttinget være det parlamentariske organ for studentene i Tromsø, slik Stortinget er det parlamentariske organ for det norske folk. Dette sikrer representativitet, såvel som kontinuitet, noe et tilfeldig sammensatt hovedallmøte ikke gjør.

NSU er en «fagforening» for studentene på landsbasis, med lokalavdeling her i Tromsø. TøKSF mener at medlemskap i NSU, såvel som alle andre politiske organisasjoner, bør være frivillig og individuelt. Ingen skal tvunget til å bli medlem i en organisasjon de ikke ønsker medlemskap i. Det er det forsvikket ikke bare vi som mener. Både FN's menneskerettighetserklæring såvel som Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen har et paragraf om organisasjonsfrihet. Dessverre ser det ut til at endel studentpamper på veien til stresiden har satt seg selv over slike rettigheter, og har bestemt at alle skal meldes inn i NSU, enten de vil eller ikke. TøKSF mener det er fundamentalt galt å knytte de utøvende organer ved universitetet til medlemskap i en politisk interesseorganisasjon. NSU's ledelse skal representere alle medlemmer. SU skal være endel av universitetets utøvende organ. Disse funksjonene bør ikke kombineres. Blått- eller rødt universitet. Det viktigste er at vi får organer som virkelig er representanter for sammensetningen i studentmassen. Så det være opp til hver enkelt å være med å stemme i fargenyansens.

Tromsø Konservervative Studenterforening

UTROPIA

er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø. Avisa kommer ut 10 ganger i året, og gis ut med støtte fra Studentsamskipnaden i Tromsø.

Redaksjonen er valgt på politisk uavhengig grunnlag.

Redaksjonens adresse er: Utopia - Studentavisa i Tromsø, Postboks 678, 9001 TROMSØ, Tlf. (083) 44283.

Ansvarlig redaktør: Arve Bartnes

Redaksjonssekretær: Bjørn Joachimsen

I redaksjonen: Britt Bakkehaug, Tove Klæboe-Nilsen, Gry Berntzen, Asle Rønning, Arne Hauge, Ole Jacob Hanssen (foto), Oddgeir Sagerup (foto), Morten Hansen (foto). EDB-konsulent: Kai Friis.

Lay-out: Arve Bartnes, Asle Rønning.

Sats og ombrekking: Fotosetteriet as, tlf. 82 302 Pb. 3604, Stakkevøll 9001 Tromsø

Trykk: Bladet Tromsø

Opplag: 3000 eksemplarer.

Annonsepris: kr. 4 pr.sp./mm. ((Rabatt på store annonser.))

Neste annonsedeadline: 20. januar 1990

Neste nummer av Utopia kommer i februar.

-Slå sammen universitet og Samskipnad!

-Det er et paradoks at mens universitetet er en statsinstitusjon, har man en privat bedrift til å ta seg av helse, bolig og studentenes andre sosiale behov.

Av Gry Berntzen og Bjørn Joachimsen (Foto)

Det er Unni Sandbukt som uttaler dette til «Utopia». Sandbukt har sittet to år som styreleder i samskipnaden, og har klare meninger om ansvarsfordeling og manglende ansvarstakning fra sentralt hold.

-den eneste måten å få et statlig ansvar for studentvelferden er å slå sammen universitetet og samskipnaden. UiTø bør være en pådriver i denne prosessen. Men da må ledelsen ved universitetet innse at velferd må bli en del av universitetets virksomhet. En må bryte med sektor-tenkninga, og se velferd i sammenheng med undervisning.

- UiTø burde ha de beste forutsetninger for å påta seg en pionerrolle innen en prosess der samskipnadens arbeid mer og mer faller under universitetets ansvarsområde. Det er Uitøs definerte politiske målsetning at velferd og studiefinansiering er like viktig som undervisning. Prosessen er allerede startet, og vi har kommet lengre enn de andre universitetene.

- Ørndalen er viktig, men den løser ikke problemene dannet av den totale splittelsen som nå eksisterer mellom universitetets og samskipnadens arbeidsområder. Samskipnadene må vekk fra sin nåværende form, ellers så blir velferden å lide for all framtid. Med stadig synkende statlige bevilgninger vil samskip-

nadene bli mer og mer avhengig av forretningsmessig drift og dermed studentenes penger for å kunne opprettholde tilbudet om bøker, boliger og helse.

- slik som det er nå, er det helt greit for universitetet å sitte i velferdsutvalget og sitte og si «ja, vi skal hjelpe dere». De trenger ikke å påta seg noe direkte ansvar. Skal nye fag opprettes, trenger en ikke å ta hensyn til boliger eller noen av de andre delene av støtteapparatet rundt studenten. Det er samskipnadens ansvar.

-Studentpolitikkerne må bite seg fast og presse Universitetet til å omsette lovende tale om til handling.

-Universitetet må presses til å omsette lovende tale om til handling, sier Unni Sandbukt.

Universitetet og studentvelferden

Bakgrunn Gry Berntzen

En sulten og husløs deltidstudent har mindre sjanse for å fullføre studiene enn en velfødd og godt tilpasset heltidstudent. Men ettersom bevilgningene til studentvelferd går ned og renta på studielånet opp, blir rammebetingelsene for studentene stadig dårligere. Er dette noe som utelukkende angår studentene selv og deres samskipnad, eller har universitetet noe ansvar?

Hva inngår egentlig i begrepet studentvelferd?

Det kan kanskje sammenfattes som et støtteapparat som hjelper studentene å studere. Definert av samskipnaden vil det si hus, mat og fritidsfordriv. Er man student ved en av de andre universitetene her i landet, inkluderer også lege, tannlege og psykologhjelp.

Samskipnadene er de som tradisjonelt har blitt satt til å organisere og administrere de velferdsgodene vi har. I takt med synkende bevilgninger og dårligere studiefinansiering har denne jobben blitt stadig vanskeligere. Samtidig har universitetene sluppet ganske billig fra statens teppesjakk. Kort sagt kan en si at vi har et undervisningstilbud, men mulighetene for å benytte seg av det blir stadig dårligere.

I den senere tid har en i administrasjonen her i Tromsø kommet signalet på at en har endret oppfatning om eget ansvarsområde ovenfor studentene. Ørndalen studentboliger er et samarbeidsprosjekt mellom samskipnaden, universitetet og

de studenttillitsvalgte, og markerer noe av en revolusjon. Før administrasjonen i Tromsø begynte å engasjere seg, var studentvelferd et ikke-tema i universitetssammenheng. Nå eksisterer det et eget utvalg som diskuterer universitetets rolle i videre prosjekter for studentenes velferd. Debatten er altså i gang, men foreløpig bare med deltagere fra de etablerte maktutøvere.

En tanke som har vært lansert er at samskipnaden skal gå inn som en del av universitetet. En vil dermed kunne få en personalpolitikk når det gjelder studentene, tilsvarende det en allerede har for universitetets personale. Dette er en besnærende tanke, som nok absolutt bør diskuteres nærmere. Den reiser også en del prinsipielle spørsmål som bør tenkes grundig igjennom. Hva skjer f.eks om det kommer en ny konkurans la Unibok? Skal da underskuddet få betydning for f.eks hjelpelærerbudsjettet? Hvor skal grensen for universitetets ansvar for studentene trekkes?

At noen i det hele tatt har bekymringer over hvordan studentene har det, er ikke noe som studentene har vært unødige plaget med. Universitetet har gitt oss en åpning som absolutt bør benyttes, men det krever aktive studenttillitsvalgte som kan gi utspill og som ser hva som vil gagne studentene ikke bare nå men også om ti år.

Tommelen ned for Tromsø

-Jeg er skuffet og irritert over at Tromsø ikke får statstilskudd til å drive sin helse- og sosialtjeneste. Vi har lenge slitt med kapasitetsproblemer, og med det nye statsbudsjettet ser det ikke ut til å bli noe bedre.

Av Geir Arne Hansen

Dette er styreleder i Samskipnaden, Unni Sandbukt, kommentar til at Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø), ikke får statlig bevilgning til å drive sin helse- og sosialtjeneste. Ikke et ord om denne tjenesten er nevnt i statsbudsjettet for 1990.

Vil utvide tilbudet

Helse- og sosialtjenesten for studentene i Tromsø, har eksistert i syv år. Den består av et helsefond og en sosialkonsulent. Halvparten av denne stillingen er rettet mot studenter, finansiert gjennom semesteravgift, og den andre halvparten mot de ansatte ved Universitetet. I tillegg kommer en sosialkonsulent i halv stilling for utenlandske studenter. Kapasiteten er liten, arbeidsmengden for den ene ansatte blir for stor, slik at det blir vanskelig å imøtekomme individuelle behov. Ønsket er å utvide tjenesten til å ha minst fire fagpersoner tilsatt. Dette er det umulig å finansiere gjennom semesteravgiften. SiTø er derfor avhengig av offentlig tilskudd for å realisere dette.

Samskipnadene i Oslo og Trond-

heim driver den samme tjenesten med støtte fra det offentlige. Tidligere var situasjonen den samme for Bergen som for Tromsø, men Samskipnaden i Bergen vil fra 1990 få offentlig tilskudd til tjenesten. Sandbukt forteller at SiTø har ført et langvarig arbeid for at helse- og sosialtjenesten i Tromsø skulle få statstilskudd. Kirke- og Undervisningsdepartementet har ikke skjønnet hva vi snakker om. Vi vil ha ansatt en eller flere psykologer, men departementet har hele tiden gått ut i fra at vi skulle ansette flere sosionomer. Dette er en stor misforståelse, sier Sandbukt.

Dårligere i Tromsø

-I Tromsø arbeider vi for å få en psykologavtale, slik at studentene kan få økonomisk støtte. I dag er situasjonen slik at studentene finansierer dette selv, bl.a gjennom semesteravgiften alle betaler. Andre steder er det statstilskudd. Sandbukt sier videre at det er uholdbart at studentene i Tromsø skal komme ut med dårligere velferd enn andre steder. —Vi vil forfølge denne saken videre helt til Stortinget er ferdig med budsjettbehandlingen.

I en merknad til statsbudsjettet for 1989, het det at man skulle se spesielt på situasjonen for Studentsamskipnadene i Tromsø og Bergen. På spørsmål om hva årsaken til at nettopp Bergen og ikke Tromsø kom inn under statsbudsjettet, svarer Sandbukt at hun ikke kan skjønne hvorfor Tromsø skulle holdes utenfor. —Samskipnaden i Bergen har hele tiden hatt ansatte i helse- og sosialtjenesten, og hadde en ferdig utbygget-

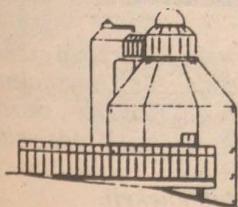
tjeneste allerede før 1984. Da kom en ny kommunehelselov, der det het at steder som hadde en utbygget helse- og sosialtjeneste, skulle få tilskudd til å drive denne videre. Departementet har med dette på en måte satt lokk over tilskuddene. Satt på spissen, hadde man ikke utbygget tjenesten før 1984, skulle man heller ikke få det etter den tid.

Gir oss ikke

-Departementet skulle i år vurdere ordningen i Tromsø i forhold til Bergen, for å komme med en uttalelse. Her har departementet gjort en dårlig jobb. De har vært i Bergen, men de har nærmest ikke vært interessert i hvordan ordningen fungerer her i Tromsø. Jeg vil si det så sterkt at departementet ikke har gjort jobben sin, sier hun. —Men vil vil som sagt forfølge denne saken videre. I og med regjeringsskiftet, står vi med et dårligere utgangspunkt for å jobbe videre overfor myndighetene. Det vil nok ta en tid å knytte nye kontakter og gjøre vår sak kjent, men vi kommer ikke til å gi oss med dette, avslutter Sandbukt.

Skuffet direktør

Direktør Vidar Bakken i SiTø, uttrykker skuffelse over at myndigheten ikke har forstått SiTøs sak og behov. Han hadde håpet at det langvarige arbeidet som har vært ført overfor myndighetene skulle gi resultater. Bakken sier imidlertid at man ikke kan gi seg med dette, og håper å få gehør og vinne fram ved å forfølge saken videre.

NORDLYSPANETARIET AS
TLF. 76000 FOR INFO OG BESTILLING

BESØK
NORDLYSPANETARIET I BREIVIKA
BLI KJENT MED
STJERNEBILDER, GALAKSER, STJERNETÅKER,
PLANETER
SE I NOVEMBER FORESTILLINGENE
«STJERNEHIMMELEN I HØST», «ARKTISK LYS»
SE I DESEMBER JULEFORESTILLINGEN
«BETLEHEMSTJERNEN-EN LEGENDE ELLER
ET ASTRONOMISK FENOMEN?»

Kjønkehuret

HELSE- & ØKO-BUTIKK
Storgt. 26, 9000 Tromsø,
Tlf. 083/ 89 566

Biodynamisk dyrkede matvarer/ferskvarer/«snop»
Biologisk maling — uten skadelige løsemidler
Allergi- og miljøvennlige
rengjøringsmidler til hud, klær og hus
Babytøy og bleier i ubleiket, ubehandlet ull,
bomull- og silkemateriale
Bæreseler, poser og vaskbare sauskinn
Resirkulerte skrive- og brevpapir og konvolutter

Nordlyshimmelen over meg – moralloven mellom oss.

KRONIKK:

Elin Svenneby skriver på kromikkplass om sine betraktninger rundt temaet å være ved verdens nordligste universitet. Elin Svenneby er universitetsstipendiat i filosofi med feministisk filosofi som hovedfelt.

Kants vakre og berømte diktum om undringen over stjernehimmelet og moralloven' åpnet for noen refleksjoner over et bevisst-hetslandskap der det flyktende nordlyset forsyner meg med mer oppmerksomhet om himmelske naturfenomener enn bare stjernebildene, og der det sosiale livet bærer preg av at den på folkemunne omtalte «moralsirkelen» befinner seg langt sør i landet.

Foranledningen for refleksjonene er følgende utsagn fra en gjestende professor sørfra: «Dere er så flinke her oppe». Det ble imidlertid ikke nevnt som en selvfølgelighet, men understreket med en viss forbauselse. Utsagnet vekket min øyeblikkelige harme, men denne gikk imidlertid underlig raskt over i en faglig interesse for saken: Er det mulig å skifte forståelseshorisont så grundig i løpet av to små år at jeg nå oppfatter meg selv som nordnorsk, på tross av mine tidligere mangfoldige flere år ut og år inn som hovedsaklig østlending med tyngdepunkt i Gjøvik og Oslo, og islett av Kristiansand, Bergen, Sjølland og Jotunheimen? I såfall ikke uten interesse for en hermeneutikers menneskeforståelse.

Lønsslippens apriori

Hva er da dette «jeg»? kan vi spørre med Descartes, som svarte med mange sentrale observasjoner: Et tenkende som tviler, forstår, bekrefter, benekter, som vil, som ikke vil, som også innbill seg og som fornemmer. Til disse kommer –en egenskap Descartes nok ikke ville kalle vesentlig, men for meg er den det: at jeg arbeider.

Jeg er en som blir betalt av noen for noe. Dette betrakter vi i vår markedsøkonomisk orienterte tid som sentralt for selvforståelsen. Jeg betales av Universitetet i Tromsø for å forske om kjønnsroller og likestilling i filosofisk perspektiv, hvilket innebærer at jeg finner grunn til å anta at denne forskningen er et arbeid man øns-

Elin Svenneby smiler lurt der hun funderer over Kant, Heidegger og livet i Tromsø rent generelt.
Foto: Bjørn Joachimsen.

ker utført. Jeg får lønn for å gjøre et interessant og vanskelig arbeid: Å vise hvordan moderne feminisme og tradisjonelle filosofiske problemstillinger henger sammen, eventuelt ikke henger sammen. Etter to år er jeg så dypt inne i temaet, og dertil har lønnen kommet så regelmessig, at det for meg står som det mest selvfølgelige akademiske arbeid en kan drive med for tiden. Og så kommer det en professor sørfra og avslører for meg at det slett ikke er selvfølgelig, men bidrar til hennes forbausede inntrykk av at «Dere er så flinke her oppe», implisitt: slikt driver de ikke med «der nede», iallfall ikke i dette henseende!

Forforståelsens sammenbrudd

Jeg var ontologisk sjokkert og måtte ut og peripatere. Mine Tromsø-inntrykk av mannfolk og kvinnfolk i energisk tankeutveksling og hissige debatter om det bedre argument blandet seg med landskapet: En fargerik by mellom hvite fjelltopper under lyseblå oktoberhimmel ved mørkeblått hav i salte lysbrytninger omkring båtens kjølvann. Luftas adekvate permixtum fjell/fjord medførte rask subsumering av det hele ved hjelp av en sprudlende opplagt dømmekraft under følgende dom: Professoren har selvfølgelig

helt rett, vi er spesielt flinke «her oppe».

Det er bare det at vi ikke ser det selv, og tror vi er helt normale. Ved nærmere ettertanke innså jeg nå at det selvfølgelig ikke er normalt å ha det så vederstyggelig deilig blant nordlendinger, urbefolkning og forheksete søringer. Det normale er å sitte i f.eks. bilkø inn og ut av f.eks. Oslo, trække att og fram i en mørk korridor f.eks. i «9.etasje» og la «Blinder(e)n» ta fra en synet for at Norge ikke bare er noe mer, men også noe mye bedre.

Innenforståelsens premisser

I et nummer av Samtiden –det kan ha vært i 1987 –heter det om Oslo: «Hvis du ikke har vært her før, har du ikke noe her å gjøre». I Tromsø heter det heller: «Om du ikke ha vært her før, ska vi førtælle dæ korschen de e hær». Dansketid, tyskertid og søringtid har satt spor etter seg. Nordlendingen har sin ubestridelige rett til å være skeptisk når søringen kommer for å belære. Men så nytter altså akkurat det lite. «Vi skal fortelle deg hvordan det er her», sier de, direkte oversatt; du slipper til og med å innlede samtalen. Den var faktisk godt igang da du kom. Men du er hjertelig vel-

Å være ved verdens nordligste universitet

Fotnoter:

- *1* Immanuel Kant: «Kritik der Praktischen Vernunft
- *2* Sitert etter Eivind Storheim: «Moral og Politikk»
- *3* Takk til stud.mag.art. Terje Bratteli og Harald G.

kommen til å delta –hvis du ikke sier «dere er så flinke her oppe». Og prøv aldri å snakke dialekta. Da ler de så du ikke får fullført første setning. Men de ler så du ser det.

En sørnorsk nording?

Jeg minnes Oslo-stemmen i telefonen som sa: «Hvordan står det til oppi mørket?» Klokka var elleve formiddag, fortsatt i midten av oktober, det var dagslys. Prøv en gang til! Akkurat nå går jeg her og ser ned på dere i sør, ifølge globusen. Jeg svarte: «Ja, her er det like ofselig mørkt som i den fæle sekken». (Så slapp vi da det besøket).

«Det er godt å komme hjem», sier folk jeg treffer som har levd sine år sydpå, men endelig tatt til fornuft. «Ja», sier jeg –og de ser forundret ut. Jeg synes jeg har kommet hjem til et Norge jeg har manglet.

Men så brast forforståelsen igjen. Her går jeg og blir indignert over at «vi» blir omtalt som «de her oppe». Som om jeg var nordlending selv, men det er selvfølgelig bare en illusjon. Jeg kan aldri bli nordnorsk, jeg er selv en slags turist i lykkeland. Med samme ett stanser bena. Jeg stirrer undrende sydover et øyeblikk før jeg snur ryggen til og går merkbart saktere tilbake, nå i retning UB-kantina.

Vår identitet er ikke deterministisk bundet til fødestedet og fødetiden. Vi er ikke ferdigformet når barndommen har gjort sitt heller. Men når blir vi det, da? Jeg vil tro at vi helst hører til der hvor vi for alvor lytter. Og jeg har sjeldent lyttet så

godt til så god kritikk som den jeg har fått her.

Tiltalt av væren.

«Er du tiltalt av «væren» (da Sein)»? ble jeg spurt under muntlig eksamen til magistergraden ved Universitetet i Oslo. Famlelendte svarte jeg bekræftende –lette et eksempel, fant et dårlig, søkte bedre. Jeg har funnet et godt må nå. I snøstillheten oppund Tromsødalstind eller langs grusveien utover Håkøya. Når flyet legger seg på skrå for å lande parallelt med Kvaløysletta. Og når interiøret på Skarven åpenbarer seg høyt og luftig en tirsdag ettermiddag mens duften av skaldyrssuppe brer neseborene og det går an å ta seg tid til å smake selv om en ser. Her er bevisstheten ryddet, kan la fenomenet fremtre i seg selv, slik det er uavhengig av min vilje eller dom.

Her er jeg lyttende tiltalt av væren av hva det innebærer og hva det vil si å være. Og så er det ikke lengre Tromsødalstind, grusveien eller Skarven «her oppe», men jeg er midt i verden. Nordlyshimmelen bølgjer over meg idet jeg åpner døra. Stjernene lyser bakenfor. Cannelig melder til og med moralloven seg innenfra. Den sier: «Handle slik at du alltid bruk menneskeheten både i din egen person og i enhver annens person samtidig som et formål og aldri bare som et middel.» For meg i der den som et ekko av de samtalene jeg endelig kom til å delta i, «her oppe», men her inne.

Av Elin Svenneby

Sosialtjenesten

Ta kontakt hvis du trenger råd og veiledning ved personlige og sosiale vanskeligheter eller studieproblemer som ikke er faglige. Du kan også be om informasjon av forskjellig art og få vite hvor du skal henvende deg i helse- og sosiale spørsmål og juridiske saker.

For norske studenter:
Sosialkonsulent Ann Torunn Olsen
Kl. 09.00 - 15.00 alle dager unntatt torsdager.

Social consultant for foreign students:

Ane-Marie Hektoen
The office is open from 09.00 - 15.00 monday, tuesday, wednesday.
Appointment can be made either in person or on the telephone. Call 75 025
Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir deg delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller og linser, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se etter i reglementet som er oppslått på tavler rundt om på instituttene.
Psykolog: Henvend deg til sosialtjenesten vedrørende informasjon om psykologitjenesten.

STUDENTPRESTEN

Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høyskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse-, personlige- og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning.

Kontor i Breivika (IMR-biblioteket),
tlf. 44 097, priv. 58 065.

-Studentene må inn i LO

..legg ned Norsk Studentunion

-Norsk Studentunions(NSU) viktigste oppgave er å jobbe fram bedre studiefinansiering. Det har ikke NSU klart, studentenes levekår har tvert om blitt kraftig forverret de ti siste åra.

Derfor må vi se oss om etter andre løsninger. Et eget studentforbund i LO vil radikalt øke vår gjennomslagskraft ovenfor bevilgende myndigheter!

Av Arve Bartnes og
Ole Jacob Hanssen (Foto)

Studentpolitikken «grand old man» ved Universitetet i Tromsø, Tor Ødegård, er ikke i tvil om hva som er framtia for landets stadig mer akterutseilte studenter: Landsorganisasjonen.

Eget studentforbund

-Helt siden Einar Førde økte studierenta på 70-tallet har studiefinansieringa gradvis blitt dårligere. I høstens statsbudsjett ligger det en kraftig forverring av de student-sosiale kår. Man kan bare konstatere at Norsk Studentunion ikke har strukket til som studentenes fagforening. Vi må da finne alternative løsninger for å nå fram. Samtidig registrerer jeg at LO har rekrutteringsproblemer. LO har i dag en ordning med studentmedlemskap i forskjellige forbund. Men enkeltstudenter spredt over mange for-

bund vil ikke ha sjans til å nå fram med sine viktigste kampsaker. LO er ingen søndagsskole! Det vi trenger er et eget studentforbund i LO som skal avløse Norsk Studentunion, sier Tor Ødegård.

Slagkraftig

-Betraktningen bak er ganske enkel. LO er den absolutt mest slagkraftige fagorganisasjonen vi har i landet. Å opprette et Studentforbund i LO vil bety at studentene kommer nærmere makta når viktige kampsaker for studentene avgjøres. Samtidig vil LO få mange nye medlemmer. Mange av studentene vil helt opplagt forbli i LO også etter at de blir arbeidstakere. Derfor burde dette være meget interessant også for LO, framholder Tor Ødegård.

Hvorfor LO, og ikke AF eller YS?

-For meg er ikke YS radikalt nok. AF i Tromsø viste sitt sanne ansikt da de ikke ville støtte studentenes aksjonen for bedre studiefinansiering den 15. november. AF er en

organisasjon for høytlønnede og har en usosial profil på sine lønnsk-rav, og er derfor uaktuell, slår Tor Ødegård fast.

Er forslaget ditt realistisk?

-Det forutsetter ihvertfall endringer av tunge strukturer. På den ene siden må LO åpne døra. På den andre siden må NSU være villig til å gå inn i LO.

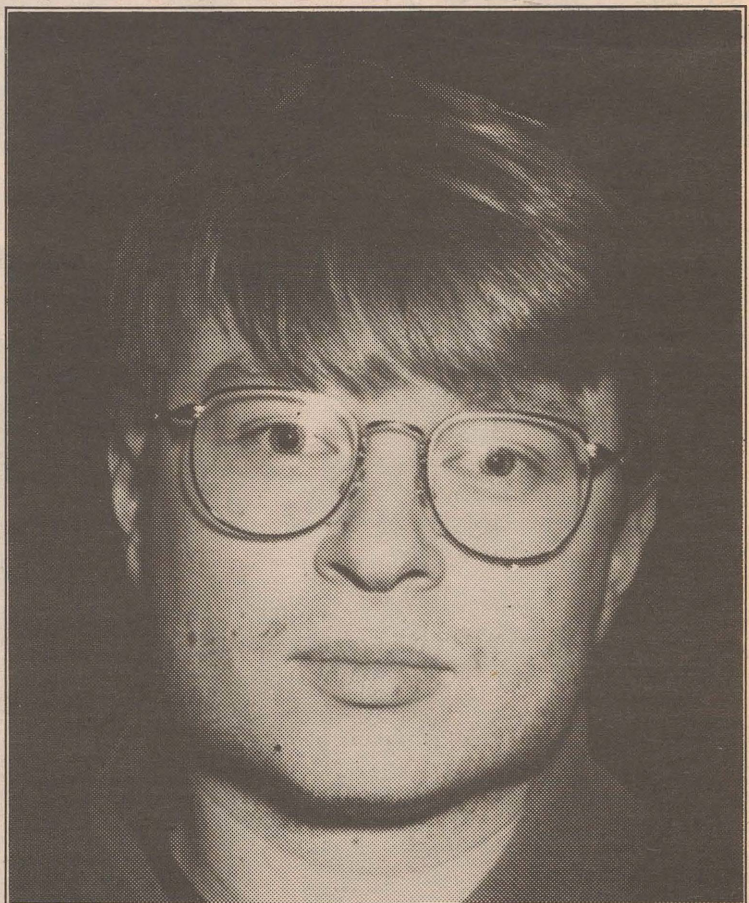
Legg ned NSU

Vil du legge ned NSU?

-Ja, men under den forutsetning at NSU går inn i LO-paraplyen med sin organisatoriske ekspertise. I denne sammenhengen er det veldig viktig at man ikke får mange studentforbund spredt over LOYS og AF. Da vil man miste effekten av en samlet studentmasse. LO burde være politisk spiselig for de fleste studenter. Fra min side ligger det ikke noen kritikk mot enkeltpersoner eller NSU når jeg foreslår disse endringene. NSU er den parten som må ha den aller største interesse av den debatten jeg ønsker å reise om studentorganiseringa. Det vil være særdeles tåpelig hvis NSU bare oppfatter dette som kritikk de må sable ned.

Men hva med LOs nære tilknytning til Arbeiderpartiet?

-Det må være klinkende klart at et studentforbund i LO forutsetter at

Et eget studentforbund i LO vil øke studentenes gjennomslagskraft, mener Tor Ødegård.

man ikke får automatisk medlemskap i Ap. Det er en forutsetning til at studentene kan samles over de politiske skillelinjene.

Vil ikke et studentforbund bli en lettvekt i LO-sammenheng?

-LO har mange små særforbund. Et

studentforbund vil ikke komme i konflikt med noen av disse når det f.eks gjelder varme saker som lønnskamp. Her ligger også styrken til et studentforbund i LO: Det vil være lett for de andre forbundene å enes om bedre studiefinansiering da det ikke strider mot deres egne interesser, avslutter Tor Ødegård.

Et hundeliv for allergikere

-Hallo,hallo, hundeiere, skjerp dere! Det er ikke meningen å være bisk, men nå må alle hundeeierne forstå at de ikke kan ta hundene sine inn i Universitetets bygninger. Espen Kristensen, lokalleder i Norsk studentunion, rykker ut på vegne av allergiske studenter.

Av Arve Bartnes og
Bjørn Joachimsen (Foto)

-Flere studenter har den sener tid henvendt seg til oss med ønske om at noe gjøres med hundeproblemet på Universitetet: Eierne lar hundene ligge i gangen på Universitetsbiblio-

teket, i kantine og i korridorene rundt omkring på instituttene, selv om tydelig skilting viser at det er forbudt, opplyser Espen Kristensen.

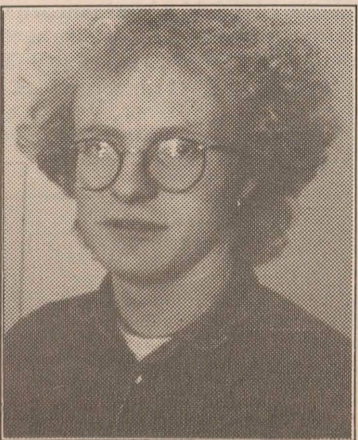
-Er det vanskelig å få hundeeierne til å legge bånd på seg og kjæledeggen?

-Ja, dette er et stort problem for de som reagerer allergisk på våre firbendte venner. Enkelte må konsekvent bruke allergitabletter. Disse inneholder bilkjøring som bl.a vanskeligjør bilkjøring. Allergiske studenter risikerer at eksamen går i hundene. Det ville jo være bittert. Vi oppfordrer derfor eierne til å holde hundene utenfor Universitetets interne liv.

-Hva om hundeeierne ikke lyster?

-Da må vi nok dessverre slutte å stryke dem med hårene, og gi dem på pelsen i stedet. Hvordan har vi ikke vurdert, men vi har ihvertfall påvist hvor hunden ligger begravet, snerrer Espen Kristensen.

Hunder skal ikke tas med inn i universitetets bygninger, slår Espen Kristensen (under) fast.

Master's Program in International Business

Master of International Business

- INTERNATIONAL MANAGEMENT EDUCATION FROM ONE OF SCANDINAVIA'S LEADING BUSINESS SCHOOLS
- 2 YEAR MASTER'S PROGRAM IN INTERNATIONAL BUSINESS TAUGHT IN ENGLISH
- ADMISSION BASED ON A BACHELOR'S DEGREE OR EQUIVALENT AND SATISFACTORY TEST SCORE ON THE GMAT TEST*
- STUDENTS FROM DIFFERENT NATIONS AND DIFFERENT BACKGROUNDS IN A CHALLENGING CROSS-CULTURAL LEARNING ENVIRONMENT
- DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL MANAGEMENT SKILLS

	GMAT test date:	Test application deadline:
* Graduate	Jan 27, 1990	Dec. 6
Management	March 17, 1990	Jan 24
Admission Test	June 16, 1990	April 25

Successful applicants will be notified approximately 6 weeks after test date.

The MIB program is an international program for students from different countries with varied educational backgrounds. Since 1986, students from more than 15 different countries have attended this program, leading to the degree of "Master of International Business".

For further information and application forms, please write to:

Admissions Office (MIB),
The Norwegian School of Economics
and Business Administration,
Helleveien 30
N-5035 BERGEN SANDVIKEN,
Norway

Phone: 47-5-959000

Norges Handelshøyskole
Norwegian School of Economics
and Business Administration

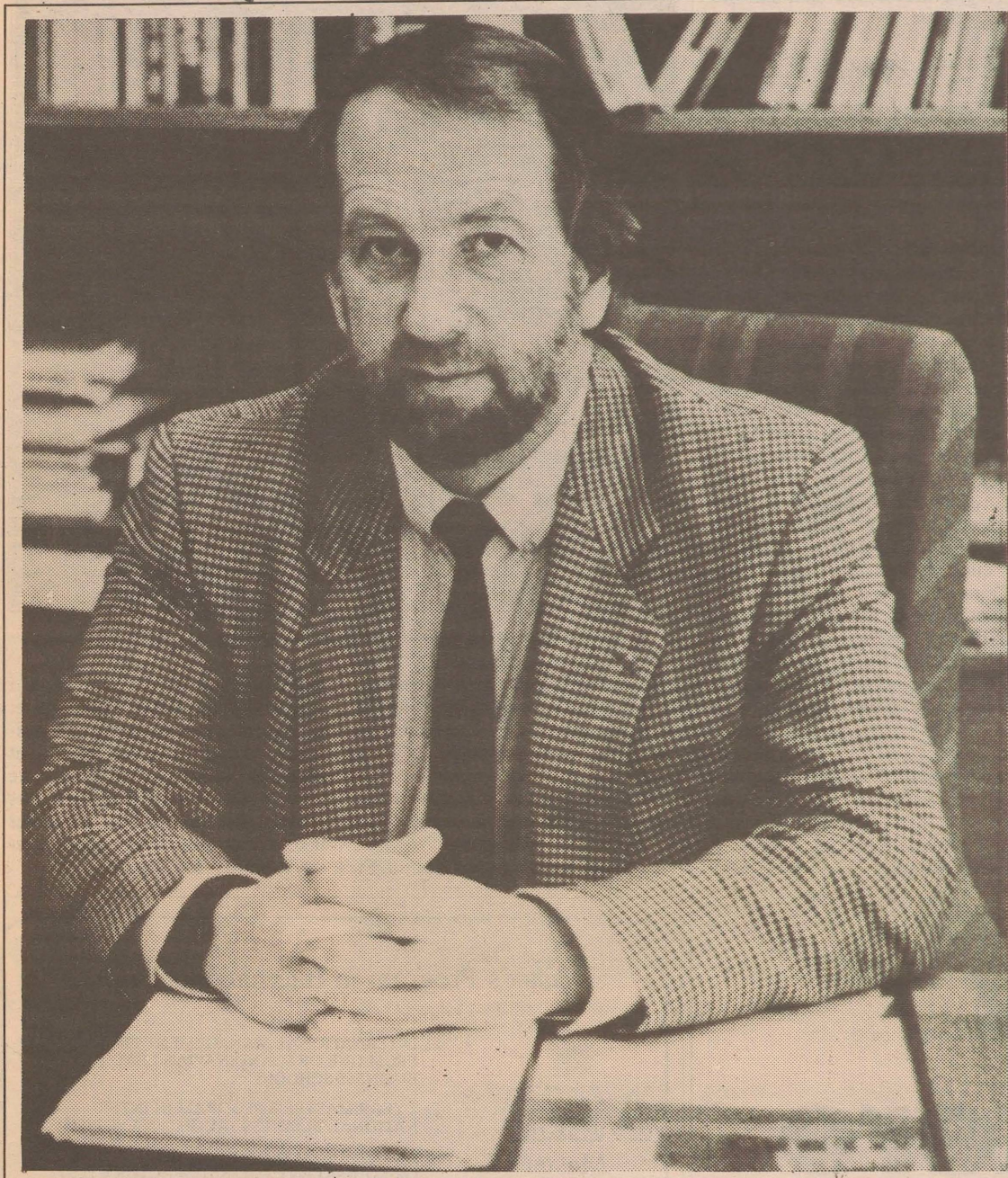
Utopia - grafisk service

Er ditt lag, klubb eller forening lei av tusjegnede løpesedler, informasjonsbrosjyrer o.l., med den varierende kvaliteten det medfører? Utopias nye Deskt Top Publisher er i såfall svaret: Vi kan sette løpesedler, paklater og lignende på profesjonelt utstyr. Vi tar imot oppdrag etter kapasitet. Stikk innom!

Splid om Total-stipendiet

Universitetsdirektør Harald Overvaag frykter den negative signaleffekten overfor andre oljeselskaper hvis TOTAL-stipendiet nedlegges.

Overvaag overspiller

Norske oljeselskaper avviser at nedleggelsen av Total-stipendiet vil innvirke negativt på deres forhold til Universitetet i Tromsø. Dette står i sterk kontrast til universitetsdirektør Harald Overvaags uttalelser om at han frykter store konsekvenser for Universitetet hvis stipendiet legges ned.

Av Asle Rønning

Total-saken har ikke de dimensjonene universitetsdirektør Overvaag tillegger den. Det er hovedinntrykket Utopia sitter igjen med etter å ha kontaktet en rekke av de oljeselskapene som deltok på møtet med Universitetet i Tromsø og reservert seg fra deltagelse på Museets utstillingsprosjekt.

Ingen betydning

Ed Magne Torbergsen ved Statoils Harstad-kontor, ifølge universitetsdirektør Overvaag har det spredd seg en viss uro og usikkerhet i norsk næringsliv og i oljeselskapene i forhold til Universitetet etter at Total-saka kom opp på nytt. Er dette riktig?

–Jeg kan bare svare for vårt eget selskap. For Statoils vedkommende har det ingen betydning. Vi har våre oppdrag på Universitetet, og er nok en av de største oppdragsgiverne. Disse oppdragene lar seg ikke affisere av Total-saken.

Informasjonssjef Gunnar Bråten

ved Mobil Exploration i Stavanger deltok også på møtet med museet der selskapene takket nei til deltagelse i utstillingen. Han beklager som de andre selskapene museets framgangsmåte, men avviser at det vil få framtidige konsekvenser. Og Total-stipendiet vil ikke få noen innflytelse for Mobil:

–Vi har ingen planer om å revurdere det samarbeidet vi har med Universitetet i Tromsø. Vi vurderer de enkelte prosjektenes framtid som vi alltid har gjort, men synes ikke det er vår oppgave som utenlandske selskaper å legge oss opp i politiske avgjørelser.

Kritisk Shell

Karl Johan Karlsen i Norske Shell er av forståelige grunner mer kritisk:

–Vi beklager at man er oppe i en sånn situasjon at man takker nei til tilbudet om økonomisk støtte og teknisk ekspertise. Jeg vil sterkt beklage Universitetets vedtak. Fra vår side begrenser det muligheten av det vi kan tilby.

Men også Karlsen holder fast ved at

det ikke er på tale med noe felles tiltak.

Positive

Brian Jeppesen i Saga sier kort:

–Det er feil å si at problemet rundt utstillinga på museet og Total-stipendiet er en og samme problemstilling. Vi er positive til fortsatt samarbeide med Universitetet i Tromsø.

Distriktssjef Odd S.Marthinussen i Esso, Harstad, tror heller ikke at et eventuelt nei til Total-stipendiet vil få noen betydning for oljeselskapene.

–Ihvertfall ikke for vår organisasjon legger han til.

Har du et tips?

Kontakt Studentenes egen avis

Utopia

Telefon 44283

Uenighet mellom administrasjonen og rektor Ole Mjøs i synet på om Total-stipendiet skal legges ned, er det Utopia erfarer, grunnen til at Universitetsstyret skal behandle Universitetets forhold til Total på nytt den 10. desember. Universitetsdirektør Harald Overvaag blant dem som går imot at Total-stipendiet legges ned. Overvaag frykter at den negative signaleffekten ovenfor andre oljeselskaper kan få store konsekvenser for Universitetet.

Av Asle Rønning

På Universitetsstyrets møte den 19. oktober ble Total-stipendiet vedtatt nedlagt, etter at rektor Ole D. Mjøs i samtaler med studentpolitikere hadde signalisert at stipendiet ikke lenger hadde livets rett. Vedtaket om at det omstridte stipendiet skulle legges ned, ble referert i media.

–Det eneste jeg kan si er at saka har en del sider som krever at den må drøftes skikkelig. Jeg vil ikke gi mitt syn på om stipendiet bør legges ned nå, sier rektor Ole D.Mjøs til Utopia.

Er du glad for at studentene tok opp saken på nytt i høst

–Jeg er hverken glad eller lei meg. Jeg har ingen spesielle følelser i denne saken. Styret skal foreta de vedtak som skal fattes, sier rektor.

Offensiv direktør

–Vedtaket skapte usikkerhet, sier Universitetsdirektør Harald Overvaag. Det har også skapt en viss usikkerhet i norsk næringsliv og hos de utenlandske oljeselskapene. Skal Universitetet i Tromsø sette seg i en spesiell situasjon? Og innebærer dette at Universitetet skal bryte alle forbindelser med selskaper som er involvert i Sør-Afrika? spør Overvaag som i kraft av direktør den øverste administrative leder på Universitetet.

–Vedtaket var basert på en redegjørelse fra rektor. I etterhånd så både vi og rektor at vedtaket var litt dårlig fundert, sier Overvaag videre.

Vil du si at det var et useriøst utspill fra rektor?

–Jeg vil vokte meg vel for å kalle utspillet fra rektor useriøst, men konsekvensene av utspillet og det ser jeg på som et styret var ikke helt heldig i. La meg si at det er litt uvanlig å vedta en sak uten sakspapirene for hånd.

–Skal Universitetet utelukkes slik kontakt settes vi ganske langt tilbake.

Stor oppdragsforskning

–Vi ønsker å bli vurdert og tildelt av goodwill-midler på lik linje med andre forskningsinstitusjoner. Skal Universitetet utelukkes fra slik kontakt settes vi ganske langt tilbake. Jeg vil peke på at en rekke oljeselskaper er inne med støtte til konkurser forskningsprosjekt, deriblant Statoil –som støtter program på medisin og Mobil –som støtter IBGs skningsfartøy. Mesteparten av støtten kommer imidlertid indirekte via forskjellige forskningsråd. sammen er 164 stillinger eksternt finansiert.

Store konsekvenser

Det kan altså få store konsekvenser om Total-stipendiet legges ned. –Ja, det kan få det. Det vil gi signaleffekt. Se bare på hva som skjer med Museet.

Overvaag viser her til Tromsø Museum som planlagte utstilling og vedtak som er lagt på is etter et vedtak i Instituttrådet om ikke å samarbeide med oljeselskaper som er ekskludert i Sør-Afrika. Etter at det vedtaket ble presentert for 9 nordnorske utenlandske oljeselskaper om virksomhet i Nord-Norge, støttet selskapene seg solidarisk med Statoil og BP og ønsket ikke å delutstillingsprosjektet. Museets uttak kom noen uker etter rektor Ole D.Mjøs' utspill om at Total-stipendiet skulle legges ned.

Hurra, vi er flyttet!

I Sjøgata ved Aunegården har vi fått ny stor butikk. I 2.etasje har vi fagbøker og skolebøker. Ny avdeling med engelske bøker.

Vi er sterkt interessert i «feedback» fra Universitetet om fagbøker vi bør føre.

Centrum * Libris

Sjøgata 31/33 - 9000 Tromsø

«hjemme hos»

Glade studenter i Ørndalen

-Jeg er storfornøyd, sier Asbjørn Elingsen, som nylig har flyttet inn i Studentsamskipnadens nye studentboliger i Ørndalen. Så langt har 88 studenter flyttet inn.

-70 av hyblene reservertet vi for nye studenter, sier boligsjef i samskipnaden, Inger Leiulfsrud. Det var en tydelig stolt boligsjef som viste Utopia rundt i Ørndalen. -Vi har fått veldig god respons fra beboerne. Ørndalen består av koselig småhusbebyggelse som innbyr til trivsel og godt miljø. I motsetning til det tradisjonelle høyhuskonseptet.

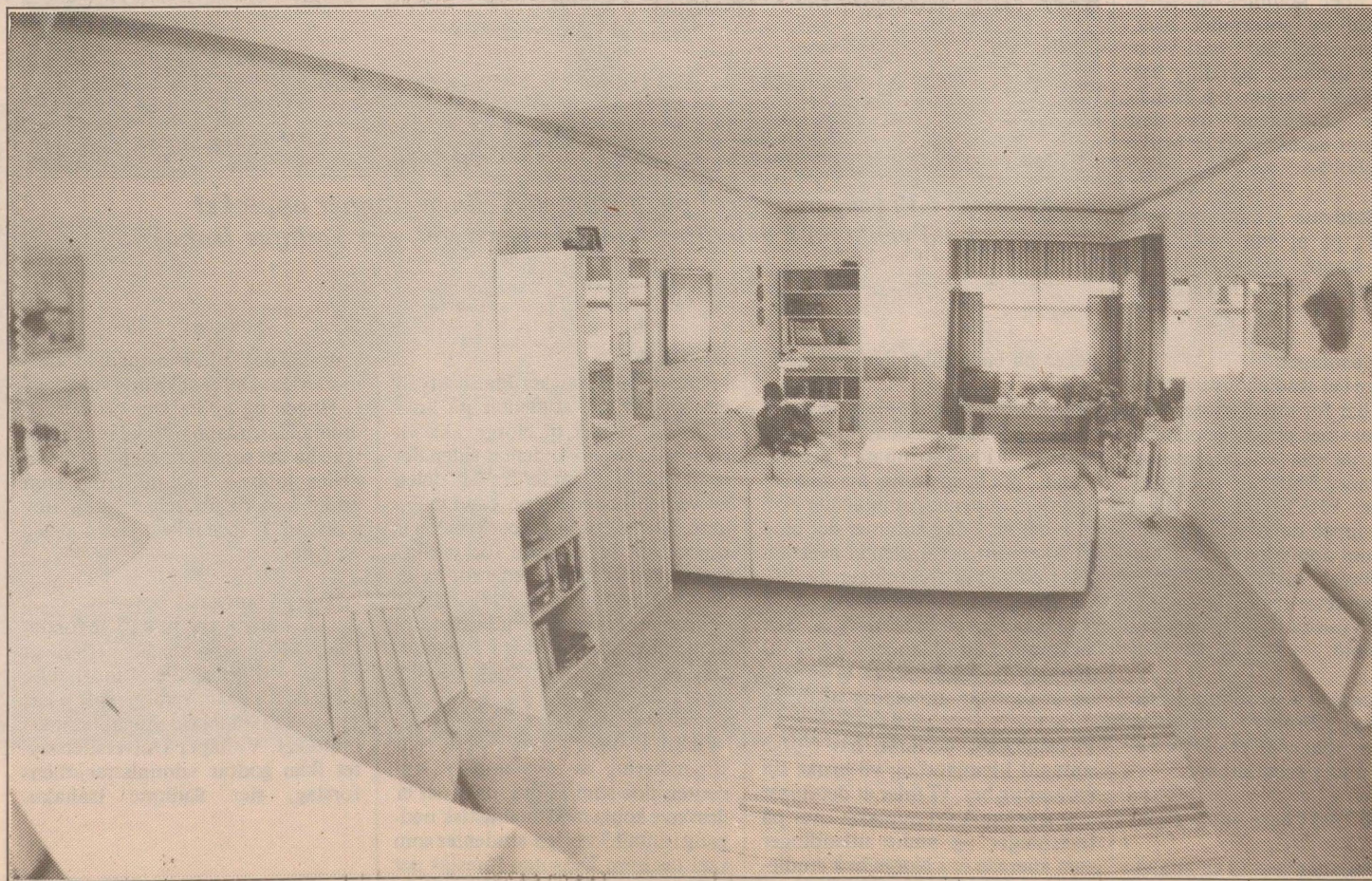
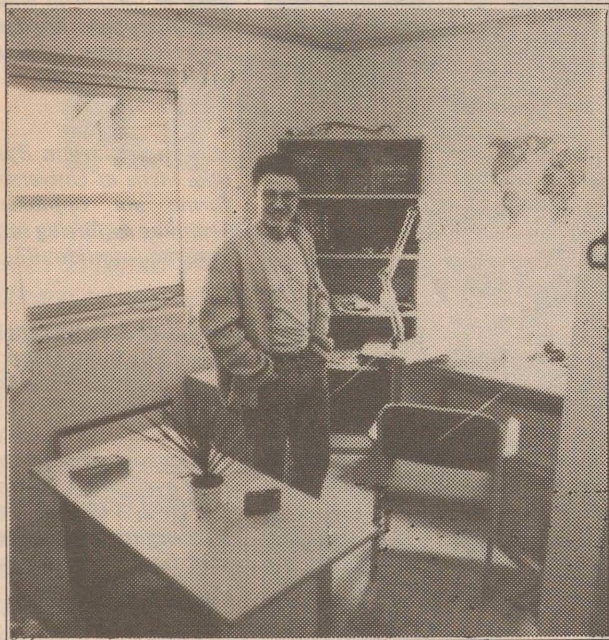
-Til sommeren vil alle husene stå ferdig: 234 hybler og 48 leiligheter, sier Inger Leiulfsrud. Hun fremhever kjempejobben Bjørn bygg har gjort. -De har stått på døgnnet rundt for å få Ørndalen ferdig. Med Ørndalen-prosjektet har samskipnaden klart å ferdigstille 294 hybler og 66 leiligheter i løpet av to år. En bragd det står respekt av.

-Her er det flott å bo, sier Caroline Friis. Hun har besøk av Inger Leiulfsrud, boligsjef i samskipnaden, og medstudentene Asbjørn Elingsen og Steinar Jacobsen. (Bildet over.)

-Asbjørn Elingsen på hybelen sin. (Bildet til venstre.)

-Kjøkkenene i Ørndalen holder høy standard, sier Steinar Jacobsen, Caroline Friis og Asbjørn Elingsen. (Bildet til høyre.)

Slik ser de lyse og romslige tre-romsleilighetene i Ørndalen ut. (Bildet til høyre.)

Stopper utlendinger

Universitets-administrasjonen opprettholder opptaksstansen av utenlandske studenter på tross av krass kritikk fra studentråd og utenlandsstudentene selv. -Jeg er glad for engasjementet, men tror ikke at studentene forstår arbeidspresset vårt, sier studiekonsulent Jorunn Bye til Utopia.

Av Asle Rønning og Ole Jacob Hanssen (Foto)

Stansen i opptaket gjelder opptak av studenter som søker til Universitetet i Tromsø fra utlandet, såkalt

direkte-opptak. Søknader fra utenlandske studenter som allerede er bosatt i Norge vil fortsatt bli behandlet. Administrasjonen regner ikke med å få noe problem med å fylle opp de 15 plassene neste høst med utlendinger som allerede befin-

ner seg i Norge, blant annet flyktninger.

-Av ren nødvendighet

-Stansen i opptaket fra utlandet er nødvendig for å gjøre det mulig å fungere, sier Jorunn Bye, som med stillinga studiekonsulent for utenlandske studenter har ansvar for opptak og veiledning av utenlandske studenter. Fra 1000 søknader i 1987, regner vi med å komme opp i 2500-3000 søknader til 1990-opptaket. Samtidig har vi fått en veldig økning i antall forespørsler fra ut-

lendinger i Norge -det gjelder flyktninger og studenter fra andre høykoler eller universiteter.

-Vi anser ikke stansen i direkte-opptaket for å være en stans i opptak av utlendinger. Målsettinga om å andelen utlendinger opp på 5 % vil fortsatt ved lag.

Studentrådet og Foreign Students Union i Tromsø har gått sterkt i mot vedtaket?

-Det er veldig forståelig, og jeg er glad for engasjementet og at de solidariserer seg. Men jeg tror ikke at de forstår arbeidsmengden. Fra 300 søknader skal vi skille ut 15 studenter som skal få studieplass.

Nye stillinger vanskelig
Ville det ikke vært en løsning å sette flere folk?

-Alle veit hvor vanskelig det er å få nye stillinger. Hele opplegget for opptak av utenlandske studenter er dessuten i endring. I rapporten fra det statlig nedsatte Flatin-utvalget slås det fast at opptaket bør bli et nasjonalt ansvar. Dersom utvalget får gjennomslag for ideen om en felles, nasjonal opptaksentral for utenlandske søkere til alle universitetene, vil vi greie oss uten nye stillinger.

Flatin-utvalgets rapport, som Utopia presenterte grundig i tidligere høst, er imidlertid ennå ute på høring. Rapporten har lang vei å gå før regjeringa eventuelt kan fremme forslagene i Stortinget.

Ærlig talt, Jorunn Bye: du kan ikke mene at Universitetet skal utforme sin opptakspolitikken på grunnlag av forslag som ingen i da kan vite framtida til?

-Vi anser det som sannsynlig at forslaget blir fulgt. Det er så innlysende at dagens system ikke fungerer.

Det tar som regel tid å vedta og opprette nye statlige instanser. Hva om det tar 2, 3 eller 4 år å opprette et slikt organ, skal Universitetet fortsatt ha en «midlertidig» stans i opptaket?

-Det er klart at dersom det tar, la oss si 3 år, å opprette en opptaksentral må vi finne andre løsninger for å opppe.

Er flyktninger utlendinger?
Flyktninger har fått oppholdstillelse på grunn av forfølgelse i sitt hjemland. kan ikke forlange at disse skal reise tilbake til sine hjemland og bruke utdanningen der. Samtidig er en av hensiktene med å ta inn utenlandske studenter at det skal være en bistand til 3.verden.

Har ikke flyktninger rett til utdanning på samme kriterier som andre innbyggere i dette landet? Og miste ikke bistandseffekten når 3.verdens studenter kuttes?

-Vi skal ha 3.verden-studenter og skal ha flyktninger. Jeg vil ikke sette de to gruppene opp mot hverandre. Det er ikke bare flyktninger som søker fra Norge. Jeg må understreke at dette er en administrative beslutning på grunn av at kapasiteten er totalt sprengt. Dette er ingen politisk beslutning, sier Jorunn Bye.

Vi blir syndebukker!

-3.verden-studenter har blitt en syndebukk for administrasjonen i denne saken! tordner Sadique Isahaku. Han er leder i utenlandsstudentenes organisasjon -Foreign Students Union(FSU) -i Tromsø. Organisasjonen har sammen med Studentrådet reagert sterkt på administrasjonens stans i opptaket av studenter fra utlandet.

Av Asle Rønning og Ole Jacob Hanssen (Foto)

-Universitetet i Tromsø har en målsetting om å få andelen ikke-nordiske studenter opp på 5 prosent. Også utenlandske studenter er nødt til å søke! Universitetet må forstå at skal man komme opp på 5 prosentnivået må man ha ansatte til å behandle søknadene. Man trenger flere veiledere og flere til behandle søknadene. Så enkelt er det, sier FSU-lederen til Utopia.

Burde visst

-De burde visst når de starta programmet med direkte opptak fra utlandet og innføringskurs i norsk at antall søkere øker etter en 2-3 år. Når først noen kommer hit, spres informasjon og søkerantallet øker. Administrasjonen har vært klar over at en lignende utvikling har skjedd i Oslo, Bergen og Trondheim. De studentene fra den 3.verden som nå har søkt er brukt som syndebukker.

Foreign Students Union reagerer også sterkt på at studieavdelinga egenrådig stoppet opptaket uten å vente på behandling i Universitetsstyret.

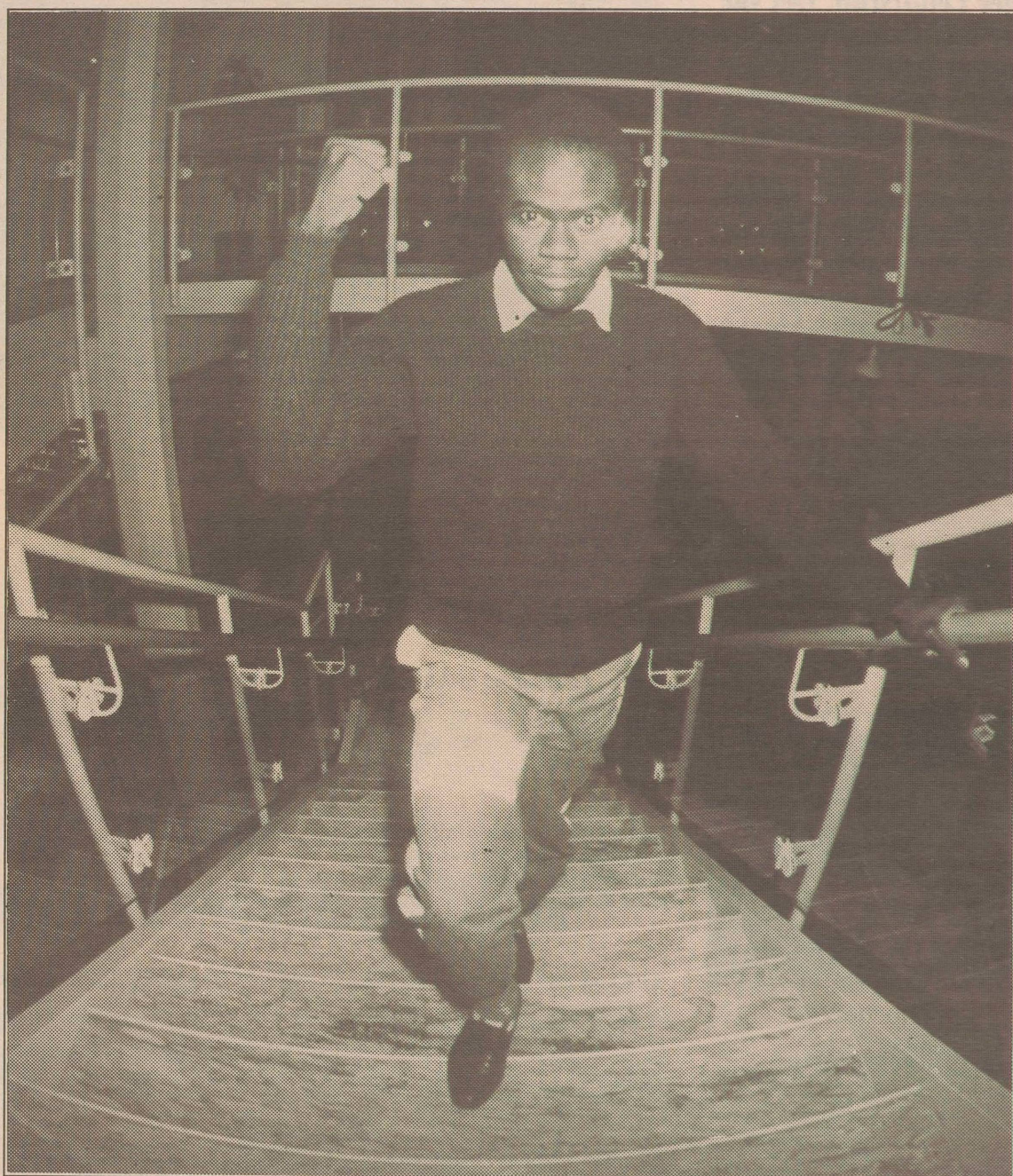
Praktiske løsninger

-Vi er enige i at studiekonsulent Jorunn Bye har for mye å gjøre. Men en kan finne mer praktiske måter å gjøre ting på enn å lese gjennom 3000 søknader. Man kan for eksempel bruke FIFO(First In First Out)-prinsippet: de søknadene man får først som oppfyller kravene blir god tatt. Resten hiver man. -Eller man kan opprette kvoter: bestemte seg for å ta inn så og så mange fra bestemte land.

-Vi synes også at det er uheort at studiekonsulenten bruker Flatin-utvalgets rapport som ennå er ute på høring for å underbygge sitt syn.

-Ikke sett oss opp mot flyktningene!

-FSU Tromsø har vedtatt en uttalelse om Flatin-utvalget der vi

-Vi reagerer sterkt på at studieavdelinga stopper opptaket uten å vente på behandling i universitetsstyret, sier Sadique Isahaku.

peker på endel uheldige punkter:

-For det første vil utvalget ha flyktninger og andre utlendinger som allerede er i Norge inn på Universitetene, på bekostning av antallet 3.verden-studenter, som er lite nok som det er. I dag kommer det bare 15 ikke-nordiske studenter hvert år. Vi er enige i at flyktninger og innvandrere må få utdanning. Men ikke la det gå på bekostning av oss! Vi kommer hit til landet for å få utdanning. Deretter reiser vi tilbake og bruker vår utdanning hjemme.

Flyktningene, derimot, har Norge som sitt hjemland og vil bruke sin utdanning her. Vi føler at det ligger et ønske om å vri opptaket over på flyktninger og andre utlendinger som allerede er i Norge bak studieavdelingas vedtak.

Høyt nivå

-For det andre ønsker Flatin-utvalget å prioritere studenter på høyt nivå ved opptak til Norge. Det vil ramme 3.verden-studenter siden det er sjelden at studenter fra den delen av verden har mer enn cand.mag.-grad. Det er også inkosekvent når rapporten tar til orde for radikal kjønnskotering til fordel for kvinner fra 3.verden, og samtidig ønsker et høyt nivå. Det er nemlig svært få kvinnelige studenter fra 3.verdenland som kommer opp på det nivået.

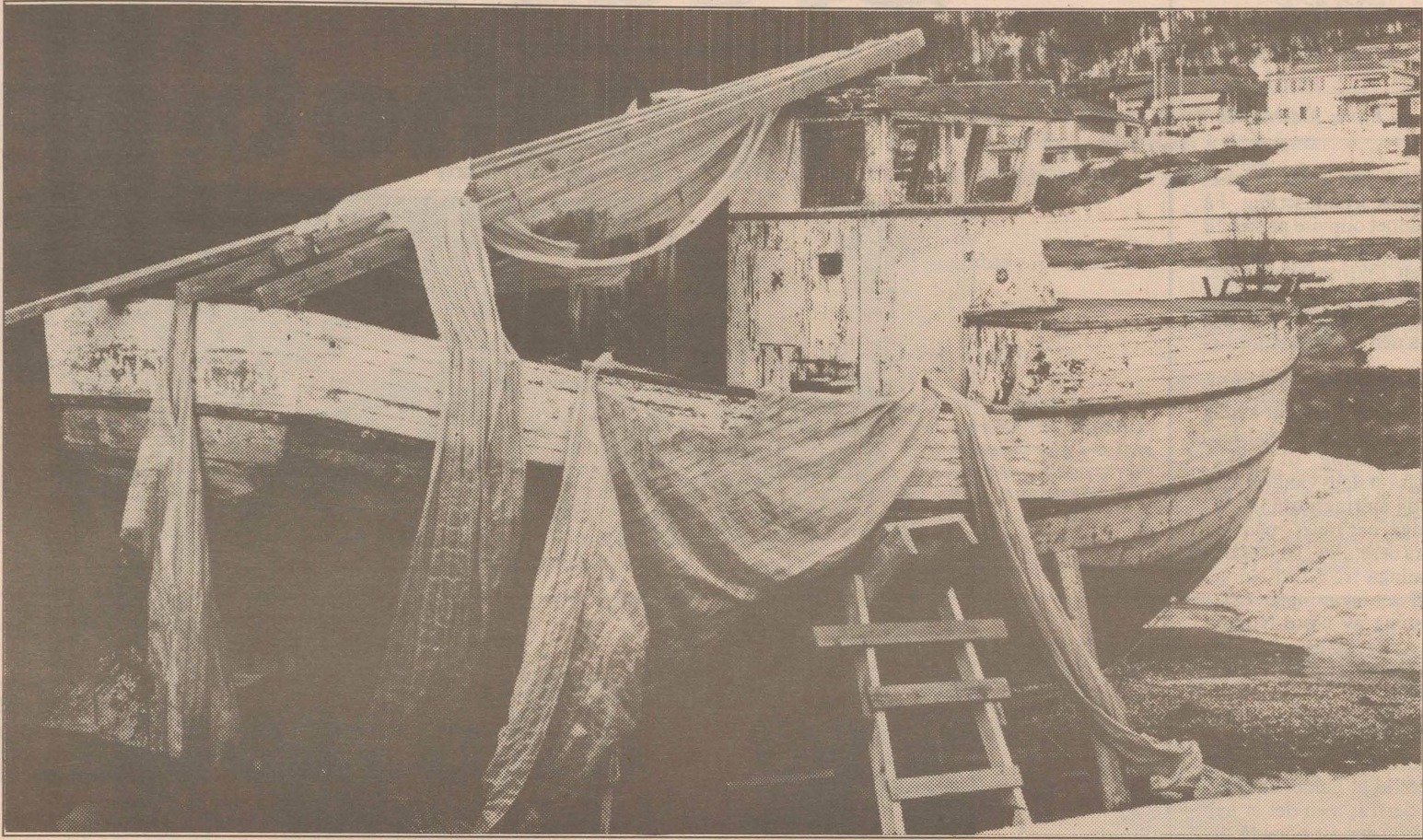
-Flatin-utvalget foreslår også fullstipendiering av utenlandske studenter, noe som er bra, men det er desverre kobla med en drastisk nedgang i antall 3.verden-studenter som skal tas opp. Dessuten foreslås det også et tilleggsstipend på kr. 15.000

som skal dekke levekostnader i sommerferien. Det er slike ting som Carl I. Hagen og andre kan bruke mot utenlandsstudenter. Vi vil rett å slett ikke ha det sommerstipendet! Vi vil heller jobbe i sommerferien som andre folk. Så får heller staten tilby støtte til de som ikke greier å få seg en jobb.

Håper på Universitetsstyret

-Vi vil jobbe aktivt mot disse forslagene. Men vi hadde ikke trodd at Flatin-utvalget skulle få innflytelse allerede før det er vedtatt, slik vi har sett med studeiavdelingas stans i opptaket. Vi håper Universitetsstyret ikke godtar administrasjonens forslag, sier Sadique Isahaku.

Universitetet og krisa i Nord-Norge

Nord-Norge er inne i den verste krisa i manns minne. Hva kan Universitetet i Tromsø bidra med? Mye, mener politikere, næringslivsfolk, fiskere og universitetsfolk selv. Men gjør landsdelens eneste universitet nytte for seg i denne sammenhengen? Når universitetets forskere ut til samfunnet med kompetansen de sitter inne med? Nei har mange svart. Også i denne tema-delen får Universitetet kritikk fra flere hold.

Professor Ottar Brox sayner forskernes deltagelse i debatten om krisa. En debatt som er svært viktig for å få et helhetlig bilde, slik at riktige tiltak kan iverksettes.

—Universitetet svikter fiskeindustrien, mener økonomikonsulent Geir Andreassen i Fiskeriindustriens Landsforening.

Miljøforskning er et satsningsområde. Utmarksfullmektig Jens Halvorsrud mener Universitetet har prioritert

helt feile oppgaver når det gjelder reinsdyrsektoren, og hevder Finnmarksvidda går mot økologisk sammenbrudd som følge av overbeiting.

Student Marit M. Rustad etterlyser studentenes engasjement. Og setter fingeren på forskernes manglende evne til å nå ut til samfunnet med sine resultater.

Hva er løsningen på krisa? Geir Andreassen mener at den for fiskeindustriens vegne er EF.

Forholdet til EF er et sentralt spørsmål i debatten om Nord-Norges framtid. Studentene Anne Solheim og Harald Ueland har skrevet rapport om EF.

Det har vært harde tider i Nord-Norge før: Vi ser nærmere på utviklinga i landsdelen fra høvdingen Ottars dager på 880-tallet til dagens moderne samfunn.

Fra Ottar til Ottar

Beretninger fra Nord-Norge

Av Britt Bakkehaug og Bjørn Joachimsen

Fisket i havet har alltid vært en av hjørnesteinene for nord-norsk kystbosetting. På steder i verden har norsk oppvise maken til fiskerikt hav utenfor kysten. Det var også fiskeriene som ble den faktoren som mest kom til å bidra til å knytte Nord-Norge til verden utenfor. Fisk ble nemlig den viktigste eksportartikkelen fra den nordlige landsdelen.

Vandringsbevegelser er et karakteristisk trekk i nord-norsk historie. Folk har stadig vært på vandring, både innen landsdelen, fra landsdelen, men særlig til den. Denne oversikta er også ei slags vandring. Ei vandring i levekåra og næringsgrunnlaget i landsdelen. Vandringa begynner med håloyghøvdingen Ottars beretning, som er den eldste skrevne beretninga fra Nord-Norge. Og den slutter med senjaværingen Ottar (Brox) stadige belysning av Nord-Norge i nyere tid. Med hvert sitt utgangspunkt, og over 1000 års mellomrom, er Nord-Norges ressurser i fokus hos begge.

«Ottar sa til sin herre, kong Alfred, at han bodde nordligst av alle nordmen. Han sa at han bodde nord i (dette) landet, ved Vesterhavet. Han sa imidlertid at landet strekker seg langt nordover derfra; men det er helt ubebodd, unntatt her og der, på noen få steder, hvor det lever finner (samer) som jakter om vinteren og om sommeren fisker i havet...

...Han (Ottar) var meget rik på den slags eiendommer som deres rikdom består av, og det er villdyr. Han hadde enda, da han oppsøkte kongen 600 tamdyr som ikke var solgt. Disse dyrene kaller de rein; av dem var seks lokkerein, disse var svært verdifulle hos samene, for med dem fanger de villreinen....

...Men deres (høvdingenes) største inntektskilde er den skatt som samene betaler dem. Denne skatte består av dyreskinn og fuglefjær og og hvalbein, og den slags skipsrep som lages av huden av hval og sel. Enhver betaler etter sin byrd....

...Han sa at nordmennes land var svært langt og svært smalt. Alt det som en enten kan nytte til beite eller kan pløye, ligger langs havet; men også det er enkelte steder svært berglendte; og der ligger ville fjellvidder i øst og overfor langs det dyrkede landet. På disse fjellviddene holder finnene (samene) til...»

»...en uhyre mengde fisk...«

Vinteren 1432 forliste kjøpmannen Pietro Querini fra Venezia ved norskekysten. Etter en del strabaser klarte Querini og mannskapet å komme til land ved Røst ytterst i Lofoten, og der ble de i 3 1/2 måned. Vel hjemme i Venezia skrev Querini ned en beretning om sitt opphold i Nord-Norge:

«I årets løp fanger de en uhyre mengde fisk, men kun to slags. Den ene, som finnes i store mengder, kalles stokkfisk (tørrfisk), den andre typen, helleflyndre, er mindre tallrik, men av en forbausende størrelse, nemlig opp til 2.000 pund hver. De tørker stokkfisken i vinden og solen uten salt, og da disse fiskene ikke inneholder stor fuktighet eller mye fett, blir de tørre som tre. Når de skal spise dem, slår de dem med øksehammeren, og derved blir de trådede som sener: derpå tilsetter de smør og krydderier for å gi dem smak. Det er en stor og verdifull handelsartikkel for de nordlige hav. Da helleflyndrene er meget store, deler de dem opp i stykker og salter dem: de er gode når de tilberedes på denne måten. Så reiser de i mai måned avsted på en nokså stor båt på 50 botter (tønner), lastet med fisk. De drar til et sted i Norge, som heter Bergen, mer en 1.000 mil borte. Til denne handelsby kommer skip med en drektighet på 300-350 botter med alle slags varer fra Tyskland, England, Skottland og Preussen, alt sådan, som er nødvendig til mat og klær. Det er utallige folk, som kommer med deres fisk og utallige båter, og da byttes fisken bort for varer som de har bruk for, for, som jeg før har sagt, kan det ikke dyrkes noe, hvor de bor. De har ikke og bruker ikke noe mynt, og når de har byttet bort det de vil, vender de tilbake....»

Fra begynnelsen av 1500-tallet begynte en nedgang for befolkninga langs kysten av Nord-Norge, og på slutten av 1600-tallet slo dette ut en krise som Nord-Norge aldri har sett maken til. Velstanden som Querini berettet om tok definitivt slutt.

Forts. side 12

«Øredøvende taushet»

Ottar Brox etterlyser større engasjement fra universitetsfolk i debatten om krisa i Nord-Norge. (Foto: Nordlys)

–Det har vært en øredøvende taushet fra Universitets side når det gjelder debatten om krisa i Nord-Norge. Jeg har på følelsen av at mange folk med store kunnskaper kunne deltatt mer aktivt.

Rektor Ole D. Mjøs har kommet med noen friske utspill som jeg vil berømme. Men jeg

savner utspill fra folk med spesialkunnskaper om emnet. Et unntak fra denne tausheten, er Bjørn Hersoug og Alf Håkon Hoel som har vært fremme i debatten i det siste. Dette sier professor Ottar Brox, forsker ved Norsk institutt for by- og regionforskning.

Tekst Britt Bakkehaug

–Det eksisterer mye uvitenhet omkring det som skjer i Nord-Norge. Jeg savner deltagelse av universitetsfolk både i landsdelsavisene og riksavisene. Ansatte ved Universitetet burde se sitt ansvar og engasjere seg i avisene og delta i debatten.

–Generelt vil jeg si at universitetsfolk gjør for lite for å fore sine kunnskaper inn i meningsdannelse- og politiske avgjørelsesprosesser.

Ressursene sikres Støtter du kravene om enerett på de gjenværende fiskeressursene til fiskere i Nord-Norge?

–Det vil jeg ikke si så sterkt. Men jeg tror nok et reguleringssystem som tar vare på ressursene og sikrer at torsken helst blir høsta som moden gytefisk i høy grad vil være til størst fordel for de nordnorske kystfiskerne.

–Nettopp det forholdet at økologisk og økonomisk fornuft er på den nordnorske kystbefolkningas side gjør det ekstra betenkelig at den fiskeriekspertisen som finnes i Tromsø er så passiv i meningsdannelsesprosessen som foregår.

–Det som skjer nå, er at Fiskeridepartementet er i ferd med å lovfeste privatiseringa som tidligere har vært praktisert. Kravene til nytt fiskeriregime må være: At fisket skjer med så liten innsats som

mulig, og at den nordnorske befolkninga sikres for all fremtid adgang til ressursene.

Basisnæringer må være liv laga

Er det liv laga for alle småstedene? Hva synes du om sentraliseringsideen, blant anna fra Tor Mikkel Vara?

–Sentralisering er ingen ny tanke, om en ser på historia til Nord-Norge. Den har eksistert i årevis, og er en tanke som ikke skaper noen ting i seg selv. Det blir ikke mer fisk av sentralisering. En må sørge for basisnæringer som er liv laga, og det kan en like gjerne gjøre med det nåværende bosettingsmønsteret som med å samle den nordnorske befolkninga i byer.

- Vi er på banen!

-Det var distriktspolitiske grunner til at Universitetet i Tromsø i sin tid ble oppretta. Det som angår landsdelen, angår også Universitetet. Derfor er det viktig at Universitetet engasjerer seg. Det har vi etter mitt syn også gjort. Dette sier rektor Ole D. Mjøs, og avviser kontant kritikken fra Ottar Brox om at Universitetet ikke har engasjert seg i krisa i Nord-Norge.

Av Britt Bakkehaug og Bjørn Joachimsen (Foto)

-Vi tok et helt konkret initiativ, hvor vi inviterte lederen i Troms fiskarfyking, Gudmund Mikkelsen til universitetsstyremøte. Han holdt der et innlegg, og det ble bred diskusjon om fiskerikrisa i Nord-Norge. Dette var veldig positivt, og også ei markering fra Universitetets side om solidaritet med lands-

delen. Vi fikk også bred støtte for dette initiativet.

Hva har dere gjort etter dette?

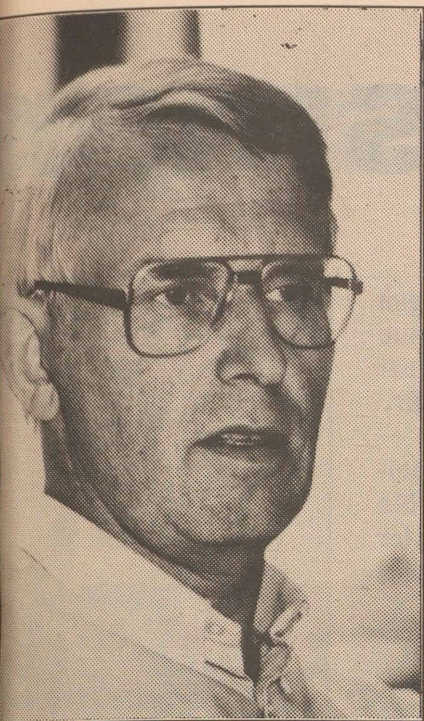
-Som ei oppfølging til dette møtet satte universitetsstyret ned ei gruppe som skal komme med en uttalelse og fremme forslag om hva Universitetet kan gjøre videre. I dette utvalget sitter en student og to ansatte fra henholdsvis Norges Fiskerihøyskole (NFH) og Institutt for samfunnsvitenskap (ISV). Den 23. november skal Universitetsstyret behand-

le saka, og den 7. desember kommer det opp i Universitetsstyret.

-NFH har engasjert seg, både med utspill og i forskning. Aktiviteten er stor på NFH.

Har universitetsledelsen oppfordret de ansatte til å engasjere seg?

-Den enkelte universitetsansatte må engasjere seg i den grad de har kapasitet til, og selv vil. Men det er viktig at Universitetet markerer seg og viser solidaritet i den situasjonen landsdelen befinner seg i. Det har vi nå også gjort: Vi er på banen!

Rektor Ole D. Mjøs

-Ekspertene mangler folkevett

-Jeg var med på sildefiske på 60-tallet. «Det er ikke rett det her!», sa skipperen med gråten i halsen når vi håva inn enorme mengder sild. Først nå har forskerne og myndighetene forstått det samme. Fylkestingsrepresentant og rektor Henry Høgmo fra Gratangen slo an tonen med en livlig innledning under debattmøtet på Universitetet tirsdag 14. november.

Tema for debattmøtet var Universitetets rolle og ansvar i miljødebatten. Arrangørene, Studentsamfunnet og Interessegruppa for miljøfag ved UiTø, ble belønnet med bra oppmøte.

Av Asle Rønning og Daggeir Sagerup (Foto)

Jeg er en sånn en som snakker med hjertet, og når en ser dette rommet kan det sakens rære behov for det! sa en lettere ironisk Høgmo til de vel 60 som var møtt opp i auditorium maximum.

Samene driver reinen?

I ei tid da folk begynner å tro at det er same-ene som driver reinen, og ikke omvendt, er det nødvendig å minne om hvordan folk levde i arktis før i tida, sa Høgmo. -I tusener av år levde det små samfunn langs elvemunningene til de store elvene som renner ut i polhavet. Disse samfunnene hadde god kontakt med hverandre på tross av de enorme avstandene.

I dag kjemper nasjonene for å unytte naturen maksimalt på hvert sitt hold og gjemmer forskningshemmelighetene sine for hverandre. Norge bidrar med 2 % av all arktisk forskning og det er klart vi ville ha nytt godt av et utvida samarbeid rundt nordkalotten.

Opprustningspress

Universitetet har et ansvar for Nord-Norge, mente Høgmo, og nevnte forsvarsutbyggingene i indre Troms som et eksempel. - Indre Troms er kanskje det området i Europa som er mest presset av opprustning, men ingen ved Universitetet har stilt spørsmålstejn ved utviklinga.

Høgmo nevnte også mangelen på engasjement i forbindelse med ressurskrisa i havet. I 1985 var Høgmo en av de politikerne som på grunnlag av forskernes anslag oppfordret folk til å satse på ubygging av fiskeflåten, foralte han. -Så, i 1987, fant man ut at kanskje loddebestanden (som var oppfisket) hadde noe å si for torsken! Og resultatet ser vi i dag,

med tomt hav, sa Høgmo og stilte forskerens objektivitetskrav opp mot vanlige folks sunne fonuft.

Krev Mørk Eidem til ansvar!

-Vi er enige om at det skjer en fantastisk utvikling i øst i dag. Men hva er det som er så bra? Jo, at folk nå kan si til si til sine ledere: det er dere som har skylda! De kan kreve sine politikere til ansvar.

-Slikt går ikke i Norge. Se på Bjarne Mørk Eidem. Hvordan kan en slik mann, tidligere fiskeriminister med det ansvaret det innebærer for krisa i nord, bli visepresident i Stortinget?

Useriøst?

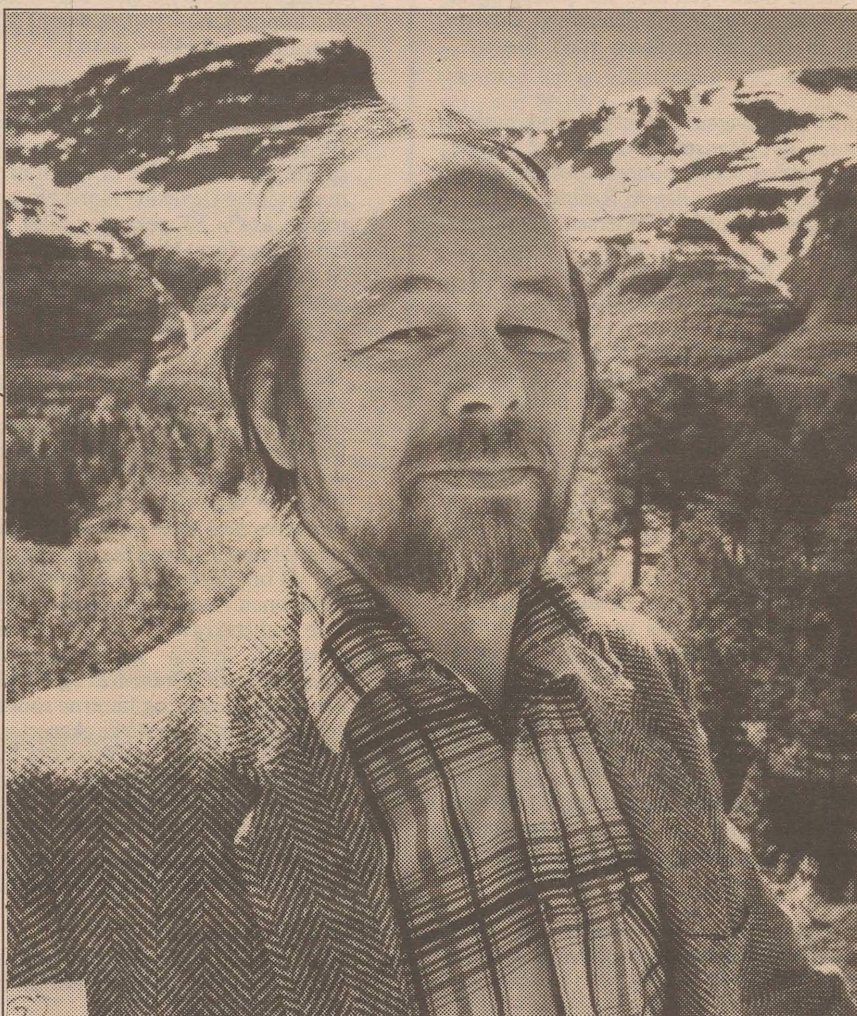
Etter at Høgmo slik hadde rusket opp i salen la Arne Hauge fra Interessegruppa for Miljøvernstudier fram gruppas vurdering av dagens situasjon for miljøstudier i Tromsø:

-Tilbudet eksisterer nesten ikke. Objektivitetskrav og strenge krav til bevis hindrer nytenkning og aktiv bruk av kunnskapen. Ingen stiller spørsmålstejn ved seriøsiteten til forskningsprosjekt når det er oljeselskapene som sponser, hevdet han:

-Men når vi fra interessegruppa kommer med våre forslag om miljøvernstudier feies de bort som «useriøse».

-Ikke bare grunnforskning!

Hauge skisserte gruppas ide om et miljøvern-

Rektor Henry Høgmo stilte forskerens objektivitetskrav opp mot vanlige folks sunne fornuft.

ninstitutt i Tromsø. Et slikt tenkt institutt skal samle kompetanse og knytte til seg studenter som allerede har cand. mag.-grad. Interessegruppa ser for seg et miljøverninstitutt som setter i verk tverrfaglige forskningsprosjekter og bevisstgjør studenter og forskere. Interessegruppa understreker at miljøvernforskning også må inn som en del av den avendte forskninga, ikke bare begrense seg til grunnforskning.

-Verdensmaskinen er etter 300 år med naturvitenskap underlagt mennesket. Utfordringa nå er ikke lenger å gjøre herredømmet enda mer totalt, men å ta vare på det vesle som er igjen av naturen. Miljøvern er den beste omsorg Universitetet i Tromsø kan gi samfunnet, avsluttet han.

Svada

Arne Skorping fra Senter for miljø og utvikling gikk hardt i møte med Hagues synspunkter, som han karakteriserte som «svada» og «amerikansk pinsepredikant-tale».

-Det verste biologer kan gjøre i dagens situasjon er å svekke kravene til vitenskapelig objektivitet, sa Skorping. -Andre fag kan ha andre krav, men uansett må vi sette et skille mellom forskning, formidling og politikk.

-Alt for mye miljøforskning er i dag krise-

forskning -«forskning foran bulldozeren,» som jeg vil kalle det. Det er alt for lite langsiktig forskning, og det er viktig å få miljøforskning ut av krisefasen, mente Skorping.

Gode politikere?

Marit Hauan fra Roald Amundsen senter for arktisk forskning fulgte opp og understreket at forskere er forskere og ikke forvaltere. -Er det sikkert at gode forskere også er gode politikere? spurte hun.

Hauan var enig i at forskerens resultater ikke alltid blir godt nok videreført, men etterlyste et bedre apparat for å få resultatene ut til menigmann og politikere.

Rektor Ole D. Mjøs understreka i sitt inlegg Universitetets ansvar for samfunnet og landsdelen og viste til det arbeidet som er gjort overfor lokalpolitikere og Stortingspolitikere. Han viste også til komiteen som ble nedsatt i høst for å finne hva Universitetet kan bidra med i forhold til fiskerikrisa.

Ikke eget institutt

Rektor satte ikke opprettelsen av et Miljøverninstitutt som noe mål. Han understreka at miljøvernforskning og -undervisning må komme inn skrittvis, og at grunnforskning er det sentrale Universitetet kan bidra med: -Det lager seg ikke av seg sjøl. Vi må samarbeide med politikere og opprette stillinger her og der. Tverrfaglighet må bli et nøkkelord. Konkret vil vi engasjere oss i planene om å lage et kompetansesenter for miljøvern i Sør-Varanger, kunne rektoren fortelle.

Fra Ottar til Ottar

Forts. fra side 10

«Ret ligesom landet var øde»
«Fiskeriet både av fisk og sild er meget mislig for os fattige, thi nu i nogle år haver en mand ikke fået 1/4 for sin omkostnings utlæg»

Klagebrev fra almuen i Salten, 1683

«Kreaturene har de fattige til deres livs ophold måttet slagte, in summa det kan aldrig være jammerligere og slettere end det nu er...

Amtmannen i Nordland, 1695

«Har hafsens fiskeri slåen feil for os over 10 års tid, til det her nu så aldeles har avtaget alting, at her er bleven stor hunger og elendighed, at mange af hungersnød er bortede, blant hvilke er disse efterfølgende for kort tid siden:

Hermand Guldvigen med sin quinde og de 2de børn, og det så ynkeligt at det mindste barn lå død på moderen med brystet i munden.

Daniel Ramsvigen af hungersnød døde i skoven. Ole Hansen Seyerland af hunger døde i båden. Christopher Pedersen ligeså, Ingebrigt på Venie ligeså, Rasmus på Samset ligeså, Lauritz Pedersen Brestrand ligeså.

Klage fra Øksnes og Langenes menighet, 1695

«Her intet har vanket et år eller ti Formedelst mislingende føde; All hytter er rådnet, all gielder nedkast, Man ser der ey jegter, ey seiler, ey mast, Ret ligesom landet var øde.»

Petter Dass, 1690-årene

Ekspor

Går en over til 1800-tallet, var det i tiden etter 1814 stort sett en jevn fremgang i fiskeeksporten. På landsbasis var fiskeeksporten den viktigste eksporten ved siden av trelasthandelen.

Fra 1825 til sist i 1840-årene eksporterte Norge stadig større mengder silde- og torskprodukter til økende priser. Fiskeeksporten gav størst valutainntekter både i 1835 og i 1845. Mest gav tørrfisk- og sildeeksport, men også klippfisk og tran gav gode inntekter.

De største fiskeriene foregikk om våren utenfor Finnmark og i Lofoten om vinteren.

Lofotfisket

Lofotfisket er det mest kjente og betød mest for landsdelen totalt. Dette fisket går antakelig så langt tilbake som til begynnelsen av 1100-tallet.

Von Buch mente i 1807 at over 18 000 fiskere, «den fjerde deel af den befolkning, og visstnok mere end halvparten af alle voxne mandspersoner som boe i Nordlanderne» var med i Lofotfisket. Et par tusen mann kom i tillegg til dette på fraktejakter fra Bergen, Sunnmøre, Molde og Kristiansund. Opplysninger fra 1844 tyder på at 80 000 fiskere i landet hvert år i tre måneder var opptatte av sesongfiske. De fleste sesongfiskerne var husmenn og tjenestefolk langs kysten, men en god del var også småbønder. Det har vært regna ut at i begynnelsen av 1800-tallet deltok nesten 1/4 av den samla befolkning i Nordland i Lofotfisket. Det betyr at nesten alle husstandene må ha vært berørt av dette fisket. Etter at lofotsesongen var over, dro mange fiskere for å delta i loddetorskfisket i Finnmark. Dette fisket fikk særlig betydning på 1800-tallet.

Pomorhandelen

En fiskeeksport som var viktig for Nord-Norge, var den såkalte Pomorhandelen, eller russehandelen. Denne handelen med kjøpmenn fra kvitsjø-området rundt Kola og Varanger gikk med russiske skip, og ble stadig utvida utover 1800-tallet. Handelen varte til den russiske revolusjon i 1917. Pomorhandelen foregikk på handelssteder og i byer i Finnmark og i Tromsø by helt fra sist på 1700-tallet, men etter hvert fikk også handelsmenn lenger sør og fiskere flest i makkettia (juli-august) handle direkte med russerne.

Forts. side 15

Kunnskapsma

–Informasjonsbehovet om utviklinga i EF er enormt, tydeligvis også hos politikere og eksperter, sier Anne Solheim og Harald Ueland. Anne og Harald er to av ei gruppe hovedfagsstudenter og lærere fra Institutt for samfunnsvitenskap i Tromsø som dro på tur til Brussel tidligere i år.

Ikke for å gjøre seg fete, men for å samle informasjon om det europeiske fellesskap –EF, og utviklinga fram mot det indre marked i 1992. Nå skal informasjonen, og samtaler med bønder, politikere og byråkrater legges fram i en rapport. En rapport som har møtt stor oppmerksomhet allerede før den er utgitt.

Av Asle Rønning og Ole Jacob Hanssen (Foto)

–Vi har blitt kontakta av alt fra Rotary til Ungdommens Hus, og håper, på tross av ett avslag, på støtte fra fylkeskommunen til å gi ut rapporten. Informasjonsbehovet er enormt, konkluderer de to.

Stor innflytelse

–Bakgrunnen for at vi begynte å jobbe med EF var at vi så oss om etter et prosjekt, og spurte oss selv: «Hva er det som vil ha stor innflytelse på levekår i Nord-Norge i de kommende åra?» EF pekte seg klart ut. Uansett tilpasningsform kan vi ikke la være å forholde oss til utviklinga i Europa. Det er bedre å gjøre det bevisst enn å komme med reaksjoner etterpå, sier Harald.

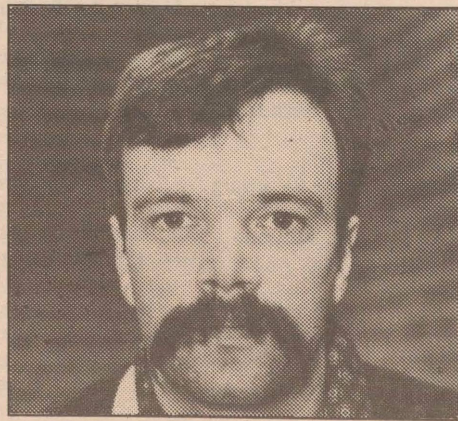
–Man snakker om det europeiske økonomiske rom –EES– som omfatter selve EF-området, EFTA-landene, Middelhavslanene og Øst-Europa, sier Anne: –Hele dette området vil bli påvirket av det indre marked. Det er ikke vårt inntrykk at EF vil bygge opp tollbarrierer mot disse landene. Handelsbarriere vil sannsynligvis ikke bli større enn i dag. EF vil imidlertid få stor innflytelse på produksjonen i hele dette området på grunn av sine enhetskrav til tekniske standarder.

Samtaler med byråkrater og bønder

De 12 studentene og lærerne som dro på EF-tur snakket med en rekke eksperter i EFs sentraladministrasjon i Brussel om hvordan EF vil se ut etter etableringa av det indre marked. De besøkte nederlandske bønder og spurt om deres situasjon innenfor fellesskapet. Og de diskuterte mulighetene til å drive en nasjonal politikk innenfor EF med danske politikere.

Mindre spillerom

–EF sentralt legger større og større bindinger på landenes økonomiske politikk. Vårt inn-

Anne Solheim og Harald Ueland har skrevet rapport om EF.

trykk er at de forskjellige statsbudsjettene om ikke lenge må godkjennes i Brussel. Ofte fentlige avgifter samordnes og skal ikke sprike mer enn 6 % fra land til land. Statstøtte til næringslivet ses på som konkurransevridende og skal trappes ned og på sikt forsvinne, sier Anne.

–Markedet får i større grad styre seg selv, uten politisk «innblanding». Dessuten får storkonser som Fiat en stor politisk rolle gjennom lobbyvirksomhet i Brussel, og de har allerede regelmessig uformelle samtaler med ledelsen i EF-kommisjonen.

Gir vekst

–Opprettelsen av det indre marked betyr at utgifter til blant annet veksling, toll og spesialproduksjon for nasjonale standarder faller bort. Ressurser overføres fra bankvesen og stat til produktiv sektor. Samtidig øker konkurransen. Tilsammen regner man dette vil gi en økonomisk vekst på 3-4 % pr. år.

–EF-markedet er imidlertid et mettet marked med høy konkurranse, poengterer Anne. –Ved et norsk EF-medlemsskap kommer det markedet inn i Norge. Jeg tror ikke norsk næringsliv er godt nok forberedt på en slik situasjon. De som ønsker EF-medlemsskap fraskriver seg også muligheten til å regulere innførselen av det markedet til Norge.

Tromsø-studentene har særlig tatt for seg hvordan et EF-medlemsskap vil virke på Nord-Norge. Kan Nord-Norge nyte godt av EFs støtteordninger? er et spørsmål de har stilt.

Utvikling –ikke bosettingsstøtte

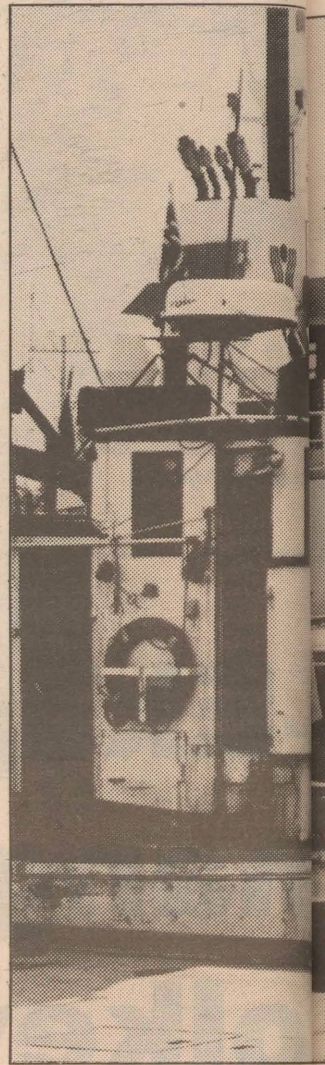
–Målet med EFs støttetiltak er å gjøre regionene økonomisk konkurransedyktige, ikke å opprettholde bosetting. Det største fondet, regionalfondet, får de neste fem årene 38 milliarder ECU (Europa-dollar) –ca. 270 milliarder kroner. Midlene skal legge forholdene til rette for et moderne næringsliv, og går ofte til infrastruktur-utbygging som f.eks. motorveier, sier Anne.

–Det erklærte målet er å trekke hele EF-området med i den økonomiske veksten man tror vil komme med etableringa av det indre marked. Støtteordningene skal dempe de uheldige virkningene av den økte konkurransen innenfor det indre markedet. Økning av levestandarden i de fattige områdene vil også skape nye hjemmemarkeder. Fattige regioner som Sør-Italia, Spania, Portugal og Irland ses på som potensielt kjøpekraftige. EF ønsker ikke for store skiller i levestandard mellom de forskjellige regionene, og man er også redd politiske problemer dersom enkelte områder sakker for mye etter i utviklinga. Ved å utvikle regionene slipper man å «forsørge» dem seinere.

Støtte til de fattigste

–Regionfondet skal bare gi støtte til de aller fattigste områdene. Kriteriene er at gjennomsnittsinntekten i regionen må være 75 prosent under EF-gjennomsnittet, eller arbeidsledigheten må være 50 prosent høyere enn EF-gjennomsnittet. Fyller regionen disse kriteriene kan den få støtte. Ingen deler av Nord-Norge er så fattige eller har så høy arbeidsledighet. Med dagens gjennomsnittlige EF-ledighet på 9-10 prosent, må altså ledigheten opp på 15 prosent før det kan vurderes å sette inn midler fra regionalfondet.

Det finnes også et landbruksfond og et sosialfond. Ingen av disse fondene er særlig aktuelle for Nord-Norge, annet enn for saneringsstøtte til landbruket. Felles for alle disse fondene er at landene har en egenandel som varierer fra 25 til 50 %. Et rikt land som Norge ville måtte bidra med 50 % av overføringene.

–Univer

Fiskerieringa har behov for kompetanse, sier Geir Andreassen

...ikke til Nord-Norge

–Vår konklusjon er at muligheten for EF-overføringer til Nord-Norge eventuelt medlemsskap er små. Det strid med det norske ekspertgjennomgangen som står bak Barlindhaugrapporten har hevdet, sier Harald.

Barlindhaug-rapporten er en Tromsø-firmaet Barlindhaug Troms fylkeskommune. Her betyr det at Nord-Norge har store å nyte godt av EFs støtteordninger eventuelt norsk EF-medlemsskap. Støtteordninger er mer konsentrert til Nord-Norge bedre enn dagens striktspolitikk, som utvannet Norge får mye distriktstøtte, sier Harald. Den skriver om et eventuelt norsk medlemsskap og godta vår regionalpolitikk.

–Barlindhaugrapporten mener er så viktige for oss at vi kan eventuelt EF-medlemsskap. For landbruket og fiskeriene er så settinga i Norge at EF må godta holder dagens overføringer. Det vil for at tro at EF vil gå med vil i høyden få midlertidige overføringer, sier Anne.

Utafor preger EF-debatten

Utafor svikter fiskerinæringa

Ar gang på gang kontaktet universitetet i håp om å få hjelp til å løse problemene i næringa, men uten å nå fram. Universitetet bidrar gjerne med forskning for den offentlige sektor, men det virker som om det er en vilje mot å se på industriens vansker.

Utafor sier økonomikonsulent Geir Andreassen i Fiskeindustriens Landsforening

Steinar Johansen

Universitetets synspunkt burde det være et viktig grunn til å sette fiskeindustriens vilkår under lupen. Her ligger det et stort potensial både for biologer, samfunnsforskere og ikke minst språkfolk. Det økte behovet med østeuropa har gjort behovet for russisk kunnskaper større og dette er en situasjon som så vidt har startet.

Uten situasjonen fiskeindustrien nå er i, er Nordhaugrapporten poengterer stadig at Norge har en viktig strategisk posisjon, og at EF derfor vil satse på landsdelen. Da det er imidlertid rapporten at EF ikke er villig til å bli med i en forsvarspolitisk allianse. «Strategisk samarbeid» vil ikke være noe argument overfor EF som står bak rapporten tror.

Medlemskap vi imidlertid kunne gi Norge et regionalt selvstyre for Nord-Norge. EF-området er delt opp i regioner med økonomisk sjelstyre. Men ingen kan i Nord-Norge bli en region, eller bli medlem til å følge fylkesgrensene. Vi må også huske at landsdelen er svært sårbar overfor utenlandske investeringer og med etablering av fri investeringsområde i indre marked, sier Harald.

Det betyr ikke automatisk sentralisering på regionnivå av distriktene slik mange EF-landene hevder?

Det er umiddelbart. Det er klart at mye vil samles i Brussel, og at stor-konsernene vil bli mye å si. Men det går også an å se tegn på desentralisering. Regionalt selvstyre er en ting. Vi ser også at mange konserner splitter seg opp til mindre bedrifter og heller ut deler av produksjonen til

inne i kan Andreassen ikke skjønne hvorfor denne næringsveien ikke kan være like interessant som offentlige styringsorgan. Han sikter særlig til samfunnsfagmiljøet som burde ha et visst ansvar å ivareta. Andreassen vil likevel undrestreke at studenter og ansatte som er interessert i denne næringsgreina vil finne mange spennende utfordringer. Dette er ei næring som har behov for kompetanse både innen realfag og samfunnsfag. (Geir Andreassen er selv Cand.Polit fra universitetet i Tromsø).

underleverandører enn å stå for hele produksjonen selv, sier Harald.

De to tror ikke på noen ny EF-kamp med de samme argumentene som i 1972.

–I 1972 var det veldig mye følelser ute og gikk. Et viktig argument var at man skulle bevare nasjonale ressurser, f.eks. fiskeressursene. De ressursene har vi jo greid å knekke helt på egenhånd!

Ikke et høyre-venstre spørsmål

–EF-spørsmålet er heller ikke så relevant i forhold til høyre/venstre –motsetningene, sier Anne: –Eurokommunistene i Italia er positive til EF og det indre marked, mens Thatcher i Storbritannia ser på det som en sosialdemokratisk trussel. EF-spørsmålet blir mer et spørsmål om økonomisk utvikling, næringsgreiner og distriktspolitikk. I Norge har vi sett at landbruksorganisasjonene og næringslivet presser på fra hver sin kant. Har arbeidet med EF-rapporten gjort dere overbevist om at vi bør søke medlemskap i EF?

–Vi er mer opptatt av å formidle sakkunnskap enn å ta side. Så får andre ta stilling på bakgrunn av skikkelig informasjon. Vi har tross alt et informasjonsvakuum på 17 år bak oss, sier Harald.

-Fiskeindustrien trenger EF

–Norge står i fare for å bli et u-land dersom vi velger å holde oss utafor EF. Vi risikerer å bli en «Mottaksentral» for fisk, mens den videre foredlinga vil foregå innen medlemslandene. Dette er samme mønster som vi finner i forholdet I-land og U-land. U-landene bidrar med råstoff mens I-landene foredler og høster fortjenesten. Med den internasjonaliseringa som har preget fiskerinæringa har fiskeindustrien alltså å tape på å stå utafor. Økonomikonsulent Geir Andreassen i Fiskeindustriens Landsforening er overbevist: «Fiskeindustrien trenger EF».

Av Steinar Johansen og Oddgeir Sagerup (Foto)

Over 90 % av den fisk som vi ilandfører går til eksport der EF-landene står sentralt. Med den internasjonalisering og dreining mot multinasjonal bedriftsstrategi er det tøv å tro at vi skal kunne være konkurransedyktig ved å gå omveien om EFTA.

Høykostland

For det første er Norge et høykostland. Vi er ikke nok konkurransedyktig med tanke på pris. Tollbarrierer og en stivbeint råfisklov er i ferd med å presse produksjonskostnadene mot urimelige høyder. I praksis betyr dette at noen få danske bedrifter kan produsere med samme lønnsomhet som 300 norske. Slik situasjonen er nå betaler en norsk bedrift 2-3 % i eksportavgift for råstoff, mens den må betale over 30 % for ferdigforedla produkter. Det er «håll i Haue» å tro at industrien skal kunne klare å konkurrere under slike betingelser, sier en engasjert Andreassen. Ved et medlemskap vil vi kunne satse på en lønnsom industri og ikke som nå der vi opplever at produktbearbeiding blir lammet av kostnader.

Kvalitet

For det andre har ikke Norge lenger noe sta-

tus som det land med best produktkvalitet. Dette skyldes ikke at våre produkter er blitt dårligere, men at våre konkurrenter har blitt bedre. Dette gjør at vi ikke kan flytte på enerstatus i konkurransesammenheng lenger. Vi vil dermed bli ekstra sårbar på det område også.

Ressurser

Det å ha kysten utafor stuedøra gir heller ikke de samme fordelene som tidligere. Moderne teknologi har gjort det mulig å redusere ulempe ved fysisk avstand til et minimum. Her er det nok å nevne fabrikktrålerflåten. Norge kan ikke lenger basere seg på fordelene av å ha kysten lett tilgjengelig, ialle fall ikke høste noen konkurransefordeler av dette.

Når eksporten til EF-land ligger på 6,1 milliarder og når en ser de muligheter dette markedet vil gi, er det utopisk å tro at vi skal kunne høste fordelene av EF uten å være med. Det interessante i denne forbindelse er at EF er i ferd med å orientere seg mot Øst-Europa.

Dette åpner for muligheter vi pr idag så vidt kan ane konturene av. Det er i alle tilfeller sikkert at ved å «legge oss på» ei fortsatt EFTA-linje vil vi ikke få tilgang til disse markedene, sier Geir Andreassen i en avslutningskommentar.

Støtte til brakklegging

–Hovedsiktemålet med EFs landbrukspolitikk er å få ned den store overproduksjonen av mat i EF. I denne sammenhengen vil det ikke ha noen hensikt å opprettholde norsk landbruk ved hjelp av store overføringer. Nordnorsk landbruk vil i høyden få støtte til nedleggelse og brakklegging i en omstillingsperiode.

Dette er hovedinntrykket Tromsø-studentene sitter igjen med etter samtaler med flere av EFs landbruksekspertene i Brussel.

Av Asle Rønning

–EFs landbruksproduksjon skal i framtida baseres på de mest produktive regionene og gårdene. En fjerdedel av brukene skal på sikt fjernes, og det er den minst effektive fjerdedelen som skal bort, sier Harald Ueland.

Streng effektivisering

–Alle brukene har en kvote som man må holde seg innenfor. Som i Norge har man et to-prisystem. Men overskytende produksjon får en pris som er lik verdensmarkedspris –altså helt minimal. Derfor må en gardbruker som vil øke sin inntekt legge ned deler av produksjonen og produsere mer intensivt med det som er igjen. Det langsiktige målet til EF-kommisjonen i Brussel er en jevnt fallende pris på jordbruksvarer, noe man ennå ikke har greid å sette ut i livet. Sterkere rasjonalisering er altså nødvendig. Målet er å komme ned på verdensmarkedspris og bli kvitt overproduksjonen. Det er også et mål at markedet skal styre matvareproduksjonen, slik at dersom produksjonen for eksempel øker med 3 %, skal prisene synke med 3 %, forteller Anne Solheim.

–Det er viktig å være klar over at denne strategien er valgt på bekostning av en annen mulig strategi: å satse på mindre intensivt og energikrevende landbruk, poengterer Harald.

Innflytelse på norsk landbruk

–Prisene på norske landbruksprodukter er i dag 5 ganger høyere enn EF-prisene. Norge kan aldri selge vanlige landbruksvarer til EF, men kan kanskje finne en nisje ved å markedsføre produktene som spesielt «rene» fra miljøgifter.

–De høye norske prisene vil føre til en problemstilling: Hvor lenge vil vi være

villige til å godta redusert levestandard for å opprettholde et norsk landbruk? spør Harald.

–Det er imidlertid viktig å være klar over at handelsorganisasjonen GATT vil ha vel så stor innflytelse over norsk økonomi og landbruk dersom vi velger å stå utenfor EF. Kravet om frihandel vil presse seg fram på verdensplan. Den såkalte «eplekrigen» er bare første skritt på veien.

Brakklegging

–Ved et eventuelt norsk EF-medlemskap vil det helt klart ikke være interessant å opprettholde norsk landbruk. For EF er det ikke noe mål i seg selv å opprettholde bosetting. EF vil rett og slett ikke forstå det dersom Norge som medlem i EF argumenterer for å beskytte norsk landbruk med at det er nødvendig for bosettinga. Hvorfor i all verden skal vi ha jordbruk i Nord-Norge dersom vi kan få mat billigere fra f. eks. Nederland?, vil EF-kommisjonen spørre.

–Norge, og i enda større grad Nord-Norge, vil i beste fall få omstillingsstøtte fra EFs landbruksfond i en periode på 5-6 år for å legge jordbrakk, konkluderer de to. –Deretter må bonden finne seg noe annet å gjøre.

EF's hovedkontor i Brussel.

-Studentene må engasjere seg!

Vi trenger helhetlig debatt om krisa, sier Marit M. Rustad.

-Hvorfor engasjerer ikke studentene seg i debatten om krisa i Nord-Norge? Som studenter er vi vårt ansvar bevisst når det gjelder solidaritetsarbeid og arbeidet for en styrket studiesektor. Men når vår egen landsdel dør rundt oss hva gjør vi da? Ingenting...

Av Arve Bartnes og Ole Jacob Hanssen (Foto)

Marit M. Rustad skriver storfag-oppgave i Offentlig politikk og administrasjon om strukturendringer i fiskerinæringa i Loppa Kommune. -Arbeidet med oppgaven har på mange måter vært en aha- opplevelse når det gjelder synet mitt på Universitetets rolle i Nord-Norge.

Ved stupet

-Under arbeidet med oppgaven har jeg lest mye litteratur skrevet om fiskeriene av forskere ved universitetet på begynnelsen av 80- tallet. Man kan trekke linjene direkte fra innholdet i disse forskernes arbeider og fram til krisa i fiskerinæringa i dag. Denne kunnskapen om landsdelen har vi sittet inne med i ti år. Hvorfor har vi ikke da klart å stanse utviklinga før hele landsdelen nå står på kanten av stupet? Universitetet når ikke ut til samfunnet med viktige forskningsresultater. Er forskerne mest opptatt av å skrive for hverandre?

Helhetlig debatt

Marit M. Rustad har bodd i Finnmark siden -72, og har som så mange andre kjent den voksende krisa på kroppen. -Jeg har følt frustrasjonen, sett den voksende apatien; mismotet som ødelegger tiltakslysten.

Hvordan bør Universitetet forholde seg til krisa?

-Som student ved Nord-Norges eneste universitet etterlyser jeg en helhetlig debatt omkring krisa og hva Universitetet kan bidra med for å løse den. I dag virker det nærmest som om den ikke angår oss, bare de forskjellige leddene av næringslivet. Ved Universitetet har vi institutt med fagområder som sosialmedisin, sosialantropologi, statsvitenskap, sosialøkonomi, fiskerifag og et næringslivsrettet seminar. Fag som hver for seg ikke kan utfylle bildet av landsdelens krisa. Samlet vil imidlertid disse universitetsmiljøene dekke alle behov for å kunne øke forståelsen av krisa ved å få den belyst fra flere sider. Hvis alle disse fagmiljøene satset på samarbeid ville man kanskje klare å nærme seg krisa på en helhetlig måte. Slik kan universitet få frem visjoner og aktuelle løsninger. I denne sammen-

hengen har det vært arrangert noen interessante debattmøter. Så langt kan man snakke om en lovende begynnelse.

Sterk medisin

Marit M. Rustad utelukker ikke at drastiske tiltak er nødvendig for å komme krisa til livs. -Det er skremmende, men Tor Mikkel Wara (Frp) har til en viss grad rett i sitt syn på sentralisering av Nord-Norge. Det vi må huske på er at uttrykket sentralisering i nord-norsk sammenheng ikke menes store bysentra, men regionale enheter. Steder hvor man bygger opp og styrker kompetanse, kunnskap og kvalifikasjoner. Slik kan folk og ungdom gis de muligheter og utfordringer de trenger for å bli i sin egen landsdel eller fylke. Slike tiltak er livsnødvendige for å stanse utflyttinga som suger ut den viktigste av alle resursene i Nord-Norge; menneskene. Skal vi klare oss må vi tenke positivt. Et godt eksempel på det er slagordet «Et hav av muligheter» i strk kontrast til svart hav.

El Salvador og svart hav

Innledningsvis stiller du spørsmålsteget ved studentenes rolle?

-Som studenter er vi åpne for det som skjer rundt oss. Det angår oss like mye at en fagforeningsleder i El Salvador myrdes som at bygdesamfunn i Nord-Norge mister næringsgrunnlaget. Studentpolitikkerne mangler dessverre synlig engasjement i forhold til krisa. Det virker som om den jevne student er helt uberørt av krisa i landsdelen. Den krisa vi merker er dårlig studiefinansiering. Det er en reell krisa som for mange er knallhard. Dette frarøver nok kapasiteten til å engasjere seg for mange studenters vedkommende.

Hva håper du på i denne sammenhengen?

-Nordlendingene må innse at de ikke er personlig ansvarlig for krisen. Selvfølelsen er svekket. Dette kan bli en selvforsterkende prosess i krisa. For mange føler seg som tapere. Skal du da flytte til et urbant sted med selvbildet som en taper, hvilket fundament har du og familien da? Håpet ligger i å bryte ut av denne onde sirkelen. Studentene er en del av landsdelens framtid. Vi må innse at vi er deltakere i vanskene og handle deretter. Studentene må bli pådrivere i debatten om Universitetet i Tromsøs rolle for å komme krisa til livs, sier Marit M. Rustad.

Finnmarksvidda mot økologisk krise?

Finnmarksvidda er i ferd med å bli ørken! Denne påstanden har blitt vanligere og vanligere hos folk som kjenner vidda. Mange hevder at ressursene forvaltes med for stor vekt på økonomisk utbytte, mens miljøhensyn skyves i bakgrunnen. Ressursforvaltning er en del av Universitetet i Tromsøs arbeidsområde, men hvordan drives den? Og i hvilket perspektiv? Vi ser nærmere på spørsmålet: Har universitet satset riktig i kampen for Finnmarksvidda og reindriftas framtid?

Av Arne Hauge

-Finnmarksvidda forvaltes for dårlig: Reinbestanden er for stor. Livsgrunnlaget for reinflokkene forsvinner. Det er en kjent sak at vegetasjonen på vidda er sterkt endret, mange steder ødelagt. En viktig næring trues. De økologiske konsekvensene kan bli katastrofale. På dette området har Universitetet i Tromsø ved sin mangel på helhetlig forskning sviktet Finnmark og Finnmarksvidda. Og nå begynner det å haste!

Utmarksfullmektig Jens Halvorsrud (Alta), uttaler seg som privatperson. Han har lang og bred erfaring fra arbeid med utmark, og tilhørende problematikk. Han har i en årrekke jobbet med forvaltning av utmark (vidda), og regnes som en kapasitet innen naturvernarbeid.

Alt for mange dyr

-Det er alt for mye rein på Finnmarksvidda nå! Tradisjonelt har det vært vanskelig å gi

noe eksakt tall også, da tellingene er vanskelige å gjennomføre. Reineierne liker ikke å spurt om størrelsen på flokken. Dessuten i subsidieordningene tidligere vært slik at det har vært nærmest umulig å drive med begrenset flokk. Statuspreget er det og - mange dyr. Videre har småflokker en tendens til å bli «slukt» av de større. På initiativ i retning av begrenning, må kanskje å medføre den visse konkurs, sier Halvorsrud.

Dårlig forvaltning

-En må, på bakgrunn av situasjonen, kunne stille spørsmålsteget ved den statlige administrasjon og forvaltning. Skal det virkelig ikke gå an å få en harmonisk reindrift, uten å miste antall enheter og beidsplasser? Det vi trenger, er en reindrift som ikke sliter i stykker vidda. Vi trenger reindrift som ikke går i konflikt med seg selv. Vi trenger m.a.o. styring etter prinsippet om mange og små flokker, subsidier etter slaktevekt/kvalitet og -rikelig uttak.

Forsker Fulstad: -Et politisk spørsmål.

Fra Ottar
til Ottar

Forts. fra side 12

For mye rein på vidda?

Foto: «Nordlys».

Heldigvis ser det ut til at administrasjonen i dag begynner å få øynene opp for vanskene, sier Halvorsrud.

Dauer på rot...

-Store deler av tamreinbestanden er mager, den har en lav slaktevekt, høy dødelighet, høy sykdomsfrekvens, er ute av kondisjon og helse. Halvorsrud og andre påpeker at en finner mye sjøldaue dyr: -Situasjonen synes verst i vest-Finnmark. Resultatet for reindrifta er dårlig inntjening, og en økende konflikt. Reindrifta i Finnmark kommer i ulage med folk flest.

Dette er tragisk! Reindriftssamene er i ferd med å viske ut sitt eget næringsgrunnlag. Den samiske kultur forsvinner.

Vegetasjonen ødelagt

-Det er en kjent sak at vegetasjonen på Finnmarksvidda er sterkt endret, mange steder ødelagt. Og ingen vet noe om de totale økologiske konsekvensene! Selv er Jens Halvorsrud opptatt av viltøkologien, og mener å kunne påvise en økning i rovdyrbestanden. Det

kastes ild på den gamle konflikten mellom reindrift og rovdyr. Men verre er det at mengden åtselere har økt drastisk! Kråke og ravn koser seg på sjøldau rein, og tar i perioder grundig for seg av en anstrengt småviltbestand. Vidda er i ulage!, slår Halvorsrud fast.

Universitetets ansvar

-Klart forskere må bry seg om konsekvensene ved sin egen forskning! Ingen må fraskrive seg sitt ansvar. Dessuten trenger vi ikke mer detaljforskning styrt av særinteressene, men

et skikkelig helhetlig engagement. Her har UiTø sviktet Finnmark og Finnmarksvidda. Folk flest har lenge reagert på den økende nedslitinga av vidda, det er ikke bare ekspertene som vet.

Snarere tvert imot. Problemene tårner seg opp. Finnmark ser ut til å gå mot den ene katastrofen etter den andre, men hva gjør den akademiske høyborg i landsdelen!? Avslutter Halvorsrud, og lar ordene henge igjen som en direkte oppfordring til UiTø...

200.000 rein på vidda

Ved reindriffts-administrasjonen i Alta, opplyser Jan Åge Riseth at subsidieordningene nok stimulerte alle til å øke reinflokken. Men dette gjaldt for første halvdel av 80-tallet, i de siste to tre årene har det foregått en omlegging. Det stilles blant annet mye strengere slaktekrav. Målet er, etter statlige direktiver,

å redusere bestanden fra 200.000 til 160.000 dyr. Selv mener han det klart er for mye rein på hele Finnmarksvidda, og viser til reindriffts-administrasjonens egen anbefaling, som gikk på reduksjon til 110.000. Riseth forteller at høstbeitene er hardest belastet, og at man finner områder som er svært nedslitt.

-Et politisk spørsmål

-Jeg vil ikke ta stilling til om det er for mye rein på Finnmarksvidda. Det er en politisk og administrativ oppgave å avgjøre det. Forskingen må holdes klart unna disse spørsmålene, sier forsker Ivar Folstad, Institutt for Biologi og Geologi (IBG), ved Universitetet i Tromsø.

Av Arne Hauge

Folstad er ekspert på parasitter hos rein. Forskingen er bl.a. finansiert over reindriffts-fondet, men han går ikke med på at forskningen er diktet av særinteresser. Ved universitetet i Tromsø er det 8-10 forskere som jobber med reinsdyr. Av disse er 2-3 opptatt av parasittisme.

Reindrifftsamene taper

I alt finnes det mer enn seksti ulike parasitter hos reinsdyr, samlet medfører disse et alvorlig økonomisk tap for reineierne. Parasittene stjeler og hemmer opptak av næring, som om vinteren hovedsaklig består av soppsymbionten lav. Videre rammer parasittangrep reinens produktivitet og fysiske styrke. Resultatet kan bli magre og syke dyr med lav slaktevekt.

Dødeligheten kan bli stor, og i sum forårsake et betydelig tap av penger for reindrifta. Forskingen er derfor av etnisk betydning, siden reindrift er grunnpilaren i samenes kultur.

Øker reinens verdi

-Min grunnforskning vil kunne ha anvendte aspekter. Å øke reinens verdi. Avle fram (parasitt)resistente dyr. Øke produktiviteten i reindrifta. Bekjempning av parasittene er videre et viktig biprodukt. Lenge har stoffer som Ivermectin vært i bruk. Midlet injiseres hovedsaklig på kalver, og gir stort sett bra resultater. men det gjelder å optimalisere, slik at det gis mest mulig kjøtt pr. krone sprøytemiddel, sier Ivar Folstad.

Dårlig appetitt

Folstad har en teori om at det er sammenhenger mellom hannenes genstyrke og simlens valg av hann. Dårlige hanner skuffes unna

til fordel for friske og raske. Han er også i ferd med å kaste seg inn i spørsmålet: Senker parasittangrep reinens matlyst? Hvis så er tilfelle, vil det være svært viktig å forstå dens biologi. Og her ligger det også et annet aspekt:

Naturvern i høyeste grad

Total utryddelse av parasitten kan føre til at reinen begynner å beite mer, noe som i sin tur vil ha betydning for beitearealene. Økt beiting kan være positivt i enkelte distrikt, men der overbeiting allerede foregår vil det kunne slå negativt ut. En forståelse for svingningene mellom rein og parasitt må til. Dette er miljøvern i høyeste grad.

For lite rein?

På spørsmålet om hvor mange rein Finnmarksvidda inneholder, svarer Folstad ved å riste på hodet, «Ingen vet.»

Om det er for mange rein vil han ikke ta stilling til, da dette er en politisk/administrativ oppgave. Forskingen må holdes klart unna de to sistnevnte. -Vi snakker om et felt hvor det er problematisk å sette grenser siden det er vanskelig å si hva som er for mye rein. Mange forhold spiller inn, avslutter Ivar Folstad.

En kjenner ikke omfanget av pomorhandelen, fordi den foregikk i mindre kontrollerte former enn eksporten ellers. Men vi vet at handelen var svært viktig for folk i Troms og Finnmark.

Forbindelsen mellom pomorene og kystbefolkningen i Nord-Norge resulterte faktisk i et eget språk, -«rus-sensorsk», som var ei merkelig blanding av flere språk, hovedsaklig russisk og norsk.

1860, 1870 og 1880-åra var eventyrlige sildeår, noe som fikk svære virkninger for hele samfunnsutviklingen i store deler av Troms og Nordland.

Helt opp mot nyere tid har livet i Nord-Norge for folk flest arta seg som en hard kamp for tilværelsen. Skiftende ressurser, vær og klima sammen med graden av utbytting utenfra har vært avgjørende for hvordan folk har levd. Næringsgrunnlaget var ofte mangesidig, og ihvertfall når det ble utnyttet maksimalt i gode år, rikt. Men folk ble ofte gjort avhengig av krefter utenfra. De som lengst har sett ut til å greie seg økonomisk uavhengig av faktorer utenfra er samene, og de synes også lengst å ha unngått stagnasjon og nedgang.

Nord-Norge skifter ham

På slutten av 1800-tallet sto Nord-Norge på terskelen til ei ny tid. Det gamle samfunnet var i oppløsning, og en så konturene av det nye. En ser tydelig at samfunnet endres sterkt i løpet av denne tida. Men på mange steder var det først 2. verdenskrig som definitivt brøt med det gamle: Bygder og byer ble avsvidd, næringslivet ødelagt og folk forflytta. Nord-Norge har gjennomgått veldige endringer etter krigen. Før krigen drev mesteparten av bygdebefolkninga kombinasjon av fiske og jordbruk.

Ottar Brox mener at samfunnsutviklinga i Nord-Norge etter krigen er prega av tre prosesser som i høy grad henger sammen: «Konsentrasjon av bosettinga, reduksjon i primærnæringsenes betydning og overgang fra sjølsysselsetting, yrkeskombinasjon og delvis sjølforsyning til lønnsarbeid, spesialisering og «forbruker-samfunn».» Utviklinga foregår ikke likt i alle lokalsamfunnene. Det er store variasjoner innenfor landsdelen.

Bosettingsmønsteret bestemmes ikke bare av ressurskartet, mener Brox, men også av de kulturelle redskapene som tas i bruk for å utnytte disse ressursene: En forstår ikke den prosessen som har skapt det nordnorske samfunnet om en ikke også forstår hva slags rolle folks rettigheter til ressursene har spilt.

Dialogens labyrint ...

- Det jeg nå har foran meg er en utfordring til det skapende menneske om å lage en Universitetsplass på Nordkalotten. Ideen min er at en plass er et sted hvor det er mulig å møtes for dialog. Jeg vil ikke jobbe med heroisme - europeisk kultur er stengt inne av det.

Guttorm Guttormsgård er kunstneren som ikke er kunstner og mannen som vet hva han vil. Den gråhårede og intense grafikk-professoren er ansvarlig for utformingen av Universitetsplassen. Et Fata Morgana for barn, studenter, forskere og pensjonister er i ferd med å materialisere seg mellom de staute teglsteinsveggene ved universitetet i nord. En kraftkilde skal stå opp av grus, sand, is og snø.

Av Bjørn Joachimsen og Ole Jacob Hanssen (foto)

EN plass kaller gjerne på assosiasjoner om statuer, byster, helter, ridende menn med sverd og stolte heroiske mennesker fra tidligere tider, da alt var såre vel og de gode menneskene fikk det som de ville og enden alltid var god. Det er ikke slik Guttormsgård vil ha det.

- Denne plassen blir en skål hvor folk kan samles og snakke sammen. Skal du lage suppe, så må du ha noe å samle det i, ikke sant? I midten blir det et basseng med kroppstemperatur. Hvis du forestiller deg at mennesker på Nordkalotten går forbi her når det er kaldt og vinter, kan det skje de utroligste ting. Bassenget minner oss om at vi har en kroppstemperatur, og det er viktig i Carl I. Hagen-tider.

Guttormsgård er en bereist mann, og han har blant annet bodd i India et par år. Han er opptatt av førkristne fellessymboler.

- Utformingen av universitetsplassen har elementer av førkristen kunst i seg. Dette er blitt fratatt oss, og det er jeg veldig forbanna over. Jeg bruker mye energi på å vinne tilbake det jeg er fratatt.

Labyrint

Hovedidéen med det som er i ferd med å ta form ved Universitetsbiblioteket er en labyrintform. Labyrinten har tradisjoner langt tilbake i tid.

- At labyrint-kulturen også har en lang tradisjon i Nord-Norge, var noe jeg fikk vite etter at jeg hadde

satt i gang, sier Guttormsgård. Sjøsamene hadde en labyrint-kultur 5000-7000 år tilbake, og kanskje enda lenger. Minoritetskulturer som er utsatt for press, oppretter et slags utvendig forsvarsverk for en indre mental styrke. Labyrinten er uttrykk for en sterk bevissthet omkring fødsel og død. For meg blir labyrinten et samlende symbol på vei inn i det 21. århundre.

Voktere

- Hvorfor har det gått så dårlig med Nord-Norge?, spør Guttormsgård retorisk. --Det har kommet inn folk sørfra og hentet ut ressursene. Derfor trenger vi voktere i hver ende av labyrinten. Akkurat som det varme vannet i bassenget, skal vokterne også lyse. Men husk -dette er ikke kunst. Dette er en arena som kan brukes til sirkus, solfest, rockekonserter eller hva som helst. Dette er en kilde. Når rektor har problemer budsjettet eller noe annet, så kan han gå til denne kilden.

Kunst er ikke

Kunstneren har slått fast at han ikke er en kunstner. Han er i alle fall ikke en kunstner som driver med kunst. Innebærer det at kunsten egentlig irrelevant?

- Kunst finnes ikke, sier han. Kunst er en påstand. Det har vært en masse gode idéer som har materialisert seg opp gjennom tidene, men det er ikke kunst. Min utforming av universitetsplassen er holdning. Jeg jobber ut fra at Universitetet er bygd på en grunn som alltid har hatt en energi. Kjerna i labyrinten er som et ildsted.

- Dessuten har jeg fått tak i en stein som står på Rebbenesøy. Den steinen ser på deg, den er helt demonisk og vill. Den kommer til å sette støkk

— og dens mester

i folk. Forsvarsministeren har lovt meg å frakte den til universitetsplassen.

Videre skal det bli en vei som bryter inn i labyrinten og ødelegger den. Jeg vil at den skal hete Carl I. Hagen-veien. Husk at det er alltid de reaksjonære i verden som river labyrinter, fordi labyrintene får folk til å tenke.

Eksistensielt

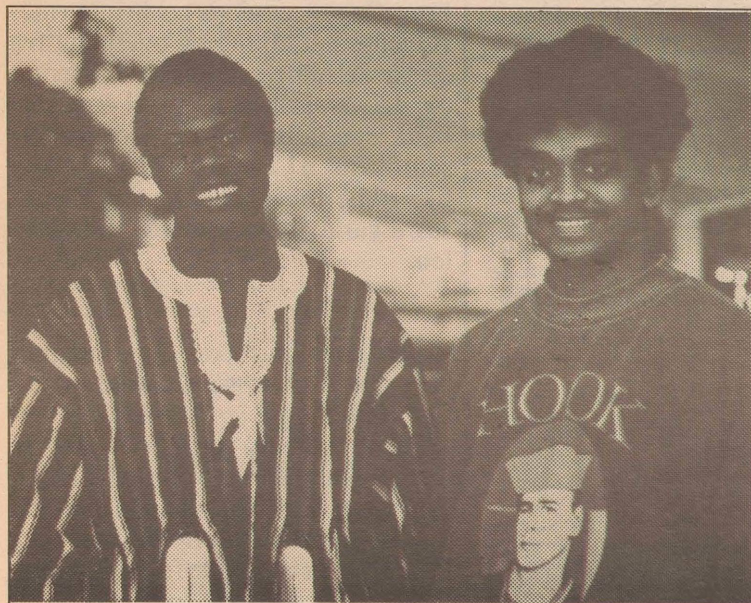
På universitetsplassen skal det være fritt fram i følge Guttormsgård. Hva med f.eks. støy?

- Plassen tåler det, og jeg tåler det, sier han. - Labyrinten er et eksistensielt sted, akkurat som senga mi er det. Jeg håper plassen aldri blir ferdig -når folk kommer inn i dette, skal det være som å komme inn i et forskningslaboratorium. Hvis folk på Universitetet ikke bruker plas-

sen, vil den gro igjen og bli en jungel.

- Labyrinten er fire hundre meter lang, og det må ei lang vandring til for å komme inn. Det er ikke bare å gå rett opp i bassenget å ta eksamen.

Guttormsgård trekker pusten etter å ha avgitt sin utfordring om dialog og tverrfaglig samarbeid i en vartegn på den kalde og mørke Nordkalotten.

-Vi vil være et friskt innslag i studentmiljøet, sier leder Sadique Isahaku (til venstre) og økonomisekretær Sebastian Arumainayagam i Foreign Students Union.

Et fargerikt pust

Foreign Students Union(FSU) er foreninga for utenlandske studenter i Tromsø. - Nå skal organisasjonen fram i lyset, lover et nyvalgt styre med leder Sadique Isahaku i spissen.

Av Asle Rønning og Ole-Jacob Hanssen (Foto)

- I vårsemesteret markerte vi oss med å lage internasjonal fest på Universitetet. Men vi vil ikke bare være en fest-organisasjon. Vi vil være med i alle sammenhenger på Universitetet, sier Sadique. - Og vi vil gjøre organisasjonen bedre kjent. Alle utenlandske studenter i

Tromsø er automatisk medlemmer. Noen av disse har aldri hørt om FSU og vet ikke en gang at de er medlemmer! Det skal bli lettere å møte oss, og vi skal gi ut informasjon i en egen newsletter. Første nummer er allerede klart.

Praktisk og politisk engasjement

FSU vil ta opp både praktiske problemer utenlandske studenter møter i studiestuasjonen og politiske spørsmål som er viktige for medlemmene.

- Et praktisk problem vi vil prøve å løse, er de språkproblemene mange får ved overgangen mellom innføringskurset i norsk og selve fagkurset. Vi trenger engelsk-språklige forelesninger, og håper vi kan trekke inn hovedfagsstudenter som kan gi slik undervisning som hjelpe-lærere.

- Vi arrangerer i disse dager et møte om Flatin-utvalgets rapport «Grensesløs læring» som nettopp er kommet ut, og vi

har også vedtatt en høringsuttalelse om utvalgets forslag. Det er absolutt bra for at vi i FSU tar opp spørsmål rundt i ternationaliseringa av utdanning, mener Sadique.

- Når du kan åpne døra til et forelesningsrom på et universitet helt i utkanten av verden -og se ansikter fra den andre sida av kloden, viser det at verden har blitt liten.

Skikurs

Men FSU blir ikke helt som de andre politiske studentorganisasjonene. Seriativt kan legges på hylla nå og da: - Det blir fest etter seminaret med mottoet: «glem eksamen og bli bedre kjent med hverandre!» Og vi har planer om å bli helg med ski-instruktører fra TSI(Tromsø-studentenes Idrettslag), trenger virkelig et skikurs, og alle er enige om, også nordmenn som synes det er morsomt å se utlendinger gå på ski for første gang!, sier Sadique og smiler bredt.

«(ml)» — portrett av en bevegelse

For en tid siden stod det et leserinnlegg i Klassekampen, skrevet av en lærer i videregående skole og tydeligvis nær knyttet til AKP (m-l). Han klaget på at elevene ikke lenger visste noe om partiet. På 70-tallet var partiet og dets ledere noe «alle» kjente og måtte ta stilling til.

I dag var navn som Øgrim, Steigan, Allern osv ukjente navn for dem.

På vei inn i glemselen?

ML-bevegelsen er ikke lenger særlig interessant for norsk ungdom, noe også valget nok en gang har gitt beskjed om. Men på 70-tallet var heller ikke partiet særlig stort. Likevel utgjorde partiet den gang en ideologisk utfordring. Bevegelsen hadde særlig på begynnelsen av 70-tallet en dynamikk i seg som påvirket også omgivelsene. Ikke minst var dette et faktum i universitets- og studentmiljøene. Grunnlaget for dette lå i det sterke, ideologisk baserte engasjementet til medlemmene. I dag er situasjonen omvendt. Bevegelsen er en skygge av hva den var fordi medlemmene ikke lenger tror på sin egen ideologi. De er derfor ikke i stand til å påvirke. Isteden er det virkeligheten omkring, med sine ubehagelige «erfaringer» som slår innover det oppsmuldrende bygget.

En bok uten moralistisk utskjelling

En gruppe på sju tidligere medlemmer av ml-bevegelsen har nettopp utgitt en bok som prøver å forklare bevegelsens utvikling, dens indre «logikk» og dens oppsmuldring. «(ml). En bok om maoismen i Norge» er for meg i hovedsak en positiv overraskelse. Til tross for at boka har fått atskillig mer presse enn politiske saksbøker normalt blir til del, er dette ingen sensasjonsorientert og lettvinnt bok. I så måte står den for et nivå som ligger milevidt over den «debatt» som et visst større, «etablert» parti for tida fører med seg sjøl. Vi leter forjeves etter pikante avsløringer fra AKPs hemmelige erotiske liv i denne boka.

Forfatterne ønsker å behandle temaet historisk. Dette har de stort sett lykkes med. Sjøl når de bygger på egne erfaringer, greier de å holde en distanse til disse. Sjølsagt formidler boka en kritisk holdning til ml-bevegelsen, men den forfaller ikke til noen moralistisk utskjelling. Hovedsaken er å forstå bevegelsen og egne erfaringer som medlemmer av bevegelsen. (I så måte parallellt med min egen «oppsummering» av sju års medlemsskap i bevegelsen skrevet for 15 år siden. Se Vardøger nr 6, 1974 s 18-89.)

Sannhetsministeriet

Den artikkel som særlig er lagt merke til er Sverre Knudsen's analyse av «Sannhetsministeriet framvekst og sammenbrudd». Dette er et viktig bidrag, fordi det er skrevet av et tidligere medlem av AKPs toppledelse. Der-

med får vi for første gang direkte innblikk i hva som foregikk i Sentralkomiteen, henholdsvis dens arbeidsutvalg. For den vanlige medlem i et stalinistisk parti er dette like lukket land som for utenforstående. Det er også befriende å oppleve Knudsen som kritisk analytiker og ikke som den «Stalin-Knudsen» som på 70-tallet reiste land og strand rundt med sitt budskap, bl.a. også i Tromsø studentersamfunn.

Arne Overrein er filosofilærer ved Universitetet i Tromsø. Overrein var i perioden 1966-73 medlem av Sosialistisk Ungdomsforbund (SUF).

Hovedproblemet: hva drev ml-erne?

Ellers kretser mye av boka omkring spørsmålet: hvor kom motivasjonen fra? Til å gå inn i ml-bevegelsen, til å bli værende der til tross for arbeidsforpliktelse, kadervurderinger, plutselige skift av politisk linje osv. Det generelle svaret boka gir er at motivasjonen var ideologisk: uten en sterk overbevisning om at et radikalt annet samfunn var mulig og nødvendig, kunne de ikke holde ut som medlemmer. I bidraget «68 (m-l)» tar Roar Hagen utgangspunkt i sine egne erfaringer fra slutten av 60-tallet som elev ved en østkantskole i Oslo. Radikaliseringa av ungdommen («ungdomsopprør», «studentopprør» etc.) hadde sammenheng med at 60-tallet var det første tiåret da en betydelig del av arbeiderklassens barn ble rekruttert til høyere utdanningsinstitusjoner («utdanningsekspljosjonen»). Disse forlot foreldrenes klasseposisjon, men tok likevel med seg normer som ikke passet med den karriereideologi som hersket i de sosiale posisjoner som den høyere utdanninga siktet mot. De fleste tilpasset seg riktig nok. (Vi skal merke oss at Høyre også på slutten av 60-tallet var det største partiet blant studentene.) Men likevel ble det igjen en kjerne av mistilpassede individer som med sin aktivisme dominerte gymnaser og universiteter. Hagen får fint frem at dette opprøret var betinget av sosiale forhold, samtidig som motivene ikke primært hadde med dårlige kår å gjøre (vert imot var opprøret et uttrykk for et velstandsfenomen, nemlig et historisk gjennombrudd for økt fritid og utdanning for barn av vanlige arbeidsfolk). Det dreide seg om en fundamentalt moralsk reaksjon mot det borgerlige samfunns hykleri. Vietnam-krigen ble i så måte en avgjørende begivenhet for mange.

Men det er likevel langt fra en fortvilt moralsk reaksjon på at autoritene (sosialdemokratiet, borgerskapet) viser seg å være hyklere som ikke engang tror på sine egne idealer, til et beinhardt marxist-leninistisk arbeid for «revolusjon». Denne transformasjonen av den diffuse 68-bevegelsen til disiplinert ml-bevegelse kunne bare foregå i lys av bestemte politiske begivenheter som norsk ungdom ikke hadde herredømme over: Vietnamkrigen, kulturrevolusjonen i Kina, bruddet mellom Sovjet og Kina. (Jfr. Hagens artikkel s. 56ff.) I dag er som kjent de internasjonale konjunk-

turene ganske annerledes. For egen regning vil jeg føye til: mye av det moralske opprøret mot autoritetene «sitter» igjen også i dagens ungdom, uten at det nødvendigvis gir seg sterke og synlige utslag. (Betegnende nok står f.eks. et parti som SV meget sterkt blant Tromsø-studentene, uten at det finnes noen SV-aktivitet av betydning på universitetet.) Autoritetenes moralske sammenbrudd, kynismen, korrupsjonen og ego-tenkninga i sanfunnets toppsjikt er jo ikke akkurat blitt mindre med åra. Det er bare det at troen på muligheten av et reelt politisk og moralsk alternativ til dette «systemet» har lidd sammenbrudd. Både tildels hos oss «gamle» fra 68-generasjonen, men også hos de nye ungdomsgenerasjonene.

Den indre usikkerheten som aldri forsvant.

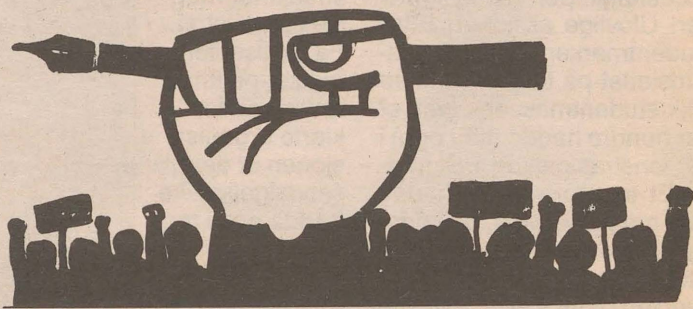
ML-bevegelsen representerte bare den ene sida av «opprøret» mot samfunnsautoritene, nemlig «hardheten» og den dogmatiske sikkerheten om at kommunismen er historias mening. Den kompromissløse offerviljen og aktivismen. Den andre sida, tvilen, den eksistensielle meningsløsheten, resignasjonen overfor kapitalismens maktapparat, alt dette som også i høyeste grad var tilstede i 60-tallets opprør mot det bestående, ble undertrykt av ml-bevegelsen. Sympatien med de anti-autoritære sidene ved kulturrevolusjonen, ble forvandlet til dogmet om at alt som ble sagt og gjort i Kina var rett. Det i og for seg prisverdige forsøket på å oppmuntre folk til at «kamp nytter», forvandlet seg til utskjelling av alle som utret den minste tvil om at det var riktig å gå til «aksjon» der og da. De var «småborgere» og «defaitister». Håpet om at arbeidsfolk en dag ville reise seg og slå i bordet til maktthaverne, forvandlet seg til dogmet om at arbeiderklassen «egentlig» var revolusjonær. Når man traff på arbeidere som ikke passet til denne beskrivelsen, skyldtes det at de var ideologisk forledet av borgerskaps agenter i arbeiderbevegelsen: sosialdemokratiet. (Hvilken enorm nedvurdering av arbeiderklassens dømmekraft lå ikke i dette!)

Poenget var at ml-bevegelsen måtte reindyrke denne dogmatiske sikkerheten, fordi den var en betingelse for at denne kunne holde det gående som bevegelse. Men denne spaltinga var ikke noe som gikk mellom to helt forskjellige grupper. Tvert imot gikk den gjennom ml-erens eget sinn i form av grunnleggende usikkerhet både av politisk og eksistensiell type. ML-erne var jo i hovedsak rekruttert fra de samme miljøene som ungdoms- og studentopprøret forøvrig. I begynnelsen av ml-bevegelsens historie var forvandlingen «over natta» fra utfriket radikaler som «subbet rundt i mao-klær» (jfr. boka s. 231), til kortklippt og beinhardt «revolusjonær» som hadde «valgt side», noe vi stadig kunne oppleve. Men under lå likevel tvilen og usikkerheten, til tross for «omvendelsen». Derfor ble Solstads romaner, særlig Arild Asnes og seinere Gymnaslærer Pedersen, som satte ord på de eksistensielle erfaringene som ikke fritt kunne diskuteres innad i bevegelsen, så populære blant medlemmene. Derfor ble også kadervurderinga, kampen mellom den «gode» og den «dårlige» sida hos den enkelte, en helt sentral del av ml-bevegelsens indre liv. (Jfr. Terje Tvedts analyse i boka: «Kadervurderingene som kobling til det totalitære».) Hva man kjempet mot,

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-studentene
November 1977 - 2. årgang

RØYST PROGRESSIV FRONT

vi skal sloss for rettane våre

PF og Sos.Front stiller til val

Sjå s. 4-5

PUNKTDEMONSTRASJON
MOT SANSKIPNADS
BUDSJETTET - EIN FORSMÅK
PÅ STUDENTANE SIN KAMP
MOT FORVERRA ØKONOMISKE

Studentavisa i Tromsø dengang AKP(ml) førte an (november 1977).

når man førte «kampen» inn på det personlige og private, var kort og godt den indre usikkerhet som var bygd inn i ml-bevegelsen. Som Roar Hagen sier: «I hovedsak spilte alle to roller - de tvilte og de bekjempet tvilen, - sin egen og andres.» (s 76) «Denne spenningen mellom hva man var og hva organisasjonen mente om seg selv, var det det meste dreide seg om.» (s 73) Usikkerheten gjaldt hvorvidt spranget over fra en diffus anti-autoritær bevegelse til et revolusjonært parti, i det hele tatt var holdbart, særlig på bakgrunn av at partiet ikke i hovedsak rekrutterte sine medlemmer fra arbeiderklassen. Denne usikkerheten la sentralkomiteen gjennom sine maktmanipulasjoner ganske enkelt lokk på. Usikkerheten ble stengt inne i den enkelte kader og omtolket til «borgerlig tenkning» som skyldtes den enkelte dårlige «klassestandpunkt». «Feil» og «problemer» i arbeidet ble individualisert på en måte som er parallellt den individualiseringa av samfunnsmessige problemer som finner sted under kapitalismen. Atomiseringa av «undersåttene» er bare mer systematisk innad i en stalinistisk-maoistisk organisasjon, enn hva som skjer under kapitalismen. Særlig de som ikke hadde den korreksjonsmekanismen som besto i kontakt med den virkelige norske arbeiderklasse, altså de medlemmene som hadde en borgerlig bakgrunn, ble lett offer for disse manipulasjonene. Dess større usikkerhet man sjøl følte, dess større grunn til å fordømme - ikke partiets politikk! - men seg sjøl som et ynkelig borgerlig element. Disse mekanismene demonstrerer Hanne Müller godt i sitt portrett: «Borgerbarn - og medlem av AKP (m-l)».

Ikke bare historie

Skulle det være behov for ytterligere «sjølkritikk» måtte det være fra dem som i boka omtales som «entreprenørene», dvs. topplederne som utklekket «den store planen» om å bygge opp ml-bevegelsen på basis av 60-tallets ungdomsopprør. De ledet bevegelsen til å bli en patetisk karikatur på noe som i utgangspunktet var riktig nok. Da de politiske svansene tårnet seg opp på 70-tallet, svarte de med å gjøre organisasjonen enda mer ensretta - før lufta definitivt gikk ut av ballongen på 80-tallet. Innad skapte man dogmatiske etterplapere, langs veien lå det igjen mange frustrerte forhen-

værende aktivister. Også disse «entreprenørene» har sin del av ansvaret for den blanding av kyniske og resignasjon - særlig når det gjelder å arbeide innad i et politisk parti - som i dag hersker på venstresida. «(ml)» er ei bok som særlig vil interessere dem som på et eller annet tidspunkt har hatt befattning med ml-bevegelsen. Men det er også ei bok som tar vare på erfaringer og problemer som angår hele venstresida. Den er av interesse for historikere, men er ikke kun interessant som historie.

Arne Overrein.

(ml) er utgitt på ad Notam forlag, 1989. Redigert av Terje Tvedt.

NFU-prisen 1990

Nok 10.000

Norsk Forening for Utviklingsforskning (NFU) vil dele ut en pris på Nok 10.000 til den beste vitenskapelige artikkelen i Norge i 1990 innenfor temaet: *U-landsrelatert utviklingsforskning*.

Prisen tildeles yngre forsker/stipendiat eller hovedfags/ magistergrads-student. Både Nordmenn og utlendinger som er bosatt i Norge kan delta.

Tidsfrist: 20.april, 1990
Språk: Norsk eller engelsk
Lengde: Maksimum 20 A4-sider

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til Thora Holter, tlf: 02-622002. Artikkelen sendes i publisert stand til: Norsk Forening for Utviklingsforskning, postboks 9, 5036 Fantoft.

JORDEN RUNDT FOR UNGDOM OG STUDENTER

Utallige muligheter!

Utrolige priser!

se her

Oslo-Amsterdam-Colombo-Bangkok/
Kuala Lumpur-Los Angeles-Oslo

Fra kr. 9 890,-

(Ungdom - 26 år, studenter - 29/34 år)

Ring!

Be om vår nye JORDEN RUNDT brosjyre!

Oslo
(02) 45 32 00

Bergen
(05) 32 64 00

UNIVERS

Tromsø
(083) 75 820

Ås
(09) 94 11 20

REISER A.S.

i Breivika

Historien om en ekstremistisk studentleder og litt til...

Studentkampen når nye høyder! Ulovlige aksjoner! Etter studentmarkeringa mot statsbudsjettet på torget i Tromsø gikk studentmassene (vel, et par hundre hadde møtt opp) i demonstrasjonstog i Storgata. Et tog som ingen hadde søkt om tillatelse til, og følgelig var ulovlig. Riktignok gikk ikke studentene til angrep på hverken rådhus eller politistasjon, men en engstelig LSU-leder **Espen Kristensen** kunne allikevel observeres bakerst i toget mens han gjorde klar finnlandshetta og ventet i spenning på at ordensmakta skulle bryte opp rekkene. At ingen ble arrestert og varetektsfengsla i 5 uker med brev og besøksforbud skyldes nok ene og alene at prestrojkua har slått inn for fullt også på Tromsø politikkammer...

Eller at ex-Universitetsdirektør og politimester **Willy Haugli** har nok å gjøre med edderkopper og blitzere i Oslo. Haugli slo seg som kjent opp ved å slå radikale studenter på Tromsø Universitet på det harde søttallet.

Dagens Universitetsdirektører har nok mer raffinerte metoder. Vår nåværende direktør, **Harald Overvåg**, er nemlig ikke bare Universitetsdirektør, han har mer innflytelse enn som så. Harald er også møbelhandler. Vi skal ikke spekulere i om årets rause tildelinger fra statsbudsjettet til Universitetet kan forklares med direktørens bi-yrke. Men det er vanskelig å la være. Et nærliggende julegaveønske fra studentene til Harald: myke puter under armene til alle studenter.

Apropos julegaver: Akademisk Kvarter opplyser at årets store julegaveslager på bokfronten ser ut til å bli **Fredric Forsythes** berømte thriller «Den fjerde protokoll». Boken er gjendiktet til norsk av Studentutvalgsleder **Tommy W. Nordeng**. SISTE: Boken er trukket tilbake fra hyllene på grunn av strid om opphavsrettigheten.

EKSTRA! EKSTRA! EKSTRA! Fete julebord for studentpampene! Mens regjeringen raser studentvelferd velter student-tillitsvalgte seg i frynsegoder: 10. desember inviterer oljeselskapet **Shell** til ti-års julebord på restauranten **Annen etage** i Oslo. Flyreise, hotell og julebord dekkes av oljeselskapet. Noen har det fett!

Studentorganisasjonen med den greie forkortelsen **TØKSF** –altså Tromsø Konservative Studentforening –gikk på sin

side sterkt ut mot både lovlige og ulovlige demonstrasjoner mot statsbudsjettet. På løpesedler trykker på knall rødt papir forklarte organisasjonen at den selvfølgelig ikke hadde noe i mot at studenter skal få større overføringer. Som den ansvarlige organisasjonen **TØKSF** er, mener den midlertid at studenter ikke bare kan kreve hele tiden. Andre formål må prioriteres, sier **TØKSF**. Og nevner: minstepensjonistene, helsevesenet ...og kollektivtransporten(!)

Vi er målløse! Og vi som trodde at konservative studenters assosiasjoner til ordet kollektivtransport var noe i retning av de grå lastebilene som fraktet gråtende russiske småbønder til kamerat **Josef Stalins GPU**-leire! Så feil kan man altså ta. Vi venter i spenning på friske utspill fra studenter på høyre fløy i Tromsø med krav om forlenget Nord-Norgebane, bedre bussforbindelse med **Kvaløya**, **T-bane** under **Tromsø** sundet og andre kollektive tiltak i tida som kommer!

Særlig mye sier imidlertid ikke den nye gallionsfiguren på topp-fashion-treffstedet **Le Mirage**. Den 2 meter høye forgylte plastfiguren har nok med å stirre ut i lokallet med et grimt uttrykk om munnen. Lokalet (som ble «fornytt» foran begynnelsen av høstsemesteret) var om ikke smakfullt, så ihvertfall ganske trivelig før. Puppebilder på veggene og lenestoler du trenger svømmeknappen for å våge deg i nærheten av, hører også med i bildet. Vi regner med at det et eller annet sted i byen sitter en ulykkelig interiørarkitekt og drikker for å glemme. Men han sitter neppe på **Mirage**. I et rett frem og dårlig fordekt angrep «avslørte» **Knut G. Sætre** fra radioen med det misvisende navnet **Studentradioen** at **Utopia** er den dyreste studentavisa i hele landet. Bomben falt da Studentrådet skulle ta stilling til om **Utopia** skulle prioriteres framfor studentradioen i neste års budsjett. Sætre dokumenterte påstanden med en tabell –som seiersikkert –ble delt ut til måpende møtedeltakere. En brå-svett redaktør i **Utopia** kunne raskt puste lettet ut og konstatere (sammen med de andre møtedeltakerne) at tabellen viste at **Utopia** tvert om er landets billigste studentavis. Det er forskjell på journalistikk og propaganda. Trodde vi.

SENSASJON! For første gang i Norge: Mor-

Eksempel på studentekstremist.

somme **Hovedallmøtepapirer!**

I sakspapirene til **Hovedallmøtet** den 30.11 finner vi følgende lille perle som dokumenterer det **TØØYYELIGE** studentdemokratiet.

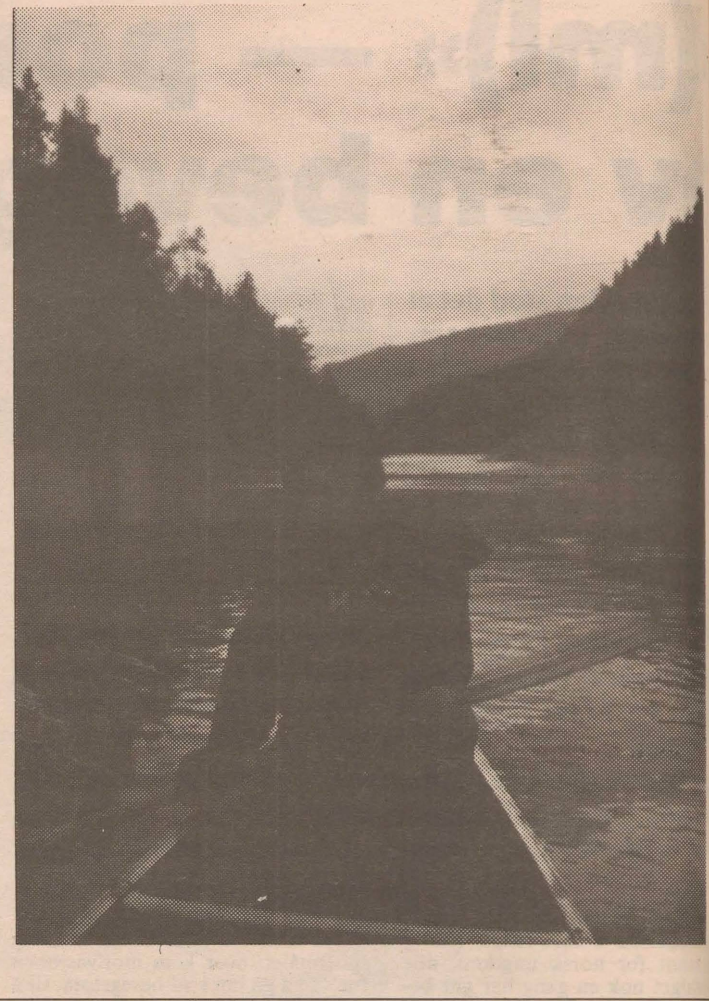
Der står det nemlig i forslag til vedtak: «**HAM** godkjenner valget av **Sveinung Hustveit** til ansvarlig redaktør for **Studentradioen** fra 1/8-89 til 1/11-89.» Altså fire uker etter at han gikk av. Det som kan gjøre **Hovedallmøtet** riktig spennende er hvis redaktøren ikke godkjennes. Hva gjør man da? **Studentradioens** holdning til **Hovedallmøtets** konstitusjonelle tradisjoner kunne få en **Honnecker** til å rødme.

Troms Forsvarsforening har hatt årsmøte og 100-års-jubileum, og vi ble i den forbindelse oppmerksom på deres kledelige logo som neppe er modernisert de siste 44 år. Har du problemer med jenter på gangen din på studenthybelen eller i bofellesskapet som insisterer på at det ikke er deres jobb å vaske dine mjølkeglass og rydde bort dine skitne strømper, heng opp **Troms Forsvarsforening** kledelige plakater (for eksempel på kjøleskapet) og gjør på en enkel, men bestemt måte oppmerksom på forskjellen på menns og kvinners oppgaver her i livet...

Vår tidligere redaktør i **Utopia**, **Geir Hatling**, har fått et nytt liv som fengselsbetjent. Vi ønsker lykke til, og regner med at erfaringene fra studentavisa, med **mysing i nøkkelhull**, etc, etc, kommer godt med i hans nye jobb.

SISTE: Denne spaltes oppslag om **Shells** julebord for våre studentpolitikere, beror på en misforståelse, og er i sin helhet ukorrekt. *Vi beklager.*

-KLART VI VIL HA MER HVEM TAR VI PENGENE FRA ? TØKSF

En av de fire «villmenn», **Fred Sigernes** poserer i kanoen.

Utopia bringer her en «reiseskildring» fra **villmarka Indre Troms**, der fire mannlige studenter prøvde krefter mot fossefall, forurensing –og vant!

«Og har jeg dog seilet min skude på grunn, så var det dog deilig at fare». **Henrik Ibsen** (*Kjærlighetens Komedie*).

En kort oppsummering av en lang kanotur ned **Divielva** og **Målselva** for fire studenter ei helg i september. Brukerveiledning i machobedrifter: **Roald Aspeli**, **Morten Nilsen**, **Stig-Morten Knutsen** (tekst og foto) og **Fred Sigernes**.

«Må du førr fan få deinn trebetn du har imellom nævvan utti vatne osså bynne du å røre på det slarkate like det!»

Panikkmelding fra bakerst i kanoen til observatøren framme. Men det så ikke ut til at det hjalp noe særlig. Isteden kom strømkvervelen like under berget nærmere og nærmere.

Så smalt det, aluminiumet ble skrapet av mens kanoen ble presset inn av strømmen. Alt gikk rundt, og det ble vått, veldig vått og kaldt.

Vi to i kanoen bak forsøkte å holde langt inn i svingen, men det nytte ikke. Det gikk opp for oss hvordan en kan få så mye energi ut av vannkraft. Men vi var heldige, for da også vi ble trykket inn mot berget i ytterving av elva, slo undersiden av kanoen mot berget, spratt pent tilbake på elva og suste videre nedover i smult vann.

Dette minnet er vel det som sitter mest fast etter ei helg i kano nedover

Det skjer

StudentUKA

–vil bli arrangert våren 1991. **UKA** organiseres av et styre på 8-12 personer. Disse skal velges på **Studentsamfunnets** Generalforsamling i februar 1990.

–Vi oppfordrer allerede nå interesserte studenter til å melde seg.

Hilsen **Studentsamfunnet**, telefon 44916, 2.etg, **Hovedgården**.

Tromsø Kristelige Studentforbund minner om:

Tirsdag 5. desember

Julekrybbe fra det 15. århundre.

Tromsø kunstforening kl 19.30

Samarrangement med **Kirkeakademiet**.

I møte med en julekrybbe fra det 15. århundre går vi inn i adventstia. **Frode Haverkamp**, konservator ved **Nord-Norsk Kustmuseum** holder lysbildeforedrag om portinrialteret av **Hugo van der Goes**. Dette berømte alterskapet henger i **Uffizi** galleriet i **Firenze**, og er å regne som et hovedverk i tidlig nederlandsk malerihistorie.

Fredag 8. desember

Fredagsmesse, **Elverhøy kirke** kl 19.00

Dristig kanoferd

Divielva og Målselva i midten av september. Og det er denne som har gitt opphav til navn på åstedet som Roaldkværvælen, eller Mortenkværvælen i Roaldsvingen. I det hele tatt er det forskjellige navn alt etter hvem av de to kamikazepadlerne en snakker med, etter at de to i noen hektiske minutter forurenset den fra før belastede Målselva. Men la det forbli med det!

For det var mye mer. Det var bæring av kano, det var våt ved som ikke ville brenne og det var kalde morgener med stormkjøkken som ikke kunne fyres med lampeolje. Men mest av alt var det en fantastisk naturopplevelse med følelsen av å sitte nedi elva, og se det fargesprakende høstlandskapet gli stille forbi. Gule, grønne, røde og brune trær som skinte opp i sola under en klar blå høsthimmel. Også en og annen laks som spratt opp, glinsset i sola og laget en feit lyd når den traff vannet igjen, for så litt seinere å gli under kanoene som en tykk, mørk skygge.

Og ikke minst var det den triumferende følelsen av å beherske elementene når det gikk unna i de små strykene og vi elegant styrte unna de største steinene og så dem gli forbi uten å få berøre kanoen. Det var samarbeidet, «Vænstre, meir tell vænstre, rett fram ...ha, der finta vi deinn...», fremste mann holder ut-kikk og hjelper med å styre, bakerste mann er hovedstyrmann. Også samarbeidet mellom kanoene da, javel noe litt vel improvisert til tider når den 150 m breie elva blir for smal, den ene kanoen henger på en stein og bli torpedert av den bakerste kanoen: Vi som kom bakerst følte vi hadde full kontroll, og uttrykte vår seiersrike radiomelding «Machho, macho, full kontroll!» idet vi

smalt sammen, fikk den andre kanoen løs og for videre. Idet de andre skled bakvegen forbi oss kom det bare en kort kommentar om at «ja deinn hær ælva e' nu så jævlig smal at det e' rart at dokker får plass hær me de tjukke hauan dokkers». Likevel, aksjonen fikk et heldig utfall!

Men det var et annet problem vi ikke trodde vi skulle få, nemlig væskemangel. Vi kokte kaffe av vann fra Divielva første dag, det gikk bra, men når vi kom lenger ned og inn på Målselva utpå lørdagen var det stopp på å drikke vann fra elva. Vi tok heller ikke sjansen på å drikke vann fra sidebekker, som til tider så ut til å være konsentrert maursyre fra jordene omkring. Og etter å ha sette den blekende effekten elvevannet hadde på Mortens støvler fant vi det best å holde oss til medbrakt nedover elva. Men fire liter juice og fire flasker med det blanke og sterke fra polet er ikke mye for fire stykker på tre dager. Aldri har vel Målselv-fossen Camping solgt så mye brus så fort som den søndagen da «the wild bunch» kom seilende inn fra villmarka. Men det var for jævlig når vi på søndag gled sakte nedover de svære meandersvingene før Målselv-fossen og ikke kunne drikke fra all den våte herligheten omkring. Akkurat da forsto jeg hvordan noen i desperasjon kan drikke sjøvann.

Tilbake til støvler. Det var det bare en som hadde, desverre, for det hendte at det ble for grunt, eller at vi ble hengende på en stor stein midt i elva. «Vainnet e mildt sagt jævlig kaildt, heilt sekkert langt under fryseponkte», sa den ene idioten til den andre når de sto med vann til ankene og løftet kanoen klar av grunna.

Så var det Målselv-fossen, den pad-

les ikke ned med kano! Så der er det bare å ta seg iland å fløte de siste metrene fram, også bære forbi. Heldigvis var det en av oss som var «kjentmann», og visste at det var en trapp langs fossen. Men merkelig nok var trappa borte. «Dæm må ha revve ho!» prøvde vår kjentmann seg, men bare stillhet møtte han. Neivel, ingen for det argumentet, han innså det. Isteden holdt «kjentmannen» kjeft og begynte å hogge seg veg igjennom krattet. Krattet ved siden av Målselv-fossen er tett, og kanoene ble plutselig store og tunge!

Så etter Målselv-fossen var det noen timer med «stilpadding» ned mot Haraldvollen før vi endelig kunne gå iland og erklære ekspedisjonen for vellykket gjennomført og avsluttet, på tross av et lite forlig, våte føtter og lite vann. For det er aldri det negative som huskes etterpå, det negative blir bare bagateller. Bagateller glemmer en.

Praktiske opplysninger: (om noen skulle «våge» gjøre oss dette etter) - leie av kano: Haraldvollen, pris er 75 kr pr. kano pr. døgn. Vær alltid minst to kanoer sammen, og skal dere et stykke opp i elva MÅ dere ha en aluminiumskano! Det er ikke vanskelig å padle, men sitt rolig. - øverst i Divielva er det lite vann på høsten, kan være lurt å legge turen til sensommeren istedenfor september.

- ha med ekstra klær og pakk de godt inn i plast, det er fort gjort å bli våt. På beina anbefales lette turstøvler. Også kart da, dere må ha tre, fire kartblad alt etter hvor langt dere skulle finne på å padle. Fåes hos bokhandelen. - ha med væske, ikke drikk av elvevannet. Iallefall ikke uten å koke det først.

Mange begynner å få øynene opp for samisk kultur, sier nyvalgt leder i Samisk Studentforening, Janne Hansen.

Samer i medvind

-Her i Tromsø skjer det en veldig positiv utvikling. Samene ses ikke lenger på som et sosialt kasus, men som en kulturell ressurs, sier Janne Hansen, som er samisk studentforenings nyvalgte leder.

Av Asle Rønning

-Vi er veldig glad for opprettelse av sametinget. Det har kommet ut mer informasjon til hele landet om samers situasjon i Norge. Samtidig ser vi at samisk kultur, med for eksempel Mari Boine Persen og Arctic Gallery kommer ut til mange. Interessen for samisk har økt.

Støtter samisk senter

-Her på Universitet er vi opptatt av å bedre de samiske studentenes kår. Vi er glade for at samisk mellomfag beholdes. Ikke for å si noe galt om sosialantropologi, men Universitetet i Tromsø har nå engang et ansvar overfor samisk kultur, og bør prioritere det. -Men det er dårlig koordinering av innsatsen. Derfor ser vi veldig positivt på ideen om et samisk senter.

-Selv vi vil prøve å møtes oftere og skolere oss i samisk språk. Det er jo mange av oss som er samer som ikke kan vårt eget morsmål. Vi vil også få til en fadderordning for nye samiske studenter.

Mister representasjon

Med sine vel 50 medlemmer er samisk studentforening en stor studentorganisasjon. Foreninga har kontakt med etniske grupper internasjonalt, i så forskjellige land som Polen og Kanada, og vil utvide samarbeidet. Men første punkt blir å engasjere seg i diskusjonen om sammenslåing av NSU og Studentutvalget, forteller lederen:

-I dag har vi en representant i NSUs styre. Men i det forslaget om sammenslåing som er lagt fram, får vi kun observatørstatus. Det er vi svært misfornøyd med, og vi vil jobbe mot forslaget, forteller Janne.

Viltre glefs

Det nærmer seg jul! Tenk det folkens -ribbe og pinnakjøtt, mackøl og frossen akevitt. Gaver under treet, barnåler som drysser, den søte melankolske duften av halleluja og nytelse. Tiden der sjelen konstituerer seg på nytt i et sødmefyllt 14 dagers julerap. Verden, stressa og akademisk, kan gå og kvæle seg - for det er snart juuuul!

Grethe Rode, go home! Feite saker ned i vomma skli, hjernen tom for tanker blir. Nissen og vi slapper av. Amen...

Slapper av fra verden og ekle UITØ. Og sjøl drar jeg hjem til mine kjære -i Finnmark! Landet med uvettete mye torska i havet. Det stooore Barentshavet. Det rå-karrige fylket der sæælen -som på dialekt har utallige navn som alle vitner om en konstruktiv dialog: «Pokkers Snadden», «hælvettes Kobba», «Bedritne Grønlands-møkka.» - eter restene etter Russe-re, Sunnmøringa og Fiskeriministere. Gode «sjaskfesskare» går ei artig jul i møte!

De har ikke skyskraperlønn for å lode omkring i akademikertrøye, men må tigge til seg av julepakka fra Gro, unnskyld -Sysse. Godeste Rode skal få trøbbel med rekrutteringa fra kalde nord.

For på kysten får de ikke fisk nok til å betale portoene på terminavdraget engang. Finnmarkingenenes berykta galgenhumor har antatt nye og friske valører. Alkohol er i skuddet, likeledes dialog a la Ronald. Sjøvotan suse -mot kjærring og unga.

I Pasvik bør lokalbefolkninga passe seg vel for å sage seg statlige juletrær. Med mindre dem ønsker å harkke omkring i svoveldampen. Gul og klebrig. Russiske Nikkeli funker utmerket som skogvokter -ingen tør stæle småtrærne.

Gul og klebrig -akkurat som de akademiske tykkertarmar - etter jul....

Mens akademikerne ved UITØ avnyter sine feite juleribber, lar de bare tanken såvidt gjese seg innom neste års grunnforsknings-bravader. Så mye viktig arbeid å gjøre! Må grunnforske minst annenhver dag! Tross høytiden, alle lengter da litt etter nye tak. Samfunnet avhenger av oss, oppgavene er av den største verdi!

Ta samfunnsplanleggerne, det er vitenskapsfolk det! Nylig fant de ut at sosiale prosesser har sammenheng med sosiale prosesser. Teorien ønskes anvendt på et utviklingsområde i Sahel-distriktet (Sverige?). Det ventes godord og støtte fra FN. På ISV har en psykolog funnet ut-

God akademisk miljøjul!

rolige sammenhenger mellom slikkeri og kaffekonsum på eget kontor!

Filosofene klør seg i skjegget, gleder seg til å spa opp Kant og hans «Urteilsschwissung der transcendingo vehernuft.» En klassiker det minst kan skrives førti doktoravhandlinger om!

(I uka.) Skattebetalerne hadde nok frydte seg, ja om de da hadde vært glupe nok til å forstå den «tremendiose» viktigheten.

Fysikerne lengter seg gjennom jula, vil så gjerne grunnforske på ozonhullet. Se på om ikke laserstråler lettere kan nå et (fredelig) mål om en sender dem gjennom hullene.

Rødslipserne ved NFH lager laangsiktige kylkaler, der målet er å finne ut om man ikke egentlig kan fiske mer torsk og lodde på svart hav. Den nyere bedriftsinfrastrukturmodellen er et stykke revolusjonerende arbeid, og sammen med en oppjustert biomassehypotese gir den grunnlag for å si: Dess mindre fisk, dess mer fisk!

Juristene gjør også sitt beste, kjemper med nebb og klør for rettferdigheten! Nylig har de også oppdaget

at en frøken Justitia i bronse er en ypperlig bokstøtte for den tometerlange raden at skattelovgivning. Biologene har på sin side funnet nye aspekter ved smacopepodenes seksualliv. Det viser seg nemlig at... bla...bla...bla... de (copepoda)... tåler å bli grunnforska på uten å miste lysta!!! Fantastisk relevant for eventuelle criss-cross generer (?) Studentene koser seg i mors og fars juleFAVN, lader opp til neste HAM. Gleder seg til tre timers verbale kværlertak mellom «studentpolitikere» med intellektuell åndenød. Sak 90/1237,314:

«Bør studentpolitikere lempe drit?» - Amen....

Apropo studenter, jeg kjørte en personlig liten Gallup, der frågan var -in extenso: Ja eller nei til EF? Gallupen skar seg så det hylte, for de fleste lurte på om det ikke var ET jeg mente, han «fåvn håom» kisen fra Andromeda.

Resten ble aggressive, undra seg på -«hva i helvete EF hadde med jula å gjøre!»

Sjøl drar jeg hjem, slik at ingen kan få snarlig has på en hoven mora

list.... En infam tørk som tør komme her komme her!

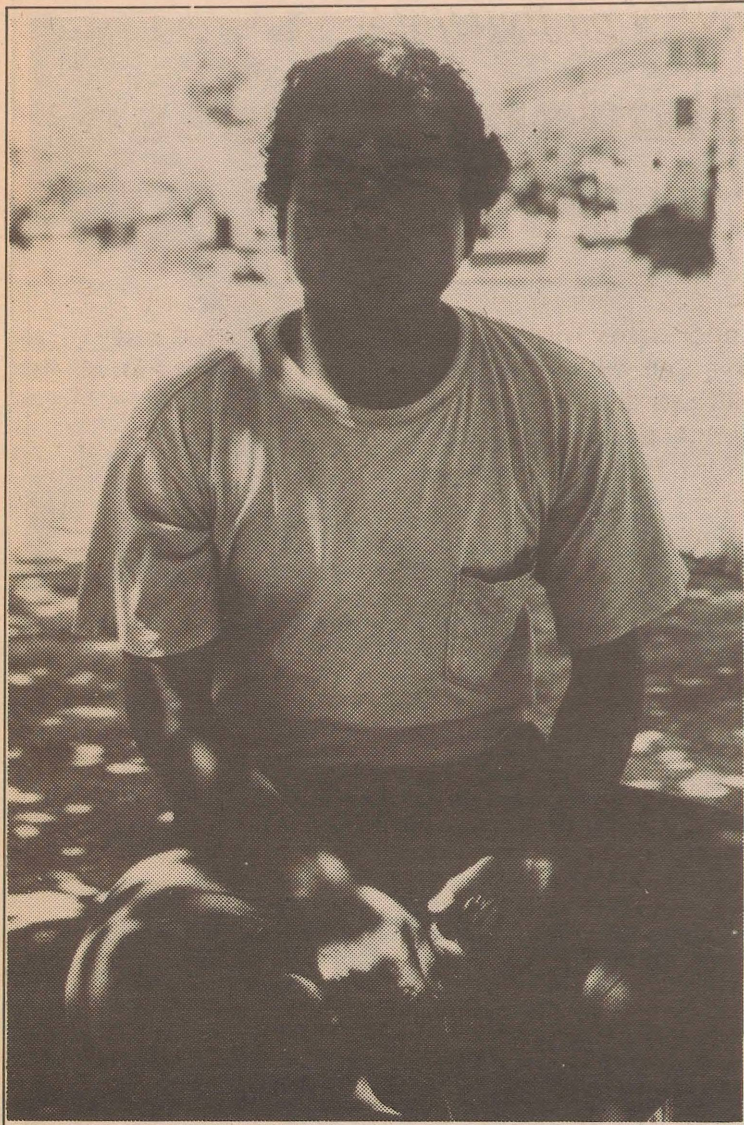
Med uobjektive, uvitenskaplige kvasihypoteser om at verden går i dass!! Svada opp og i mente! Sådetså. (Økologisk skoleutsagn). Dessuten har jo UITØ fått SEMUT! Hva klages det etter? Flinke mennesker gjør sitt aller beste. Holder møter og greier. Universitetet i Tromsø er jo egentlig et fantastisk miljøuniversitet! Bare spør dem så skal du se.... God akademisk miljøjul ønskes alle sammen.....

Og bry dere ikke om en utsulta Finnmarking, bare noen år nå, så kan han atter ete seg feit. På olje! Og for all del, gløym NATO's planlagte intervensjon her i Troms, jeg har et godt råd mot atomkrig -nemlig: Finn deg et laken, brett det godt over deg, og krabb langsomt mot nærmeste kirkegård -for ikke å skape panikk.

Viva el julell!

Arne

«Dere får hjelp av kapitalistiske land, derfor dreper vi dere,» sa soldatene til oss. Joel Smith ble i likhet med mange andre Miskito-indianere torturert og fengslet av Sandinistene. Utopias Baard O. Aakvaag møtte Joel på en rundreise i Nicaragua i høst.

På flukt fra tortur

Joel Smith er på flukt. Han flykter fra tortur og vold i Nicaragua. Joel er miskito-indianer, en folkegruppe som sandinistene like etter maktovertagelsen forfulgte. Da vi møtte Joel i Managua hadde han flyktet fra husarrest etter å ha sittet nesten ti år i fengsel.

Av Baard O. Aakvaag

Juli 1979 overtok sandinistene makten i Nicaragua. Diktatoren Somoza ble jaget ut av landet. Han tapte for et samlet nicaraguansk folk. Freden skulle være av kortvarig karakter for miskito-indianerne som lever helt øst i Nicaragua. Like etter revolusjonen ble landsbyen til Joel Smith invadert av styrker fra sandinisthæren. Landsbyen som Joel tilhører heter Sandy Bay, og her var moren hans lege og leder. Sandy Bay var en livlig landsby med skoler og helsesenter. Sandinistene ønsket å fengsle moren.

Joel Smith mener selv at årsaken til at sandinistene bestemte seg for å angripe landsbyen, var at innbyggerne under Somoza fikk være i fred. Dette kombinert med at miskitoene i lengre tid har mottatt hjelp fra europeere fikk sandinistene til å aksjonere, mener Joel Smith.

Moren hans flyktet til Honduras sammen med mange av de andre indianerne. «De kjemper mot sandinistene, men de kjemper ikke sammen med Contras, hevder Joel Smith. Fem dager etter at moren

flyktet angrep sandinistene landsbyen og drepte faren og søsteren til Joel. 369 mennesker ble drept i bombeangrepet.

«Dere får hjelp av kapitalistiske land, derfor dreper vi dere», sa soldatene til oss.

Joel Smith ble arrestert og satt 15 dager til avhør under streng tortur. De knuste leddene på fingrene hans, de dyppet nesen i bensin, de knuste fortennene hans og de brukte elektrisk strøm som de koblet til penis. Han har i dag merker over hele kroppen og har problemer med synet etter at de brukte sigaretter i øynene hans. På grunn av en infeksjon mister han blod fra testiklene. Etter dette ble han kastet i fengsel der han har vært de siste årene.

Senere innrømmer sandinistene at de har oppført seg galt mot miskito-indianerne. De har nå lovet å rehabilitere dem, men Joel Smith har fremdeles synlige spor etter torturen, spor som aldri forsvinner. Etter mange år i fengsel ble Joel sluppet ut og plassert i husarrest. San-

dinistene snakket om å sende ham til Leningrad for «omskolering». Men Joel Smith ville ikke reise til Sovjet, så han rømte fra husarresten.

«50 prosent av folket mitt er enten drept eller sitter i fengsel. Jeg vil fortsette kampen for mitt folk, sier Joel Smith.

Vi traff Joel Smith i Managua, hovedstaden i Nicaragua. Han var på flukt sørover til Costa Rica. Senere på kvelden skulle han flykte videre med båt og bil. En måned etter at vi traff Joel hører vi at Amnesty International i en rapport kritiserer regjeringen i Nicaragua for brudd på menneskerettighetene. Mange overgrep blir rapportert fra avside-liggende områder. Det skjer fortsatt drap og «forsvinninger» som man mener myndighetene står bak, men også Contras henretter både sivile og militære.

Før vi forlot Joel like ved den store innsjøen utenfor Managua ba han oss om å ta med en beskjed til sine gode venn Ned i Danmark. Han skriver ned beskjeden på miskitodialekt. Så rusler Joel vekk fra oss og vi får et nytt inntrykk av landet.

*Studentutvalget og arrangementskomiteen
takker universitetsdirektøren for finansieringa av
Skibotn-seminaret.*

*Vi takker også innleiderne og
deltakerne for god innsats og utbytterikt
seminar.*

*Vi ønsker velkommen til ny dyst
våren 1990.*

«Service i studieavdelinga»

Jeg går med ustø skritt opp trappene til studieavdelinga.

Svetten begynner å hagle, sommerfuglene i magen gjør opprør.

Jeg skal levere vedlegg til søknad om opptak.

Forskjellige strategier for å levere papirene effektivt og uten for mye bråk farer gjennom hodet. Hva om jeg lister meg inn, stiller meg helt tilfeldig ved skranken, og når de er opptatt med noe annet skyver jeg papirene forsiktig fram, og sniker meg ut igjen. Eller, om jeg stormer inn, lemper papirene på disken, og løper ut så raskt beina kan bære meg?

Det skulle jo gå bra, jeg driver jo tross alt med litt jogging. Nei, her er det bare en ting å gjøre, ta det som en kvinne. Komme hva, komme vil.

Stammende hvisker jeg: «Jeg skulle

bare levere noen vedlegg til en søknad om opptak.»

Og det er jo greit så langt.

«Jeg har bare originaler, er det mulig å få kopiert de?»

Damen i skranke glefser:

– «Hva! Det skaper en hel masse bryderi for oss å kopiere opp for studenter, vet dere ikke at...»
Jeg rødmer selvsagt og prøver fortvilet å bryte inn.

«Ja, men....jeg studerer ved Universitetet her, jeg skal bare bytte fag, dere har kanskje beholdt kopier fra forrige gang jeg søkte?»

– «Men kjære deg, (bistert), du trenger ikke å søke på nytt når du allerede er tatt opp ved Universitetet, selv om du bytter fag. Søknaden er bare for nye studenter, og dessuten.....»

Jeg lukker ørene et øyeblikk. Jeg kunne ha slått meg selv i hodet med noe hardt. Hvorfor, hvorfor leste jeg ikke igjennom søknadspapirene grundig nok?»

Hvordan kunne jeg være så innbar-ka dum?

Gneldringen i luken fortsetter.

– «Her må vi drive å sende en masse søknader tilbake fordi studentene ikke skjønner det. Er du klar over hvor mye merarbeid det skaper?»

«Å», hvisker jeg.

Hun flerrer søknaden min i to, noen få centimeter fra nesa mi, og stirrer morskt på nestemann.

Tidligere bitre minner fra ekspedisjonen i studiaavdelinga flimrer forbi. For eksempel da jeg skulle levere eksamensmelding. Da fikk hele køen hundkjefte på grunn av for dårlig utfylte skjemaer.

Skjelvende vakler jeg ut. Jeg bestemmer meg for at heretter skal all min kontakt med studieavdelinga foregå via postvesenet.

Det her vil jeg ikke utsette meg for en gang til.

«Fortvilet student»

«NFH på flyttefot:»

Studentinteresser overkjøres

Norges Fiskerihøgskole(NFH) har i lengre tid eksistert under heller trangbødde forhold. Dette har gitt seg utslag i en rekke uheldige løsninger som har gått utover både studenter og ansatte. For å bøte på denne trangboddheten, ble det satt opp to provisorier. Disse er forlengst fylt opp som følge av en økning i studietilbud, (akvakultur, havbruk etc) i tillegg til større kull på fiskerikandidatstudiet.

NFH har nå gått til det skritt å flytte ut organisasjons og økonomiavdelingen, en avd. på 30 -35 ansatte. Denne flyttinga antas å finne sted i tidsrommet januar -mars 1990, og det nye tilholdsstedet blir Kjærbrygga i sentrum (nærmeste nabo Ungdommens Hus).

Nå viser det seg at denne flyttinga kommer som et sjokk på de fleste studenter. Det har ikke kommet noe info til AU om denne saken, og på bakgrunn av det ble det innkalt til ekstraordinært allmøte den 8/11. Leder for adm., Odd Handegård ble forespurt om å informere om saken. Odd Handegård startet innlegget sitt ved å angripe det forrige AU, og erklære det som heller lite funksjonsdyktig, -angrep er som regel det beste forsvar!

Nå viser det seg at AU aldri har fått noen henvendelse angående denne saken, til tross for at den har vært aktuell, - i hvert fall fra vintern -våren 89.

På dette ekstraordinære allmøtet kom det fram en rekke momenter som var nye for de fleste studenter, og som en følge av det ble det lagt fram en innstilling. Den peker på de uheldige konsekvensene en slik flytting vil ha for kontakten mellom ansatte og studenter. Formell kontakt kan til en viss grad opprettholdes ved flytting, men viktigere er at den uformelle kontakten ikke kan opprettholdes. En får en oppsplitting av miljøet, og følelsen av et felles ståsted faller bort.

Vi synes også det er et paradoks at NFH sprer sine avdelinger rundt i byen, mens de øvrige instituttene som er tilknyttet UiTØ samles til et universitetsmiljø i Breivika.

Vi mener at en oppsplitting av det

tverrfaglige miljøet på fiskerifag er svært uheldig. Det vil få konsekvenser som kommer til å gå ut over hele studietida for flere kull på fiskerifag.

Følgende alternativ ble satt fram:

1. Vi vil foreslå innleie av midlertidige brakker som kan settes opp ved Gjennomgangsbygget inntil fiskerifagbygget står ferdig.

2. Alternativ:

Ettersom fiskerihøgskolen stadig har blitt nedprioritert ved utbygging av universitetet vil vi foreslå at nødvendige rom, som dekker fiskerihøgskolens behov, stilles til disposisjon i de allerede eksisterende bygningene i Breivika. Vi mener det er fagmiljø i Breivika som er mindre sårbare overfor en flytting enn NFH.

Denne innstillingen ble så enstemmig vedtatt av allmøtet.

Det blir stadig tatt opp flere studenter enn kapasiteten tilsier, og gir oss en følelse av å bli brukt som et pressmiddel for å oppnå større bevilgninger og nybygg.

Nå ser det ut som om studentene må belage seg på heller trasige forhold inntil det nye fiskerihøgskolebygget står ferdig. (Etter planen 1994-95.....).

Fra vekst til stagnasjon

De borgerlige snakket i hele valgkampen om kunnskap og kompetanseheving. Kjenne-tegnet ved budsjettforslaget er jevne kutt på alle sektorer. Nå ser vi hvor mye disse ordene var verdt.

I nedgangstider er det spesielt viktig å satse på kompetanseheving for å bidra til framtidig vekst. Den forrige regjeringa tok konsekvensen av dette, men vi ser desverre en fullstendig mangel på forståelse i det framlagte budsjettforslaget.

Gjennomføringen av renters rente på studielån, og en ny reduksjon i rentestøtten på 15 millioner i forhold til regjeringen Brundtland, er et stort tilbakeskritt for studiefinansieringen. Konsekvensen av dette forslaget vil bli økte renteutgifter på studielån. Regjeringa bør heller senke renta framfor å heve den. Videre er det beklagelig at heller ikke den borgerlige regjeringa ser behovet for økning av kostnadsnormen. Dette er imidlertid ikke uventet.

Regjeringa Syse har også foreslått en kraftig reduksjon i bevilgningene til bygging av studentboliger. En slik reduksjon er gal vei å gå i forhold til studentvelferden. Behovet for studentboliger hopet seg opp over lengre tid. Arbeiderparti-regjeringen bedret situasjonen noe, etter stillstand på studentboligsiden under de borgerlige fra 1981-86. Vi ser nå at den borgerlige holdning til utdanning ikke har forandret seg.

Store nedskjæringer i bevilgninger til undervisningspersonell, reduserte driftstilskudd til undervisningsbygg og færre nybygg, vil medføre et merkbart dårligere undervisningsstilbud og en dårligere studiesituasjon for studenter ved universiteter og høyskoler. Konsekvensene av dette blir spesielt store med den store økningen i studenttallet.

I en tid da behovet for en oppjustering av Kunnskapsmengden i hele befolkningen øker, er det utrolig kortsiktig å kutte voksenopplæringen med hele 25%. Dette viser mangel på tilpasning til den raske samfunnsutviklingen.

Hanne Skartveit, leder,
Sosialdemokratisk Studentforbund

Chai Ling declared honorary student

Chai Ling, well-known student leader of the Beijing spring uprising, was declared as an honorary student of Tromsø University at a meeting of the university board Thursday 23.11.

This is the first time that anyone is shown this honour.

University stops handling applications

The university's decision not to handle applications from students applying from abroad has resulted in hard criticism from the student council and FSU. Jorunn Bye, foreign students councillor claims that capacity problems lie behind the decision.

The administration does not intend to do anything about the capacity problem now, but are awaiting the results of Parliaments discussion of the report on foreign students in Norway. The report suggested that a centralized institution should be made to take care of all the applications, something which would make it unnecessary to hire another person here in Tromsø.

The stop in the handling of applications from foreign students does not affect students already residing in Norway.

«Third world students have become scapegoats for the administration in this matter», thunders Sadique Isahaku, leader of FSU in Tromsø.

«The university has defined a goal of 5% non-Nordic students. To achieve this, you need more councillors and more people to handle the applications. We find it shocking that the foreign students councillor uses a report that is still out for commenting to support her views.» FSU also react against the fact that the administrations decided to stop handling the applications before the matter has been discussed by the university board, and are hoping that the board will go against the administrations decision.

Total grant case reopened

After voting to abolish the grant package from Total Marine, French oil company blacklisted by anti-apartheid organizations, the university board is now reopening the

matter for discussion. After what Utopia learns, this is due to strong pressure from within the university administration.

«This case has sides which demands it being properly discussed», says university principal Ole D. Mjøs, one month after publicly confirming the abolition of the grant.

Overvaag overdramatizes

Norwegian oil companies deny that the abolition of the infamous Total grant will negatively affect their relationship with the university of Tromsø. This sharply contradicts university director Harald Overvaags claims that an abolition of the grant could seriously threaten the university's ties with business. The matter is to be discussed again at the next meeting of the university board.

Sadique Isahaku elected leader of FSU Tromsø

Sadique Isahaku was elected leader

of the board of FSU-Tromsø. Isahaku wants to work for making the organization better known around the foreign student milieu.

In these days they are having a meeting where the report on foreign students in Norway is to be discussed. On the lighter side are plans to arrange a skiing course, and also an international party.

Ødegård proposes the abolishment of NSU

Tor Ødegård, well established figure in the local political milieu, proposes that NSU should cease to exist as a separate organization. Instead, students should be organized as a union under the umbrella of Landsorganisasjonen, the largest workers union in Norway. «NSU's most important task is to work for a better financial situation for students. In this they have not been successful. As a subunion of LO, our position would be radically improved»

Tromsøantropologiens krise

Redaksjonen i Antropologinytt nr.3, 1989 inviterer til å bruke en antropologisk forståelsesmåte på konflikten som har oppstått mellom antropologi og samiske studier/etniske relasjoner i Tromsø i forbindelse med opprettelsen av fagdisiplinen antropologi.

Ettersom vi har vært/er studenter og stipendiater med erfaringer og posisjoner i faggruppen, ser vi en utfordring i å knytte empirien fra Tromsø-miljøet til den pågående debatten om hvordan kunnskap om kultur blir til innen antropologien. Uten nødvendigvis å ta stilling til opprettelsen av antropologien i Tromsø, oppfatter vi konflikten i forhold til samiske studier/etniske relasjoner som et uttrykk for antropologiens post-koloniale dilemma i dag (Clifford og Marcus 1986), noe derfor også det antropologiske miljøet utenfor Tromsø burde engasjere seg i. I Tromsø har den postkoloniale situasjon slik bl.a. Geertz (1988), Rosaldo (1989) og Clifford (1988) problematiserer den, blitt sterkt framtrædende.

«The transformation, partly juridical, partly ideological, partly real, of the people anthropologists mostly write about, from colonial subjects to sovereign citizens, has...altered entirely the moral context within which the ethnographical act takes place.» (Geertz 1988:132)

Vi vil hevde at uten de rammebetingelser som den postkoloniale situasjon representerer, gjøres til gjenstand for analyse, kan debatten bli en 'never-ending story' slik Thuen uttrykker det. I motsetning til Thuen (Antropologinytt nr.3 1989) dom innsnevrer forståelsesrammen for dette «Tromsø-problemet» til studiet av etno-politiske bevegelser eller det felt som går under navnet samiske studier/etniske relasjoner, mener vi at «kontroversen» er symptomatisk for det dilemma antropologien befinner seg i all den stund faget befatter seg med studiet av «the Other». Som Geertz uttrykker det:

«One of the major assumptions upon which anthropological writing rested until only yesterday, that its subject and its audience were not only separable but morally disconnected, that the first were to be described but not addressed, the second informed but not implicated, has fairly well dissolved.» (op.cit. p.132)

Dette med Self-Other/subjekt-objekt/deltaker-tilskuer, er ikke noe nytt i og for seg. Vi kan lett avvise denne debatten med at «positivisme debatten var vi ferdig med for 10 år siden i Norge» (for mange ble vel opprettelsen av Universitetet i Tromsø materialiseringen av positivismekritikken). Ideene i den selvrefleksive æra som antropologien i dag befinner seg i, er besnærende. Tekstmetamorfosene krydrer de antropologiske skrifter. Men et mer omfattende og forpliktende utgangspunkt er å utfordre kunnskap-antropologiens teorier. Hvordan kan vi, sier Rosaldo (1989: 218-219), forberede studenter til å tre inn i en multikulturell verden som er i stadig forandring? Han fortsetter med å spørre:

«What should count as knowledge and critical thought in the education of our country's future generation?» (p. 218)

En av debattene i Tromsø har i alle år nettopp hatt karakter av en debatt om hva slags kunnskap og kritisk tanke som skal gjelde for studentene på samiske studier/etniske

relasjoner. Denne debatten har på den ene siden dreid seg om hvorvidt de erfaringer studentene brakte med seg skulle gjelde som kunnskap. På den andre siden om hvilke faglige forståelsesrammer som var relevante/best tjenelige i samiske studier/etniske relasjoner; -var det kun antropologi eller var det historie, etnologi, pedagogikk, språk etc. like anvendelige. Det har m.a.o. vært en konkurranse fagene i mellom om hvem som hadde det beste forklaringspotensiale eller kunnskap å bidra med, eller om en vil, om hvem som skulle ha det faglige hegemoni når det gjaldt ekspertise på samenes situasjon. De to disiplinene som konkurrerte i Tromsø var historie og antropologi. En situasjon som den i Tromsø finner vi igjen ved andre universiteter der en har «native studies» (f.eks i Kanada og USA). Slik blir, som Thuen rettnok hevder, samiske studier både et forskningsfelt og «et felt for symboletablering og politikk. Slik sett er det et felt for posisjoner og karrierer, for illustrasjoner og kontroll.» (s.5) Men, dette er ikke som Thuen hevder, noe som bare gjelder for de som kan skilte med «samisk identitet.» Dette gjelder i alle høyeste grad Thuen og de han representerer, dvs. de som nettopp ikke har samisk identitet, men som kan bli eksperter på denne identiteten.

Parallellt med denne diskusjonen har det vært ført to andre diskurser som henger nøye sammen med kunnskapskritikk. Den ene er diskusjonen om «Anthropology at home». Er det mulig å drive antropologi i eget samfunn? Den andre er spørsmålet om forholdet mellom «being here» (akademika) og «being there» (feltarbeid) som studentene stadig har vært konfrontert med.

Årsaken til at debatten har blitt så konfliktskapende i Tromsø, har selvsagt vært at diskursen er følelsesladet og full av dilemmaer for den enkelte. De redskapene man har hatt i form av teorier og metoder har ikke vist seg tilstrekkelige i den kulturelle virkelighet studentene og lærerne sto i og som var vårt forskningsfelt. I stedet for å utvikle teorier og metoder i lys av den kunnskap studentene var med på å produsere, ble studentenes erfaringer gjort irrelevante i den faglige diskurs. Det ble sagt at den type erfaringer hørte hjemme utenfor den faglige ramme, -i et annet kulturelt og moralsk fellesskap (som f.eks det etno-politiske). Dermed har de selvrefleksive aspekt forsvunnet. Man må i dag tørre å spørre om man har slått barnet ut med badevannet...mao forsvant ikke antropologien i fra samiske studier all den tid man ikke ahr tatt konsekvensen og latt problematikken bli endringsgenererende. Man har glemt det som burde være det første bud på antropologiens huskeliste ute i felten: «that ethnographers reposition themselves as they go about understanding other cultures» (Rosaldo 1989:7).

Vi er enige med Thuen at en gjennomgåelse av de faglige bidragene fra forskningsgruppen neppe har vært fullstendeig irrelevant, hverken faglig eller etnopolitisk. Den faglige aktivitet må forstås i lys av den ideologi som lå bak opprettel-

sen av samiske studier/etniske relasjoner (og Institutt for Samfunnsvitenskap) i Tromsø. Faggruppen skulle bygges oppi forhold til problemfelt tilpasset ideen om landsdelsrelevans. Det grensesprengende radikale i «å gjemme bort» fagene gjenspeilte dette. Disiplinære ord ble bannlyst. Tiden (70-tallet) var forøvrig anti-akademisk og problemformuleringene var preget av moralske vurderinger av det rette og gale. På 70-tallet fikk også minoriteten stemme, og det ble bl.a. opp tatt av «the issue of exploitation by academics, and singled out by anthropologists for attack.» (Strathern 1987:20) I Tromsø tok studentene til seg Vine Deloria's beskrivelse av antropologien (Deloria 1971). I det gryende samiske forskningsmiljøet sto Alf Isak Keskitalo (1976) som eksponent for tilsvarende angrep. Det var en æra «of accusing»

Aktiviteten på samiske studier/etniske relasjoner gjenspeilte et uklart ønske om å gi samiske studenter et tilbud om «faglig hjelp» til å ordne/rydde tilværelsen i Durkheimsk forstand. Sett på bakgrunn av dette utgangspunktet har derfor de faglige bidragene som har kommet fra forskningsgruppen vært relevante for å forstå et aspekt ved minoritets-/majoritetsrelasjoner.

Spenningen som ikke desto mindre utviklet seg og som kom til uttrykk i forskningsgruppen mellom lærere og studenter, utløste desverre ikke en tilsvarende faglig søkende analyse. Alle ble sittende igjen med en klar skyldfølelse over ikke å håndtere konflikten. Gruppen klarte ikke å jobbe analytisk med sin egen mellommenneskelige problematik i den flerkulturelle situasjon den be-

fant seg i. Vi klarte ikke å anvende våre egne analytiske modeller på oss selv. Dermed mislyktes på mange måter også vårt overordnede prosjekt som var kulturforståelse.

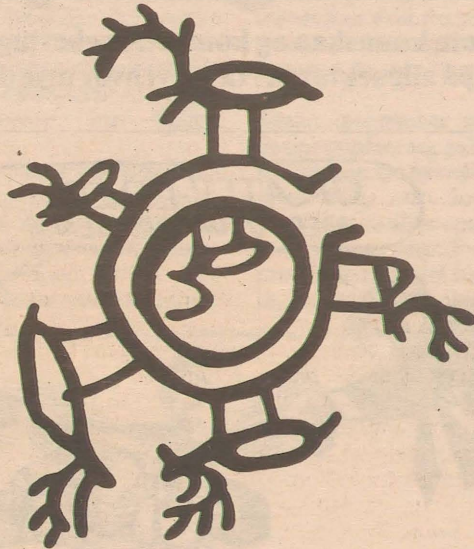
Signalene som ble gitt studentene var at (samisk) kultur ikke var her ved universitetet, den var «out there». Som Rosaldo treffende, om noe ironisk uttrykker det:

«... social analysts sat at the postcultural top of the stratified world and looked down the cultural rungs to its precultural bottom» (Rosaldo 1989:209).

Erfaringene i Tromsø griper rett inn i antropologiens migrene - forståelsen av kultur. Hvor distansert må 'kultur' være for å forstås? Hvor ble det av det erkjennelsesteoretiske aspektet ved antropologien -at erfaring gir forskningsfeltet; -et aspekt studentene framla som et dilemma som de 'hungret' etter å få faglige begreper på å løse.

Medisinen som ble foreskrevet i Tromsø var å drive komparasjon i form av feltarbeid i remmede samfunn. Hva denne komparasjonen skulle bestå i utover den lutrelse feltarbeid ville gi, forble derimot uklart og mystifisert. Spenningen mellom «being there» - «being here» som burde vært den antropologiske diskurs i den flerkulturelle kontekst forskningsgruppen fungerte i, forsvant. Komparasjon fikk karakter av en faglig retorikk som verken overbeviste studentene eller som ga noen løsning på deres double-bind. De samiske studentene måtte også forholde seg til beskyldninger fra eget samfunn -samiske akademikere inklusive -om å ha sveket sitt kul-

Samene er forsvunnet... hva gjør vi nå?

turelle og moralske fellesskap -sin kultur -ved å gå over i akademika. Enten same eller akademiker. Kravet om enten- eller stilte også akademika. Samtidig var det jo nettopp studentenes erfaringer man benyttet seg av i det daglige virket i forskningsgruppen. De norske studentene ble utsatt for beskyldninger «out there» om at de, som representanter for majoriteten, drev forskning på en tilstrekkelig utforskert minoritet. Enten undertrykker eller «samofil». Utfordret de ansvarlige (lærerne) for forskningsgruppen fe.eks. det etnopolitiske felt da en av de norske studentene ble nektet adgang til et samisk felt av samiske etno-politikere? Innsikten i studentenes dilemma ville vært et kunnskapspotensiale for å jobbe analytisk for å forstå mellommenneskelig problematik i flerkulturelle såvel som enkulturelle miljøer.

Paradokset i det hele er at det nettopp var denne type problem- atikk forskningsgruppen mente å kunne gi analyser av. Slik gjorde redselen for å utfordre det etno-politiske felt faget impotent! -De som lå igjen på slagmarken var studentene. Det etno-politiske felt og akademika fortsetter som før -uanfektet? (Heldigvis har studentene flere liv!)

Hva slags type arbeid har kommet ut av fagaktiviteten i Tromsø? En av målsettingene var å bryte med forskningstradisjonen som i lang tid gikk under navnet «lappologi». Samisk kultur skulle ikke lenger oppfattes som noe fortidig, men som en kultur med levende aktører fra to kulturer. Spørsmålet en må ha lov til å stille er om forskningsgruppen samiske studier/etniske relasjoner fulgte opp bruddet med den gamle lappologien som norsk samfunnsforskning stod for på 50 og 60-tallet? Hva mer vet vi, på den annen side, om dagens samiske livsverden? Og hva mer vet vi hvordan aktøren fra to ulike kulturer opplevde møtet? Vet vi mer om hvordan de norske og samiske aktørene forholder seg til hverandre?

Det store forskningsprosjektet som gruppen engasjerte seg i, var «kulturell variasjon». Tittelen, som bærer seg kimen til nybrottsarbeid på nåtidens kulturelle variasjon, tørket inn arkivalia-studier i for av folketelemateriale fra forrige århundre. Elementet av det nåtidige var datamaskinen!

Men hvorfor leter antropologien etter samer i fortida? Når man graver seg ned i folketelemateriale på jakt etter fortidens samer, er det et uttrykk for at man er redd for et møte man vet utfordrer forskerens personlige

identitet? Er det fordi man ikke trenger å kommunisere med arkivaliesamene? (Språkopløring blir f.eks. ikke noe problem). Er det feltarbeidets ubehag man vil slippe unna ved å skape en distanse – ikke bare i rom, men også i tid (se Fabian 1983).

Det å skape en distanse i tid eller rom tror ikke vi løser antropologens ubehag i felten. Er det ikke på tide, som Geertz foreslår, at «Malinowskis barn» sprø hva vi ønsker med «I-witnessing», dvs. av feltarbeid? Er bare dagens feltarbeid en post-kulturell innsamling av etnografika i form av tekster? Hva har det sagt og for hvem at noen har forsket i folketellingsmateriale i flere år? Hvilke nye problemstillinger har dette forskningsprogrammet tilført

a) det samisk/norske samfunn: hjelp det oss til bedre å forstå hva kultur betyr for mennesker i dag? Har det bidratt til å redefinere disse menneskene virkelighet? Eller har det medført en ny bølge av forskeren har stadfestet at deres forfedre var samer. En kategori mennesker de har brukt nmye ressurser på ikke å tilhøre?

b) den antropologiske diskurs: har dette programmet gitt støtte til en ny type grunnlagsproblematikk i studiet av flerkulturelle samfunn?

Når nå UiTø har opprettet fagdisiplinen antropologi, synes vi det er betimelig at vi spør: «hva er antropologi og hvorfor driver vi med antropologi?» Å definere opprettelsen av fagdisiplinen antropologi som «et skifte av tittel på studiet, samt en utvidelse av fagtilbudet til også å omfatte andre antropologiske tema enn de som knytter seg til etnisitet og minoritetsproblematikk...» (Thuen s.3) vil ikke endre på det faktum at Tromsø-miljøet ennå selv er og vil forsette å være, en flerkulturell kontekst som ennå ikke er fagliggjort. Enten studenten er same, norsk, innvandrer, kvinne eller mann vil «the subject»- antropologien –ennå være «positioned».

«Consider, for example, how age, gender, being and outsider, and association with a neo-colonial regime, influence what the ethnographer learns. The notion of position also refers to who live experiences both enables an inhibit particular kinds of insight.» (Rosaldo 1989:19)

Uten at man tør åpne for de diskurser som har (for)fulgt samiske studier/etniske relasjoner, vil framtidens antropologi-studenter gjensøkes av gamle faglige spøkelses og «kontroversen» bli en never-ending story; –en evigvarende tilstand av frustrasjoner og dilemma over hva det vil si å drive antropologi. Og nettopp her har det antropologiske miljøet utenfor Tromsø et ansvar også fordi det for tiden arbeides med felles nasjonale kriterier for undervisningstilbud og kompetansekrav i antropologi. Miljøet utenfor må ikke la seg definere ut med at de nok har tatt parti for den andre siden dersom de engasjerer seg, slik Thuen i sitt innlegg anklager sine kolleger for:

«Men det som er mer av et tanke-kors, er at forestillingen om en slik etnisk betinget legitimitet også ser ut til å ha stor gjennomslagskraft innen vår felles akademiske verden, som ellers har andre regler for sitt kommunikative fellesskap.» (Thuen s.5)

Er erfaringene fra Tromsø burde ikke bare bli forstått som beskytning fra to skyttergraver, den ene «faglig», den andre «etnopolitisk». Blir det «storyen» var det antropologien antropologene drepte i sin skuddveksling!

Beate Fossbakk Birketvedt
Vigdís Stordahl

Referanser:
Clifford/Marcus: «Writing Culture» 1985, Clifford, James: «The Predicament of Culture» 1988, DeLoria, Vine: «Custer dog for era synder» 1971, Fabian, Johannes: «Time and the other» 1983, Geertz, Clifford: «Works and lives» 1988, Keskitalo, A.I.: «Research as an Inter-Ethnic Relation (ABI3)1976, Rosaldo, Renato: «Culture & Truth» 1989, Strathern, Marilyn: «Anthropology at Home» 1987

Jeg er skuffet!!!

-Og hva er jeg skuffet over? Jo, jeg kom i den uheldige situasjon å gå på Hovedallmøte (HAM) 18.10 d.å. Jeg sier uheldige situasjon fordi jeg gjorde noen oppdagelser jeg helst ville vært foruten.

Som student i snart 4 ½ år har jeg hatt tiltro til våre studentpolitikere valgt av HAM. Jeg regnet med at de ville føre studentenes sak. Jeg trodde virkelig at de var seriøse og saklige. Men hva oppdager jeg? Jo, på HAM viste noen av våre fremste studentpolitikere en rystende bakside.

Tommy W. Nordeng, leder av Studentutvalget, Unni Sandbukt, styreleder i Studentsamskipnaden, og Eirik Malnes, studentrepresentant i Universitetsstyret, stiller seg i spissen for en utrolig usaklig argumentasjon mot en person, Arne Andersen. Arne Andersen stilte som representant fra Institutt for biologi og geologi til Universitetsstyret. HAM var vitne til et «frontalangrep» på nevnte person. Og det av noen av våre tilsynelatende dyktige studentpolitikere. Jeg må innrømme at jeg ble veldig betenkt, og jeg synes det var lite profesjonelt gjort. Etter mine begreper hører ikke «drittcasting» hjemme på et HAM. Det ble flere ganger henvisning til Arne Andersen manglet kompetanse. Og hvem uttaler seg om det?

Jo, personer som nedverdiger seg til å slenge skitt om sidemannen. Jeg vil påstå at slike personer ikke er kompetente til å uttale seg om andres kompetanse. Selv har jeg jobbet sammen med Arne Andersen, og jeg mener ikke at han er inkompetent til å sitte i Universitetsstyret, slik det ble hevdet. Men nok om det, mitt poeng er iallefall at nå synes jeg at våre studentpolitikere bør skjerpe seg. De bør være så dyktige at de avholder seg fra personhets. Og møteledelsen på HAM har plikt til å påse at dette følges. Derfor spør jeg; hvordan kan dere tro at studentene skal ha tillit til dere etter dette???? Og jeg har mange meningsfeller bak meg.

Vibeke Marie Arvesen, NFH.

Nye «RMF-forskningsgrupper» tross svakt budsjett

Rådet for medisinsk forskning (RMF) i NAVF står fast ved å gå inn i avsluttende forhandlinger om å opprette to RMF-grupper i 1990. Det er ekstra gode grupper som gjennom en relativt rundhåndet støtte kan drive med forskning som de ellers ikke ville hatt økonomiske muligheter for å starte opp. Gruppen som ledes av professorene Per Andersen, Jan S. Jansen og Terje Lømo, Nevrofysiologisk/Fysiologisk institutt, Universitetet i Oslo, skal i så fall drive forskning om «Synaptisk plastisitet», d.v.s. forhold som avdekker hvorledes den menneskelige hjerne fungerer.

Den andre gruppen, som ledes av professorene Trond Berg og Kaare R. Norum og forsker Rune Blomhoff, institutt for ernæringsforskning/Nordisk husholdshøgskole, Universitetet i Oslo, skal arbeide med «Cellebiologisk ernæringsforskning», d.v.s. mekanismene for hvorledes det vi spiser blir omsatt i kroppens celler og blir til nytte eller skade. Samlede årlige tildelinger for disse gruppene vil bli henholdsvis 3 og 2,5 millioner kroner. Miljøene skal også veilede og utdanne forskere.

Rådet for medisinsk forskning har fått et svakere budsjett enn ventet. Det var i NAVFs budsjettforslag

lagt opp til en prioritering av sykdoms- og helseforskning, bl.a. i lys av denne sektorens samfunnsmessige betydning.

– Vi kan ikke se at dette er fulgt opp, sier ordfører i RMF, professor Asbjørn Aakvaag i en kommentar. – Når det er kommet ytterligere nedskjæringer med det nye statsbudsjettet, blir det store skjevheter i bevilgningene for neste år. Søknadsbeløpet innen medisin for 1990 er på 235 millioner kroner, mot 190 millioner året før. Det er en økning på nesten 25 %. Selv den nominelle økningen i budsjettet blir bare rundt 5 %.

NAVf har tidligere vist at det er store behov for å utdanne forskere. RMF går inn for å øke tallet på forskere under utdanning og står ved dette tross budsjettkutt. 33 nye forskere går inn i utdanningsstillinger utenom hovedinnfallsområder og programmer. Tolv av stillingene er nyopprettet og representerer en volumøkning. I tillegg utdannes det nye forskere under innsatsområder og programmer. Generelt medfører budsjettet for 1990 en sterk reduksjon i midler til støtte av prosjekter og miljøer innen medisin og helseforskning. Myndighetenes målsetting om en fortsatt styrking av forskningsinnsatsen nedfeller seg ikke i budsjettet vi har

til disposisjon, –konstaterer professor Aakvaag.

Rådet for medisinsk forskning vil fra 1990 ha en struktur for å starte det forskningsetiske arbeidet i større bredde, inklusive en informasjons- og dokumentasjonstjeneste som skal ivaretas av en informasjonsmedarbeider fra 1. januar. Arbeidet med informasjonshefter om genteknologi er igang. Programmet for medisinsk forskningsetikk er avertert, men må justeres etter budsjettet. Etter planen skal programmet ha et sterkt innslag av utenlandske forskningsveiledere, en modell som viser et nytt aspekt av forskningens internasjonalisering.

Et gledelig trekk ved budsjettet for 1990 er den tillit som vises Rådet for medisinsk forskning når det gjelder fordeling av private fondsmidler. For 1990 har J.E. Isbergs fond øket sin støtte fra 1.2 til 2.0 millioner kroner som de fordeler etter anbefaling fra og gjennom Rådet for medisinsk forskning. Midlene skal etter fondets bestemmelser gå til forskning om eldre situasjon, barns situasjon, belastningslidelser og astma og allergiforskning. Å være behjelpelig med å tildele forskningsmidler er en oppgave vi utfører med glede, avslutter ordføreren i Rådet for medisinsk forskning.

Sammenslåing NSU/SU?

Uttalelse vedrørende forslag til sammenslåing av NSU/SU i Tromsø.

Etter styremøte i Sosialistisk Forum 16.11.89 vil vi kommentere reglementskomiteens forslag til vedtak ang. overnevnte.

Forslagets konsekvens vil være en ytterligere maktkonsentrasjon i SU/NSU. Når vi vet at studentpolitikk i en stor grad utformes av et relativt få personer, kan en reduksjon av NSU/SU medlemmer på over 50% få uheldige virkninger. Forslaget fra reglementskomiteen har som sin klare målsetting å styrke NSU/SU. Hvordan skal et utvalg med stor arbeidsmengde styrkes, samtidig som antall medlemmer halveres?

Vi tror ikke en slik omorganisering er en løsning på problemet. Økt arbeidsmengde og større krav til det sammenslåtte organet (SU-medlemmene) fører til at de blir mer «profesjonelle byråkrater» enn studenter.

Det er viktigere å satse på ei styrking av Studentrådet –et organ som har

ei mer demokratisk sammensetning –som representerer hvert enkelt institutt direkte. Vi frykter også at idealismen og engasjementet, som bør være drivkrafta bak slikt arbeid, forsvinner til fordel for økonomisk gevinst.

Som partipolitisk uavhengig og som et frittstående organ ser vi på det som vår plikt å peke på disse punktene i forslaget.

Styret i Sosialistisk Forum.

Støtte fra studentprestene

OM NORSKE STUDENTERS KRAV OM RENTENEDSETTELSE I LÅNEKASSEN OG OM DERES ØKONOMISKE SITUASJON: Den norske kirkes stiftskapellaner/studentprester i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo, samlet til møte i Trondheim i tiden 19. –20.10.89 vil uttrykke vår fulle støtte til studentenes krav om umiddelbar rentenedsettelse på studielån.

Videre vil vi sterkt oppfordre de ansvarlige myndigheter til å ta opp stu-

diefinansierings-ordningen opp til revisjon –med sikte på å øke stipendandelen.

Uten en god studiefinansiering blir det ikke lik rett til utdanning.

Dagfinn Magnus
stud.prest i Tromsø
Jon Henrik Gulbrandsen
stud.prest i Bergen
Jan Oskar Utnem
stud.prest i Oslo
Jarle Jacobsen
stud.prest i Trondheim

Din Mening . .

Kjeder du deg, og hva er kjedsomhet?

Asbjørn Eliassen
ex phil

Nei. Kjedsomhet er noe vi skaper selv. Jeg styrer hverdagen min selv.

Elrid Pedersen
Akademisk Kvarter.

Nei, jeg kjeder meg aldri, og har heller ikke tid til det her på jobb. Kjedsomhet er mangel på gjøremål.

Ingvild Fjereide
ex phil.

Ja. Kjedsomhet forbinder jeg med uinteressant arbeid.

Gisken Melø
ISV.

Nei, sjelden. Kjedsomhet er mangel på interesse for det en driver med.

Tore Hund
UB.

Ja. Jeg blir så rastløs av å være imobil dagen lang. Mennesker og dyrs kjedsomhet er et symptom på vårt gjennom-materialiserte samfunns endelige forfall.

Katt

-Jeg føler meg som en 90 år gammel katt. Mjaaau.

Mjjjaaau. Sognsvannbanen en høstettermiddag. På vei tilbake til hybelen på Kringsjø. Sola står lavt og lager lange skygger inn i vogna, og foran meg sitter det altså en katt.

-Jeg skal opp til Sognsvann og kose meg med litt øl, sier han som sitter overfor meg. -Jeg blir så lykkelig når jeg drikker øl, og det er fint vær. Mjaaau... Jeg er en lykkelig katt. (Han fikser seg litt på håret) Du kan godt få litt øl, jeg har i posen. Umphh! Huffda! (Plutselig fosser det øl den gale veien) - Jeg prøvde å drikke øl, samtidig som jeg skulle hoste, og det gikk ikke. Nå sølte jeg øl på hele meg, unnskyld meg, altså. Jeg beklager så masse. Jeg gjorde det ikke for å være ekkel mot deg. Han tørker av seg uten at det ser ut til å hjelpe noe særlig.

-I går ble jeg 32 år, og jeg er så lykkelig. Mjaaau... Jeg føler meg som en 1000 år gammel katt. Men jeg blir ikke lykkelig av å røyke hasj, det er ikke noe bra. Vet du hva valium er for noe? For 2 uker siden tok jeg 10 valium, og da var jeg helt i himmelen, jeg fløy.

Vogna krabber oppover bakkene og nærmer seg Kringsjø. Min pratsomme medpassasjer gir seg ikke. -Vet du hvor bestemoren min er nå? -I blomsterbedet, foreslår jeg. -Ja der sa du det, det har noe med blomster å gjøre. -I blomsterpotta, forsøker jeg på nytt. -Ha ha, det var virkelig morsomt, sier han og klapper meg på lårene. -Bestemoren min er i blomsterpotta, det er helt riktig.

Plutselig klapper dørene opp, jeg reiser meg for å gå ut.

-På gjensyn, roper han i det jeg hopper ned på perongen. På gjensyn, tenker jeg. Mjjjaaau!

-joachim

Baksidebildet er tatt av Utopias fotograf, Oddgeir Sagerup. Det finnes bilder som bør ytes mer rettferdighet i form av plass enn det som er vanlig i det vanlige artikkel-bilde-konseptet. Vi kjører derfor en fast spalte her på baksida hvor fotografer kan få utfolde seg.

Vi er også interessert i å komme i kontakt med folk utenfor redaksjonen som har gode bilder. Utopia holder til i glassburet under ISL, der finnes det som regel folk. Stikk innom!

Gøy med kondom !

Visste vi det ikke! Bare en ting kan forene kommunister, sosialdemokrater, kapitalister og studenter: SEX. Belegg for påstanden fikk vi etter forrige nummer av Utopia.

Der rykket studentpolitikeren Kjetil Aamann ut og advarte mot at kondomene i nøkkelringene bladet «Tromsø» delte ut til studenter i høst kunne være skadet. Utspillet vakte en viss oppsikt, særlig blant unge menn med tom nøkkelhank. Studentradioen fulgte naturlig nok opp saken, og vi regnet med at det skulle bli med det. Men når man

lager en overskrift som «Må kondomneres!», burde vi forstått at det hele ville balle på seg:

Først ute var Klassekampen som referer saken i sin «På teppet» spalte. Hvorfor aner vi ikke. Antallet AKP-ere tyder på at den gjengen ikke har problemer med prevensjonen.

Neste organ ut var Økonomisk rapport, som i et illustrert oppslag satte saken inn i et økonomiske perspektiv (Se faksimile). Sitat: ... Vi på vår side aner et dobbelt markedsføringsfremstøt fra bladet «Tromsø's» side. Først og fremst skulle det (Nøkkelhanken) være en populær gave, der nest ville følgene av bruken føre til flere tromsø-væringer og dermed

flere abonnenter. Men det sto ikke i avisen. (Sitat slutt).

Der fikk vi på pungen, gitt! Nordlys burde imidlertid skamme seg mer, om enn av andre grunner: De snappet opp «kondomsaken» i Økonomisk rapport. Forøvrig klarer Nordlys å omtale saken to ganger i samme utgave. Den ene artikkelen hadde overskriften «Kon'dom går det an å bli?», med klar adresse til bladet «Tromsø's» mislykte reklamefremstøt. Den overskriften ble så brukt i Arbeiderbladets omtale av historien.

Humor er så mangt. Nyheter også. Og journalister gjør alt for å komme i spaltene. Med kondom.

KONDOM-NABEL

«Utopia», som er organ for studentene i Tromsø, har et frisk meningsytring i siste nummer. Man advarer hundrevis...

Utopia Nye medarbeidere

Utopia trenger flere medarbeidere. Er du interessert i avisarbeid og det som skjer rundt deg på Universitetet? Da er studentavisa tingen for deg! Miljøet i avisa er meget godt. Du finner oss i vandrehallen, Institutt for Samfunnsvitenskap.

Vi kan alt i trykksaker!

God kvalitet, rimelige priser

setteriet as

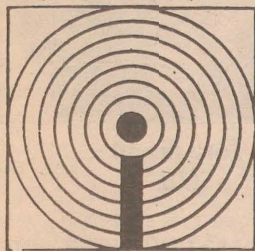
tlf. 083/ 82 302, Stakkevollvegen 69B, 9000 Tromsø

Lillebror

Ungdommens Hus

Bøker
Independent musikk
Alternative tidsskrifter

Åpent på hverdager fra 14-18
og på lørdager fra 12-16.

**STUDENT
RADIOEN**

TROMSØ FM 105.6

Studentradioen i Tromsø, Kjørbygget, Strandgata 5/7, 9000 TROMSØ Telefon : 57 388

PROGRAM TILBUD

Morrasending:
Man.-fre. Kl. 07.30-10.00
Ettermiddagssendinger:
Man.-fre. Kl. 15.00-16.00
Mandag Kl. 17.30-19.00
Lørdag Kl. 13.30-15.00
Søndag Kl. 14.00-16.00
Søndag Kl. 16.00-17.00

Kveldssendinger:
Mandag Kl. 22.00-22.30
Tirsdag Kl. 22.00-23.00
Onsdag Kl. 22.00-23.00
Torsdag Kl. 22.00-23.00
Kl. 22.30-23.30
Kl. 23.30-24.00
Kl. 00.00-02.00
Fredag Kl. 19.30-21.00
Lørdag Kl. 17.30-19.00
Søndag Kl. 18.00-19.00

MORRAKVITTER

GOD ETTERMIDDAG
PLATESPEILET (GAMMELPOP)
KULTURSENDING
MUSIKKMAKSIMUM
KLASSISKE TONER

STUDENTHJØRNET
TROPICAL EKSTRAVAGANSA
OASEN. Kulturmagasin.
FILMKLUBB HALVTIME
JAZZFORUM
PLATENYTT
NATTSENDING
BEAT-SERVICE
TUNE-IN HARD ROCK RADIO
SØNDAGS ÅPENT